

Tilflytterperspektiver: Interne og internationale tilflytteres oplevelse af at bo i en landkommune

By, Bolig & Bosætning

Astrid Le Bækgaard

Aalborg Universitet i København

November 2016

Vejleder: Helle Nørgaard

AALBORG UNIVERSITET
K Ø R F N H A V N

Aalborg Universitet København
A. C. Meyers Vænge 15
2450 København SV
Danmark

Studiesekretær: Silpa Stella Rondón Pinto
Telefon: 9940 2285
Mail: ssp@sbi.aau.dk

Studenterrapport

Uddannelse: By, Bolig og Bosætning

Semester: 6. semester

Titel på projekt:

Tilflytterperspektiver:
Interne og internationale tilflytteres
oplevelse af at bo i en landkommune

Projektperiode: 02.2016 - 11.2016

Vejleder: Helle Nørgaard

Studerende: Astrid Le Bækgaard

Resume:

Speciale udspringer af en interesse for at forstå, hvordan intern og international migration til landområder kan bidrage og sikre en bæredygtig og robust fremtid for danske landkommuner og lokalsamfund. Derfor er undersøgelsens formål at belyse, hvordan tilflyttere oplever at blive mødt af og leve i en dansk landkommune. Jeg undersøger hvordan stedet påvirker og har indflydelse på tilflytternes følelse af stedstilknytning og herunder undersøges hvilke faktorer, der henholdsvis fremhæves som kvaliteter og udfordringer ved at bo og leve på landet. Til at undersøge dette er Hjørring Kommune valgt som case. Tilflyttergruppen repræsenteres bredt af både interne og internationale tilflyttere og udgøres af arbejdsindvandrere, indvandrere med flygtningebaggrund og indvandrere der er flyttet til, fordi deres samlever allerede bor på stedet, også kaldet kærlighedsindvandrere. Med afsæt i det biografisk funderede interview belyses oplevelsen og tilknytningen til stedet ud fra tilflytternes hverdagslivserfaringer og perspektiver på lokalsamfund og fællesskab, kommunikation og netværk og de fysiske omgivelser.

Antal ord: 33722

Antal normalsider: 59

Afleveringsdato: 17. november

By, Bolig og Bosætning

Aalborg Universitet i København
November 2016
Vejleder: Helle Nørgaard

Tilflytterperspektiver: Interne og internationale tilflytteres oplevelse af at bo i en landkommune

Student: Astrid Le Bækgaard

Indhold

Baggrund	1
Indledning	2
Undersøgelsens case	5
Metodisk tilgang og refleksioner	8
Forforståelse, vekselvirkning og refleksivitet	8
Casestudiet	
Det kvalitative interview	11
Sammenfatning	15
Teoretiske perspektiver	16
Hvorfor flytter folk?	16
Udfoldelse af det biografiske perspektiv	18
Flytninger til landet	20
Stedstilknytning	22
At opleve sted	25
At åbne op for at spore fælles oplevelser og indtryk	26
Kommunikation og netværk, lokalsamfund og fællesskab og de fysiske omgivelser	27
Opsamling	29
Analyse	31
Del I Lokalsamfund og fællesskab	35
Del II Kommunikation og netværk	47
Del III De fysiske omgivelser	51
Konklusion	55
Perspektivering	57
Referencer	58

Udsigten ud over Hirtshals Havn, juni 2016

Specialets forfatter:

Astrid Le Bækgaard – studerende ved By, Bolig og Bosætning på Aalborg Universitet i København
BA i Geografi og Plan, By og Proces fra Roskilde Universitet

Baggrund

Egentlig udgår min idé til denne undersøgelse et helt andet sted end jeg er endt. I foråret 2016 skriver jeg en mail til Helle Nørgaard. Jeg har en idé om at jeg vil til Vordingborg Kommune, og mere præcist til byen Mern, for at se på hvordan flygtninge kan generere nyt liv i et lokalområde i en landkommune. Ad omveje havde jeg hørt, at byens lokale boligselskab, der efter mange år med massive problemer på udlejningsfronten nu igen havde fået sorte tal på bundlinjen. Årsagen skyldtes, at kommunen havde fået boligplaceret en stor del af deres flygtninge i boligselskabets mange tomme boliger og jeg tænkte, at denne lidt pludselige nye gruppe af tilflyttere uundgåeligt måtte skabe en masse røre og aktivitet i byen. I mit studie ville jeg undersøge det, der følger med, når flygtninge kommer til, flytter ind, indgår og bliver en del af et konkret lokalt kredsløb. Hvordan opleves møderne med det nye for henholdsvis den gamle og den nye befolkning, hvordan håndterer et boligselskab den genopståede efterspørgsel på boliger og hvad tænker en landkommune som Vordingborg i det hele taget om den lokale forandring og fremtiden for det nu mere multi-etniske Mern – det var udgangspunktet.

Det viste sig, at Helle så småt skulle i gang med et projekt i Hjørring Kommune, der havde flere overordnede punkter til fælles med min indledende interesse. Af en norsk forskningsgruppe var Helle blevet spurgt, om hun ville være tovholder på et dansk bidrag til det, der skal munde ud i at blive et større nordisk komparativt forskningsprojekt omhandlende landdistrikternes forandring som følge af både intern og internationale migration. Projektet fangede min interesse og jeg synes det lød som en spændende mulighed og en god anledning til at blive klogere på migration til landet, og således tog mit projekt en drejning, da jeg tog med Helle til Hjørring for at indsamle empiri.

Incitamentet for det nordiske MultiRur-projekt om migration til landet bygger på en anerkendelse af, at landdistrikterne på vigtige parametre både adskiller og udvikler sig forskelligt fra de urbane områder. Dette må nødvendigvis også betyde at inklusions- og eksklusionsprocesserne og i sidste ende den sociale sammenhængskraft manifesterer sig anderledes i en landkontekst. I projektet ses den sociale sammenhængskraft som normen for det gode samfund og kan illustreres som den lim, der binder mennesker sammen på tværs af kulturel mangfoldighed. Med afsæt i denne overordnede ramme og tematik skal MultiRur behandle, hvordan indvandring påvirker stedets identitet og se på, hvordan tilflytterne bidrager til at skrive stedets historie. Forholdet mellem tilflyttere og majoritetsbefolkningen vil blive belyst både på et individuelt, institutionelt og strukturelt niveau indenfor tre centrale arenaer, nemlig boligmarkedet, arbejdsmarkedet og lokalsamfundet. Studiet bygges på erfaringer og perspektiver fra dels kommunalpolitikere, kommunale nøglemedarbejdere, interne og internationale tilflyttere, de fastboende og den lokale presse. Den indsamlede viden skal i sidste ende bidrage til at skabe en forståelse af, hvad der kan være afgørende for, at tilflytterne enten bliver en fast del af lokalbefolkningen eller flytter videre. MultiRur-projektet er endnu ikke færdigt, men jeg har brugt projektets ramme og formål som inspiration for udarbejdelsen af mit studie.

Overgangen mellem min indledende idé og Helles MultiRur-projekt kan måske synes stor men grundlæggende ser jeg, at de to største forskelle for det første er, at gruppen af migranter i MultiRur-projektet ikke er indkapslet til at omhandle én bestemt type, men omfavner alle slags tilflyttere – internationale såvel som interne – og dette syn og tilgang tiltaler mig; at se på migration i sin mangfoldighed og dermed forstå det hverdagsliv og de oplevelser, der følger med diversiteten. Den anden store forskel er, at der i MultiRur-projektet fokuseres mere på perioden efter tilflytternes umiddelbare ankomst og tilvænnning til stedet, end jeg først havde tænkt mig at studere. Derfor handler herværende undersøgelse heller ikke isoleret om de umiddelbare førstehåndsindtryk, der indtræffer ved første møde med det nye, men i højere grad om det liv og de refleksioner, der indfinder sig, når

det nye overgår til hverdag. Tilflytterne, som vi har talt med, har derfor alle boet i Hjørring i knap et år eller mere.

Af mere praktiske oplysninger skal det nævnes, at alt det empiri, der bruges i mit studie, er udledt af den empiriindsamling, som Helle og jeg har indhentet i samarbejde, og som skal bruges til MultiRur-projektet. Vi har to gange taget turen til Hjørring og alene den tid, som jeg har brugt sammen med Helle har været meget lærerig og ikke mindst hyggelig. Det stod dog hurtigt klart for mig, at jeg i mit studie hverken kan nå at koncentrere mig om det hele eller halve af det, som MultiRur-projektet skal ende med at behandle, så jeg har hen ad vejen fundet min egen gren af indhold, som eksisterer på baggrund af det indsamlede empiri. Derfor kommer denne undersøgelse heller ikke til at handle om inklusion, eksklusion eller sammenhængskraft i sine rene former. Selvom empirien er indsamlet i dette øjemed, har jeg fundet rig mulighed for at uddrage andre perspektiver i materialet. Jeg vil i det følgende afsnit mere konkret indkapsle min undersøgelses omdrejningspunkt.

Indledning

Som konsekvens af globaliseringen oplever Vesten og i stigende grad resten af verden i disse årtier en exodus fra land til by. Urbaniseringen buldrer afsted, og en dominerende retorik fortæller os, at 2/3 af verdens befolkning i 2050 vil bo i byerne (DR artikel: 2015). Prognosen tegner et klart billede – verden kommer i højere og højere grad til at blive præget af bymennesker og dermed af urbane logikker.

Ifølge FN boede 21,9 % af Danmarks befolkning i 2012 i det, der hedder meget tætbefolkede byområder og til sammenligning med andre europæiske lande, er Danmark således relativt lidt urbaniseret. Eksempelvis boede 72,4 % af Hollands befolkning og 35 % af Frankrigs befolkning i meget tætbefolkede urbane zoner. For Danmarks vedkommende skyldes den relativt lave urbaniseringsgrad blandt andet en relativ tidsmæssig forskydning i forhold til andre vesteuropæiske lande, idet befolkningen så at sige har ladet sig urbanisere senere. Undersøgelser viser imidlertid at Danmark – sammen med blandt andet Sverige, Norge og lande i Østeuropa – hører til den gruppe af lande i Europa, hvor rykket mod byerne i de seneste år er gået stærkest. Med andre ord; lande udvikler sig forskelligt og i forskellig tempo (Danmark i forandring 2014: 286).

Dog kan forklaringen på Danmarks udvikling også findes i den såkaldte dobbelturbanisering, der dækker over, at befolkningsrykket ikke blot sker til landets 4 største byer, København, Aarhus, Aalborg og Odense men også sker fra mindre bysamfund til hovedbyer i de enkelte kommuner og regioner. Tælles de større provinsbyer med i det urbane regnskab, findes der opgørelser fra Eurostat, der viser at 70,8 % af den danske befolkning bor i byområder. Således er Danmark ikke kendetegnet ved, at befolkningen bor i meget tætbefolkede urbane områder men derimod ved, at størstedelen af befolkningen bor i store og mellemstore bysamfund (KL artikel: 2016).

Konsekvenserne af den danske dobbelturbanisering skaber ikke desto mindre de samme følger, som vi kender det fra urbaniseringen generelt. I de seneste 10-15 år har mange af de småsamfund og hovedbyer, der ligger længst væk fra de nationale vækstcentre haft svært ved at følge med deres egen udvikling med hensyn til befolkningsnedgang, befolkningsaldring, servicetilpasning, indskrænkede arbejdsmuligheder og dermed færre arbejdspladser. Skoler er lukket, huse står fraflyttet og forfaldne, og der hersker en øde westernstemning i den lokale hovedgade. Vi hører snart sagt alle

steder, at landkommunerne lever på kanten af afgrunden – klamrer sig til fortiden og har naive håb for fremtiden. Med andre ord: landet er i hastig forandring.

Mobiliteten er særlig høj blandt de unge mennesker, og ofte kan de unge, der bor udenfor de større byer, ikke få sagt hurtigt nok farvel til de små samfund og goddag til noget større, når de skal flytte hjemmefra (Mangfoldighed på landet, 2014: 38). De unge søger deres aktuelle behov og drømme i de urbane områder med uddannelsesmuligheder og byliv, og med årene har det vist sig, at byområderne løbende formår at tilpasse sig de færdiguddannedes behov og fremtidsplaner. Mange vælger derfor at blive i byen eller at flytte ud i de nære forstæder. Kun få i den arbejdsdygtige alder vælger at flytte mod strømmen, ud til landkommunerne, ud til de mindre byer og småsamfund – og denne tendens og disse historier finder jeg interessant. Undersøgelsen kommer derfor til at handle om dem, der er flyttet på landet og om deres oplevelse af stedet.

Undersøgelsen bygges på interne såvel som internationale tilflytteres oplevelser og refleksioner. Det viser sig nemlig, at landkommunernes befolkningstab ville være endnu større, hvis det ikke var for den tiltagende internationale migration, der finder sted i disse år (Mangfoldighed på landet, 2014: 9). I 2013 blev der talt 207 forskellige nationaliteter i Danmark og selvom ikke alle nationaliteter er repræsenteret i samtlige af landets kommuner, så påvirker den internationale tilflytning kommunerne, stedet og de demografiske forhold – omend det på landet foregår mere stille end i de større byer (Mangfoldighed på landet, 2014: 10). Så i disse urbaniseringstider eksisterer der også en anden tendens, nemlig en international tilflytning til landet – en tendens der har været voksende de seneste år og som derfor behøver opmærksomhed.

Forklaringen på den stigende internationale indvandring kan særligt findes ved to forhold. For det første på grund af udvidelsesbølgerne i EU i 2004 og 2007, hvor især mange af de østeuropæiske lande er blevet optaget i EU-samarbejdet, hvilket har givet flere befolkninger fri bevægelighed indenfor EU's grænser (EU-Oplysningen), og for det andet på grund af de presserende flygtningestrømme, der finder sted som konsekvens af krige, konflikter og hungersnød rundt omkring i verden. Herudover skal det dog også nævnes, at landdistrikterne på samme måde som de urbane zoner trækker højtuddannet og specialiseret arbejdskraft fra hele verden til, for ikke at nævne international uddannelses- og kærlighedsmigration som yderligere primære årsager. Samlet set udgør migrationen en reel ressource i befolkningsregnskabet – både i økonomisk og social forstand – og derfor er tanker begyndt at opstå omkring, hvorvidt det er denne nye og mere multietniske landbefolkning, der fremover vil bidrage til, at landdistrikterne kan genpositionere sig selv som modstandsdygtige lokalsamfund (Hedberg og Haandrikman, 2014).

Mens der efterhånden findes mange studier med fokus på interne flytninger til landet, så har de fleste studier, der har fokus på international migration, sit empiriske afsæt i de urbane områder (Stenbacka: 2012). Dette er i sig selv ikke mærkeligt, eftersom det er her, at fænomenet gør sig størst gældende. Studier der undersøger, hvordan urbane områder formes og forandres i takt med og som resultat af international indvandring, er derfor ikke noget nyt - men forholdene i byen er imidlertid meget forskellige fra en landkommunekontekst. Forskellighederne kommer særligt til udtryk i den demografiske sammensætning, det rumlige udtryk, befolkningstæthed, kultur, fællesskaber, arbejdsmuligheder og kommunal service. Det er blandt andet med tanke på disse forskelligheder, at tendensen behøver at blive undersøgt i de gældende omgivelser. Perspektiver der udledes i denne undersøgelse, skal derfor bidrage med viden indenfor de forandringsprocesser, der udfolder sig i landkommunerne disse år, og som sker forskelligt fra de processer der foregår i byerne. Dertil skal det siges, at studiet er rundet af tanken om, at ikke to steder er ens og at steder ikke kan ses som lukkede

enheder, der eksisterer for sig men kun har betydning i kraft af og i relation til andre steder. Derfor ses landet heller ikke som en færdig konstruktion. Steder skal ses som noget processuelt, noget der i konstanthed produceres og reproduceres - og set ud fra nutidens globaliserede verdensbillede - består og genereres mere end nogensinde i kraft af møder mellem mennesker med forskellige kulturelle baggrunde og tilgange.

Herværende studie vil komme til at handle om, hvad der gemmer sig bag de overordnede tendenser og statistikker, som jeg ovenfor har skitseret. Jeg vil undersøge, hvordan tilflyttere oplever livet det sted de bor og søge at forstå, hvordan de trives i deres omgivelser. I den forbindelse spiller stedstilknytning en faktor. Det viser sig nemlig, at stedstilknytning spiller en betydelig rolle i forhold til om mennesker enten ønsker at blive eller flytte (Danmark i forandring, 2014:60). Det vil ikke dog være undersøgelsens direkte fokus, men er et afledt element, som jeg finder relevant at tænke på som et relaterende perspektiv, idet det kan være med til at fortælle os noget om, hvor permanent den nye landbefolknings bosætning er. Spørgsmål for herværende undersøgelse vil komme til at kredse om hvilke forhold, der spiller en betydning for tilflytternes tilknytning til stedet. Derfor har vi spurgt tilflytterne om, hvad der gemmer sig af liv, hverdag og mentalitet, samt hvad de holder af og hvad de holder mindre af ved livet i landkommunen.

Mit studie er et resultat af en kvalitativ undersøgelse med Hjørring Kommune som empirisk afsæt. Studiet bygger i vid udstrækning på interview med 10 tilflyttere fra ind- og udland, der har været gavmilde og delt ud af deres personlige historie, oplevelser og refleksioner omkring det at slå sig ned, bo og have hverdag i Hjørring. Formålet er at bringe tilflytternes personlige perspektiver frem i lyset og se på, hvordan de oplever stedet og trives socialt såvel som fysisk for på den måde at identificere faktorer, der har betydning for tilknytningen til stedet. Teoretisk trækker jeg derfor dels på et biografisk migrationsperspektiv til at skabe forståelse for, hvorfor folk flytter og dels på forskellige teoretiske betragtninger, der handler om hvordan man kan se og forstå menneskers tilknytning til sted.

Formål og spørgsmål

Mit speciale udspringer af en interesse for at forstå, hvordan intern og international migration til landområder kan bidrage og sikre en bæredygtig og robust fremtid for danske landkommuner og lokalsamfund. Derfor er undersøgelsens formål at belyse, hvordan tilflyttere oplever at bliver mødt af og leve i en dansk landkommune. Jeg vil undersøge hvordan stedet påvirker og har indflydelse på tilflytternes følelse af stedstilknytning og herunder undersøge hvilke faktorer, der henholdsvis fremhæves som kvaliteter og udfordringer ved at bo og leve på landet. Til at undersøge dette er Hjørring Kommune valgt som case. Tilflyttergruppen repræsenteres bredt af både interne og internationale tilflyttere og udgøres af arbejdsindvandrere, indvandrere med flygtningebaggrund og indvandrere der er flyttet til, fordi deres samlever allerede bor på stedet, også kaldet kærlighedsindvandrere. Med afsæt i det biografisk funderede interview belyses oplevelsen og tilknytningen til stedet ud fra tilflytternes hverdagslivserfaringer og perspektiver på lokalsamfund og fællesskab, kommunikation og netværk og de fysiske omgivelser. Dette leder til undersøgelsens spørgsmål:

Hvordan opleves Hjørring for tilflytterne, og hvilke faktorer har betydning for deres tilknytning til stedet?

Undersøgelsens case

I Danmark er der fra statslig side defineret 4 kommunetyper: bykommuner, mellemkommuner, landkommuner og yderkommuner. Indenfor denne kategorisering befinder Hjørring sig sammen med 29 andre kommuner i landkommune-kategorien. Kategorien er den næststørste i Danmark efter bykommune-kategorien med 35 kommuner. Knap halvdelen af Danmarks befolkning bor i en bykommune og godt 1,5 mio. borgere bor i en landkommune, hvilket svarer til 27% af befolkningen. Landkommunerne er i hovedtræk karakteriseret ved at bestå af mindre byer og landområder (Danmark i forandring 2014: 56).

Befolkningssammensætning

Hjørring Kommune havde per 1. Juli 2016 et indbyggertal på 65.367 fordelt på 32.700 mænd og 32.667 kvinder (Danmarks Statistik). I 2002 talte kommunens samlede befolkning godt og vel 70.000 indbyggere og befolkningsprognoserne fortæller, at indbyggertallet i 2028 vil være faldet til omkring 60.000 indbyggere. Mens hovedbyen Hjørring vil opretholde sit indbyggertal på omkring 25.000 indbyggere, så undergår land- og områdebyerne en affolkning. Med faldende indbyggertal følger faldende skatteindtægter og dermed omstrukturering og tilpasning af velfærdsydelse i kommunen, og i disse år koncentrerer Hjørring sig derfor om at skabe et bæredygtigt fundament, der tager højde for de demografiske forskydninger, der følger med urbaniseringens kræfter (Plus15 Plan og udviklingsstrategi 2015: 6).

Tabellen nedenfor viser befolkningsbevægelserne for 2. kvartal 2016 i Region Nordjylland og herunder Hjørring Kommune og tallene viser hvordan nettotilflytningen fra udlandet har afgørende betydning for kommunens udvikling. Faktisk er den udenlandske tilflytning det eneste, der påvirker kommunens folketal i en positiv retning og det gør udviklingen spændende at følge, når nu prognoserne fortæller os en anden historie.

Her i 2016 udgøres ca. 7 % af Hjørring kommunes indbyggere af borgere med udenlandsk oprindelse. 4,5 % af den samlede befolkning i Hjørring Kommune udgøres af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, mens samme gruppe på landsplan udgør 7,9 % af befolkningen. Som beskrevet i det foregående afsnit, kan der være stor forskel på repræsentationen af nationaliteter i de enkelte danske kommuner. Således gælder det i 2016 for Hjørring Kommune, at de tre største befolkningsgrupper med ikke-vestlig oprindelse kommer fra Vietnam (25,9%), Syrien (13,2%) og Afghanistan (6,9%) mens de tre største befolkningsgrupper med ikke-vestlig oprindelse på landsplan kommer fra Tyrkiet (13,7%), Irak (6,9%) og Syrien (6%). Procenttallene viser, hvor meget befolkningsgrupperne udgør af den samlede gruppe med ikke-vestlig oprindelse i henholdsvis Hjørring Kommune og på landsplan (Det nationale integrationsbarometer for Hjørring Kommune, 2016). For Hjørring Kommune gælder det, at størstedelen af det årlige flygtningeoptag de seneste 2-3 år er kommet fra Syrien og Eritrea. Derudover viser en opgørelse fra 2014, at der i Hjørring Kommune også bor mange tilflyttere fra Norge, Tyskland og Polen. Dette kan besvare, hvor de resterende internationale tilflyttere kommer fra, med tanke på at Hjørring Kommunes befolkning udgøres af 7 % med international baggrund. (Mangfoldighed på landet, 2014: 10).

Tabel 2. Befolkningen og dens bevægelser i kommunerne i Region Nordjylland i 2. kvartal 2016

	Folketal pr. 1/4-2016	*Fødselsoverskud	Nettotilflytning fra andre kommuner	Nettotilflytning fra udlandet	Korrektioner	Folketal pr. 1/7-2016
Brønderslev	36.022	8	25	60	0	36.115
Frederikshavn	60.340	-35	70	101	2	60.478
Hjørring	65.308	-6	-26	81	10	65.367
Jammerbugt	38.543	-4	17	60	5	38.621
Læsø	1.820	-1	4	6	-4	1.825
Mariagerfjord	42.115	-34	5	58	-12	42.132
Morsø	20.719	-9	-34	33	-2	20.707
Rebild	29.162	29	74	30	-5	29.290
Thisted	43.993	-17	-36	70	1	44.011
Vesterhimmerlands	37.297	-22	-48	53	2	37.282
Aalborg	210.450	127	-256	-11	-34	210.276
Region Nordjylland	585.769	36	-205	541	-37	586.104

* Fødselsoverskud er defineret som antal levendefødte minus antal døde.

Tabel: Hjørring Kommune (1), Befolkningsudvikling for 2. Kvartal 2016

Hvis man kigger mere indgående på indvandringen til Hjørring Kommune bliver det tydeligt, at nogle grupper er kommet til Danmark og herunder til Hjørring af mere åbenlyse årsager end andre. Borgere med afghansk baggrund er særligt kommet hertil siden krigen i Afghanistan begyndte i 2001. Borgere med syrisk baggrund er særligt kommet hertil som konsekvens af den syriske borgerkrig, borgere med vietnamesisk baggrund er særligt kommet hertil i forbindelse med afslutningen på Vietnam krigen som bådflygtninge og borgere med Polsk baggrund er særligt kommet hertil efter 2004, hvor Polen blev optaget i det europæiske samarbejde. Udover at Tyskland, Norge og Polen alle ligger i umiddelbar nærhed til Danmark og er indbefattet af EU's samarbejdspolitikker, så findes der ikke helt så åbenlyse motiver, der forklarer tilflytternes tilstedeværelse i det nordjyske, når man blot forholder sig til tallene.

Det er ikke alle tilflyttere, som kommunerne har lige meget kontakt til, eftersom mange enten allerede har fået job forud for deres ankomst eller hurtigt finder et efter ankomst og derfor klarer sig selv. De interne tilflyttere som ikke har arbejde, kan gå på Jobcenteret og få tilrettelagt et forløb rettet mod arbejdsmarkedet, mens internationale tilflyttere kan få udarbejdet en integrationskontrakt, som indbefatter sprogskole og ligeledes er rettet mod uddannelse og/eller arbejdsmarked (Mangfoldighed på landet, 2014: 43). Som flygtning i Danmark er man bundet geografisk til sin modtagekommune i 3 år, og ligeledes er flygtninge berettiget sprogskoleundervisning samt en integrationskontrakt møntet på uddannelse og/eller arbejdsmarkedet.

Geografi

Hjørring Kommune har 52 km kyststrækning ud til Vesterhavet og af naturoplevelser kan særligt strandene, Rugbjerg Knude og Skallerup Klit fremhæves. Kystbyerne Løkken, Lønstrup og Tværsted er nogle af de byer, der trods befolkningsstilbagegang har formået at bibeholde et levende kulturliv og helårsturisme med besøgende fra særligt Norge og Tyskland – og som en af undersøgelsens

tilflyttere, der bor i Lønstrup, fortæller, så elsker turisterne at komme ud til vestkysten og blive rusket igennem (Hanne, 50 år fra Aalborg).

På det yderste nordvestlige hjørne af Hjørring ligger Hirtshals, som har været centrum for fiskeri og kæmpeindustri i små 100 år, og i dag er havnen i Hirtshals en international virksomhed og en stærk regional dynamo med daglig færgefart til 2 destinationer i Norge samt til Færøerne og Island (Hirtshals Havn). Hjørring Kommunes placering har således sine fordele og ulemper. Selv beskriver kommunen i sin Plus15 plan, at placeringen giver kommunens borgere langt færre tilgængelige jobmuligheder i det nære opland i forhold til, hvis kommunen havde ligget mere centralt i landet, men på den positive side giver den nordlige placering nogle samarbejds-mæssige fordele til blandt andet Norge (Plus15 Plan og udviklingsstrategi 2015: 4). Det transnationale udsyn præsenteres også på Hjørring Kommunes velkomstsider, hvor man under kategorien 'Ny i Hjørring' blandt andet kan læse, at:

Du finder os centralt placeret i Vendsyssel og dermed i centrum af Skandinavien og Nordeuropa. (Hjørring Kommune (2))

Netop nye borgere er et varmt emne, da det kan være med til at styrke befolkningsgrundlaget og livet generelt. Derfor har Hjørring Kommune også rettet opmærksomheden mod det potentiale, der ligger i ikke kun at tiltrække borgere fra andre dele af Danmark men også fra resten af verden, I Plus15 planen er der ikke alene fokus på at tiltrække arbejdskraft, men også på hvordan der kan skabes nogle forhold, der sikrer at tilflyttere bliver boende og dermed bidrager til et stabilt skattegrundlag i kommunekassen. Det kommer eksempelvis til udtryk her, hvor det forklares:

[...] hvordan kommunen i samarbejde med bl.a. landbrug og erhvervsliv kan gøre det attraktivt for udenlandske arbejdstagere at bosætte sig permanent i kommunen med deres familie. [...] de nye borgere skal kunne føle sig taget godt imod. (Plus15 Plan og Udviklingsstrategi 2015: 12)

Ligeledes tænkes der i konstruktive baner omkring de flygtninge, som fylder mere i kommunen i disse år og her forklarer kommunen deres strategi på området sådan:

Det skal undersøges, om der – med en målrettet indsats i fællesskab med de relevante myndigheder og frivillige organisationer – kan afdækkes et muligt potentiale for, at disse flygtninges fremtidige liv bliver som ressourcestærke borgere i Hjørring Kommune. (Plus15 Plan og udviklingsstrategi 2015: 13)

Således synes Hjørring Kommune at være meget bevist om de potentielle ressourcer, der findes i de udenlandske tilvandringsstater, og fokus synes derfor også at handle om hvordan kommunen fremad kan afdække potentialet og skabe de bedste rammer for at nye borgere kan føle sig godt taget imod og ønsker at blive. Med denne korte introduktion vil jeg nu bevæge mig videre til undersøgelsens metodeafsnit.

Metodisk tilgang og refleksioner

Et kvalitativt undersøgelsesdesign

I dette kapitel vil jeg fremlægge og diskutere min tilgang til vidensproduktion og valg af metode. Hjørring Kommune er undersøgelsens geografiske omdrejningspunkt og fungerer som projektets case og dermed undersøgelsesramme. Helle og jeg har gennemført 10 interviews foretaget på to feltture i juni og august 2016. På turene har vi besøgt mange af kommunens større og mindre byer og lokalsamfund. Undersøgelsen er i høj grad båret frem af de tilflyttere, som vi har mødt og snakket med på vores vej i processen med at indsamle empiri. De har åbnet stedet op for os og overbragt os viden, der sammen med det anvendte teori har været afgørende for udformningen af analysen. Med metodevalgene har jeg skabt et kvalitativt undersøgelsesdesign og jeg har hen ad vejen søgt at bevæge mig bagom de velkendte billeder, tal og prognoser, som er præsenteret i indledningen. Nedenfor vil jeg præsentere mine fremgangsmetoder og løbende refleksioner herom.

Forforståelse, vekselvirkning og refleksivitet

Til at udfolde min tilgang til vidensproduktion har jeg hentet inspiration hos Halkjær (2001), der har beskæftiget sig med hvordan det inden for den kvalitative undersøgelsesramme bliver muligt at arbejde ud fra en såkaldt intensiv designstrategi, der åbner op for at gå i dybden med få enheder og mange variabler for således at skabe en større *helhedsforståelse af specifikke forhold* (200: 43). Strategien giver på den måde plads til at undersøge det partikulære. I herværende studie belyser jeg dermed få enheder i form af 10 tilflytteres personlige oplevelser af Hjørring, og jeg undersøger hvilke variabler, der har betydning for deres tilknytning til stedet. Jeg vil gå på jagt efter ligheder og modsætninger indenfor diversiteten af tilflytternes oplevelser for på den måde at skabe en større helhedsforståelse for de forhold, der gør sig gældende og har betydning for tilflytternes trivsel. Det bliver altså summen af tilflytternes forhold til Hjørring, der bringes i forgrunden og som skal give et indblik i hvilke narrativer, der eksisterer omkring livet i landkommunen. I forlængelse heraf forklarer Halkjær hvordan empirien skal behandles:

Den socio-kulturelle viden skal produceres under åbne betingelser, og der skal fortolkes refleksivt og systematisk i forhold til alle typer for-forståelser, såvel socio-kulturelle som teoretiske og empiriske. (2001:43)

For Halkjær er det vigtigt at understrege, at det ikke på forhånd er muligt at slå fast, *hvordan det, man undersøger, optræder og erkendes i forskellige verdener* (2001: 44). Derfor er et grundpræmis, at den undersøgende arbejder med fleksible begreber og metoder, for at være i stand til at åbne op for uforudsigelige variationer af den sociale verden. Verden skal betragtes som en dynamisk struktur og i arbejdsprocessen, skal der gøres plads til sensitiviteten overfor det levende stof. Således er undersøgelsen skabt i krydsningsfeltet mellem dels informanternes fortolkning og erkendelse af det meningskabende for dem, dels ved mine bestræbelser på at arbejde sensitivt men stringent teoretisk og empirisk og dels i anerkendelsen af, at jeg selv er medskaber i produktionen af empirien på grund af gensidigheden imellem informanten, Helle og jeg. Med andre ord er mit arbejde sket ud fra en løbende refleksiv og kreativ undersøgelsesproces, der er blevet til i mødet med mine informanter og verden – og som over tid har udviklet mine tanker og forståelser. Derfor genkender jeg også Halkjærs opfattelse af vidensproduktion, når hun taler om, at viden ikke kun er et produkt men også en aktivitet og dermed noget dynamisk og processuelt (2001:43).

I intensive forskningsdesigns forandrer éns egen viden og idéerne til at analysere denne viden sig, efterhånden som man har været i kontakt med flere informanter, ved mere om deres dagligdags tanker og handlinger samt har tilegnet sig nye begreber. (2001: 44)

Denne processuelle tilgang betyder, at man hele tiden må forholde sig aktiv og udvide, revurdere og til tider helt smide forestillinger væk, for *"ellers opdager man ikke noget nyt gennem empirien."* (2001:43). Det kan dog være lettere sagt end gjort, da der i processen nemt kan optræde elementer, der kan forblænde og gøre, at ens opmærksomhed kun ænser dette og overser alt andet. Derfor har det været vigtigt for mig at stoppe op engang imellem og se på konteksten og fænomenerne i en større sammenhæng, samt få vejledning af Helle for derpå at vende tilbage til empirien med nye ideer og nye perspektiver. Med et mere håndterbart begreb kaldes denne arbejdsproces også for den abduktive undersøgelsesstrategi – en tilgang der er kendetegnet ved den konstante vekselvirkning mellem det empiriske og teoretiske arbejde, og hvor de to elementer så at sige informerer hinanden løbende *i en søgen efter empirisk baseret og teoretisk informeret analytisk viden* (2001: 44). Denne proces adskiller sig overordnet set fra to andre store undersøgelsestilgange, deduktion og induktion, der henholdsvis er kendetegnet ved, at:

Deduktion starter med teoretiske hypoteser, som man søger at bekræfte gennem empirien. Induktion starter med empirien og søger derudfra at komme frem til teoretiske generaliseringer. (2001: 44).

I dette studie har det imidlertid været det analytiske arbejde og måden at forstå og anerkende en landkommunes forandringsproces som følge af migration, der har været omdrejningspunktet. Jeg har således ikke arbejdet med teser, ej heller har formålet været at ende ud med teoretisk generalisering. Arbejdet med at studere tilflytternes oplevelse og tilknytning til stedet skal i højere grad, opfattes som erfaringer fra Hjørring Kommune og som et muligt pejlemærke for, hvordan den nye landbefolkning trives og er med til at skabe stedet. Dette emne vil jeg vende tilbage til i afsnittet om casestudiet.

Afslutningsvist skal det understreges, at det er med en meget eksplorativ tilgang, at jeg har begivet mig i kast med kommunen i det nordlige Jylland. Jeg har på forhånd intet kendskab haft til Hjørring og jeg har aldrig været der før i forbindelse med indsamlingen af empiri. Jeg har hele livet selv boet i byen og jeg har tidligere kun kommet meget lidt udenfor den bymæssige sammenhæng. Jeg deler hverken erfaringer med folk, som har flyttet til andre dele af landet eller til andre dele af verden og jeg ligger af disse grunde heller ikke inde med en særlig personlig forforståelse for, hvad det vil sige at bo og leve på landet eller at flytte til og stifte bekendtskab med et nyt sted. Alligevel har jeg igennem de seneste år fundet, at min interesse for hvad der foregår udenfor min by, København, er vokset. Måske der ligefrem er tale om en klassisk byboers idyllisering af livet på landet – et fænomen som er velkendt indenfor counterurbanisationsteori og som ofte viser sig som en længsel efter naturen, roen og et langsommere tempo - et liv som jeg ikke oplever i byen men som jeg nogle gange kan drømme om. Sideløbende skal det ikke underkendes, at et grundlæggende præmis for herværende studie er anerkendelsen af, at landkommunerne er i forandring – og dette på flere planer. I perioder på næsten daglig basis fælder vismænd såvel som pressen afviklende domme over landkommunernes fremtid baseret på de prognoser, som jeg også har været inde på i indledningen. Så min idylliske forestilling mødes gang på gang af bevidstheden om stigende fraflytning, demografiske udfordringer, skolelukninger, afvikling og forfald. Derfor er undersøgelsen blevet til midt i en ambivalens, hvor jeg på den ene side er opmærksom på den overordnede diskurs og samfundsudvikling og på den anden side optimistisk er nysgerrig på de mennesker, som vælger landet til og hvis personlige fortællinger tit bagatelliseres, overdøves eller findes helt ligegyldige.

Netop fordi dette studie har et grundlæggende undersøgende udgangspunkt og langt fra læner sig op af hypoteseafprøvning, har det været vigtigt for mig at drage ud i felten og mødes og snakke med tilflyttere, få deres historie og høre om deres oplevelser og dermed forankre undersøgelsen i et hverdagslivsanalytisk perspektiv. Jeg har på den måde heller ikke været på jagt efter bestemte svar, men været nysgerrig på at gå i dybden med det uforudsigelige empiri, der er dukket op i mødet med den enkelte. Derfor har jeg også foretrukket de kvalitative arbejdsmetoder, frem for de kvantitative teknikker som metodisk tilgang. Min interesse har ligget i at gå ind i folks fortællinger og her ville jeg føle, at jeg stod tilbage med mere eller mindre halve historier og forståelser, hvis jeg skulle bruge værktøjer såsom spørgeskemaer eller statistiske udtræk, eftersom disse ikke muliggør interaktion med informanten – et forhold som i denne undersøgelse har været en afgørende metodisk kilde til viden. I de kommende afsnit vil jeg løbende komme ind på hvordan jeg har reflekteret over min undersøgelsestilgang i forbindelse med mine metodevalg.

Casestudiet

Som udgangspunkt kan casestudiet defineres som en detaljeret undersøgelse af et enkelt eksempel men herfra findes der delte meninger om hvordan studiet kan og skal bruges og hvor meget værdi, det kan tillægges. Således kan man inden for den konventionelle samfundsvidenskab møde holdningen, at et enkeltstående eksempel ikke kan fortælle eller bidrage med valid viden til et større samfundsmæssigt fænomen; at et casestudiet mere skal ses som et stykke indledende arbejde, der kan bidrage med hypoteser, som sidenhen kan testes på en større gruppe af eksempler; og at et enkeltstående casestudie dermed ingen værdi har i sig selv. Kun hvis konteksten kan sorteres fra og et faktum eller en regel kan stå tilbage i sin rene uafhængige form, har den konventionelle samfundsvidenskab et produkt, som kan håndteres og bruges (Flyvbjerg, 2006:220).

I min undersøgelse læner jeg mig imidlertid op ad Flyvbjergs afstandstagen fra ovenstående konventionelle forståelse. Sandt er det, at casestudiet producerer kontekstbaseret viden, men Flyvbjergs argument for netop at værdsætte denne egenskab er, at det tillader mennesket at løsrive sig fra ideen om kontekstuafhængige og dermed også det mere basale, regelbaserede og begrænsende vidensniveau. Anerkendes dette præmis bliver det muligt at dykke dybere ind i studiet af komplekse menneskelige anliggender, anliggender som vel og mærke kun eksisterer i kraft af sin kontekst, forklarer Flyvbjerg (2006:221).

Med tanke på ovenstående er Hjørring Kommune imidlertid valgt som en repræsentativ case og landkommunens navn har derfor i første omgang været underordnet. Derfor er der heller ikke tale om en atypisk eller strategisk valgt case, idet formålet har været at tage udgangspunkt i det som vi i danske forhold kender som en helt almindelig landkommune (2006:230). Derfor har jeg også fra start tiltænkt, at tilflytternes oplevelser og tilknytning til Hjørring vil være noget, som andre tilflyttere i andre landkommuner sandsynligvis vil kunne spejle sig i eller relatere til på forskellig vis, i forskellig skala. Så med tanke på konteksten har det primære formål været at undersøge tilflyttere i en landkommune og det er således denne kontekstafhængighed, der bidrager med specifik viden til feltet.

Casestudiet kritiseres ofte for at lade det være for meget op til den der undersøger at vælge, hvad der skal vægtes i det undersøgte. Ifølge Flyvbjerg er det er dog en simpel fejlantagelse. Alle studier – kvalitative såvel som kvantitative – udgår fra subjektet og er dermed subjektivt anlagt. Når det er sagt, fremhæver Flyvbjerg imidlertid de metodiske træk ved casestudiet for gang på gang at have tvunget ham til at revurdere essentielle elementer ved sit koncept undervejs, simpelthen fordi feltet ikke vil underlægges misvisende antagelser, dertil er det "too insistent" (2006:235). Med andre ord er det i høj

grad casen der bestemmer, leder vejen og gør opmærksom på det primære – et præmis som jeg også genkender fra dette studie. På den måde kan der tales om, at der sker en gensidig læring mellem den der undersøger, og det og dem der undersøges, og hvis væren konstituerer og rekonstruerer den sociale verden og dermed samfundsvidenskaben (2006:236). Den abduktive tilgang til vidensproduktion understøtter yderligere denne metodiske egenskab. Således kan man læse sig ind på teori, forstå en mening og næste dag stå i felten og blive vist i en anden retning, lade sig distrahere af nye spørgsmål, undre sig og sammenholde fund med andres tidligere studier, og det er særligt denne proces, der har været tidskrævende men også berigende i herværende studie.

Som jeg allerede har været inde på, har det ikke være mit formål, at dette studie skal ende ud med generaliserbare fakta omkring tilflytteres oplevelse af og tilknytning til landkommuner generelt - jeg er optaget af at skabe et gennemsigtigt studie på baggrund af de specifikke forhold der udspiller sig i Hjørring og som dermed er afgrænset både i tid og rum. Med det sagt har hensigten og formålet med at arbejde med repræsentativ valgt case været at fremlægge undersøgelsen på en måde, der gør det muligt for andre landkommuner at spejle sig i summen af de ti tilflytteres fortællinger og drage paralleller til egne erfaringer.

Spørgsmålet er, hvorvidt vi overhovedet skal se det at generalisere som det mest ideelle og ønskværdige for en case, der måske ender ud med at afdække et komplekst og tvetydigt felt. Flyvbjerg tilføjer i denne forbindelse, at det kan virke uendeligt reducerende at udtage små detaljer og narrativer, som til sammen er betydelige og afgørende for netop denne specifikke sociale sammenhæng. Slutproduktet skal snarere ses som det samlede analytiske arbejde. Betragtes casestudiet fra dette synspunkt bliver det sammenhængen, der er mere interessant end de højtstående generaliseringer og konklusioner. Derfor finder jeg også Flyvbjergs argument omkring, at kunsten findes i at holde opsummeringer og konklusioner åbne, brugbar, idet det i et større omfang efterlader plads til læseren (2006:237).

I try to leave scope for readers of different backgrounds to make different interpretations and draw diverse conclusions regarding the question of what the case is a case of. The goal is not to make the case study be all things to all people. The goal is to allow the study to be different things to different people. (2006:238).

Umiddelbart kan det godt lyde som en let udvej, at påstå ovennævnte, men for Flyvbjerg er der noget andet på spil. Casestudiet skal betragtes som en levende organisme, præcis som den virkelighed casen er et eksempel på. At generalisering ikke er et mål i sig selv betyder ikke, at den viden som casen genererer ikke kan indgå i det som Flyvbjerg kalder for *the collective process of knowledge accumulation in a given field or in a society* (2006:227), og han argumenterer for, at casestudier ofte hjælper til at identificere stof, samt præciserer og baner vej for videnskabelig udvikling. På den måde handler det om at sætte det perplekse fri i stedet for at reducere - og når jeg i kapitel 3 vil fremlægge undersøgelsen teorigrundlag, har jeg med denne tilgang læst teori og artikler og på samme måde trukket perspektiver ud, som vil give mening til undersøgelses omdrejningspunkt.

Det kvalitative interview

Med tanke på, at alle har en historie at fortælle og ligger inde med værdifulde erfaringer og refleksioner, har jeg haft et ønske om at drage viden ud af 10 tilflytteres oplevelser og hverdagsliv, som det står for dem. Det kvalitative interview giver i den forbindelse mig mulighed for at indsamle personlige perspektiver på tilstande og forhold. Til at underbygge denne forståelse og tilgang har jeg

hentet inspiration hos Kvale (1997), der har beskæftiget sig indgående med interviewet som metodisk værktøj.

Det kvalitative forskningsinterview forsøger at forstå verden fra interviewpersonens synspunkt, udfolde meninger i folks oplevelser, afdække deres livsverden, førend der gives videnskabelige forklaringer. Det kvalitative forskningsinterview er et produktionssted for viden. (1997: 15)

Eftersom denne undersøgelse er et sideprodukt af det allerede definerede MultiRur-projekt har interviewguiden ligget fast fra start. Guiden er bredt bygget op omkring åbne spørgsmål til informantens biografi og hverdagsliv og de foretagne interview har først og fremmest fulgt denne struktur. Guiden dækker blandt andet over temaer der beskæftiger sig med, hvordan der har været at flytte til Hjørring, beskæftigelsessituation, nabolag og naboskab, fritidsliv, netværk og relationer og fremtidsplaner. Når det er sagt, har vi i hvert enkelt interview stillet opfølgende spørgsmål til informantens svar, for på den måde at få åbnet mere op for hvert enkelt livsverdensperspektiv. Forberedelse og tilpasning af guiden har derfor været et nøgleord for at opnå de bedste interview og den bedste samtale med hver enkel og på den måde har tilgangen til interviewene lænet sig op ad den semistrukturede interviewform.

Mødet og samtalerne med informanterne har givet mig et indgående kendskab og forståelse for hvad der er på spil indenfor migration – både før, under og efter en flytning. Selvom denne undersøgelse har sit fokus på oplevelsen og tilknytningen til det sted, som tilflytteren kommer til og nu bor i, og dermed har fokus på tiden efter flytningen har fundet sted, så spiller livet før og under migration også en rolle i udarbejdelsen af empirien. Som allerede beskrevet kommer informanterne både fra andre steder i Danmark og fra andre steder i verden og de kommer fra forskellige forhold og situationer. Det samlede livsverdensperspektiv bidrager til forståelsen for folks oplevelser, tanker og refleksioner og det styrker i sidste ende min fortolkning. Dertil giver variabelen, såsom hvor længe tilflytterne har boet i Hjørring også et unikt indblik i forståelsen af, hvad der er på spil over tid for forskellige mennesker. Oplevelser og præmisser kan udvikle sig over tid – præcis som mennesker og deres livssituation og denne gensidighed styrker fortællingen og kan fanges med det kvalitative interview på en måde, som ikke mange andre metoder er i stand til.

Informanthåndtering

Efter indledende kontakt til forskellige nøglepersoner i kommunen fik vi videregivet kontakter på mulige tilflyttere, som vi efterfølgende kunne tage kontakt til med henblik på interview. Kommunen har så at sige været vores døråbner til feltet og de har vist stor interesse overfor projektet, når vi har præsenteret det for dem. Set ud fra en mere kritisk optik kan informanthåndteringen dog betragtes som undersøgelsen svage punkt, idet 9 ud af 10 informanter er fundet gennem kommunens medarbejdere. Kun én international tilflytter er fundet via kontakt til en virksomhed, der satte os i kontakt med en af deres medarbejdere. De resterende 6 internationale tilflyttere er henvist fra medarbejdere i kommunen og alle interne tilflyttere enten arbejder eller er i praktik i kommunen. Med hensyn til de internationale tilflyttere er de dels fundet via en bosætningsmedarbejder, der står for at facilitere netværksgruppen, Hjørring Internationals, der er et fællesskab for internationale tilflyttere, der ofte er kommet til Hjørring i forbindelse med arbejde, og som derfor ikke har det store netværk forud for deres ankomst. De andre internationale tilflyttere er fundet af medarbejdere i Jobcenteret, som har været i kontakt med tilflytterne i forbindelse med rådgivning i forhold til uddannelse eller jobsøgning.

På den måde er informantgruppe i høj grad præget af folk, der på den ene eller anden måde har en særlig kontakt til kommunen og om dette forhold har betydning for deres oplevelse af stedet er svært

at afgøre. Alle steder vi har banket på, har vi mødt stor velvilje og interesse og det har flere gange pessimistisk fået mig til at tænke på, om vi kun har fået ét snit af fortællingen om hvordan tilflytterne oplever og trives i Hjørring. Om de 10 informanternes oplevelser er et reelt repræsentativt billede på det at være tilflytter i Hjørring Kommune, er derfor svært at svare på. Dertil har vi kun talt med folk, der enten begår sig dansk eller engelsk, og som derfor ikke oplever sprogbarrierer på samme måde som tilflyttere, der kommer hertil uden at kunne nogle af disse to sprog. Sprog må antages at have en betydning for dels hvordan tilflytterne oplever stedet, hverdagen og generelt indgår i lokalsamfundet og sociale sammenhænge. I analysen vil jeg vende tilbage til sprogets betydning, set ud fra tilflytternes perspektiv. Når det er sagt, så har alle de mennesker vi har snakket med har været åbne og ærlige overfor dem selv og os i interviewsituationen og på den måde er der også kommet valide og nuancerede fortællinger frem, der skaber grobund for analyse. Det har dog været ønsket at præsentere mine tanker omkring informanthåndteringen her, da denne åbenhed kan være med til at skabe en konstruktiv debat om mine fund efterfølgende (Olsen, 2003:10-11). I de kommende afsnit vil jeg uddybe mine tanker om selve interviewformen og komme mere ind på forholdet mellem interviewer og informant.

Forholdet mellem interviewer og informant

Selv om jeg indledte dette kapitel med et ønske om at drage viden ud af subjektets oplevelser, som det står for dem, så er jeg bevidst om, at det kvalitative interview langt fra skal ses som et dominansfrit værktøj. At blive interviewet er ikke det samme som at snakke med en god ven, hvor samtalen udfolder sig frit og løssluppet. Et interview er en anderledes konstellation og Halkjær forklarer i den forbindelse, at intervieweren skal være opmærksom på risikoen for at komme til afføde en normativ stemning, hvor informanten kommer til at vinkle sine svar ud fra en idé om, hvad intervieweren gerne vil høre, eller tror ved bedst (Halkjær, 2001: 44). Min egen erfaring med interviewsituationer er, at det særligt kan være svært at forklare sig på de mere komplekse situationer eller forhold i samfundet, fordi man sjældent får sat ord på de længere tænkestrømme og argumenter. Det kan derfor godt være et lidt udfordrende element i en interviewsituation, hvor man som informant gerne vil gøre sig umage for at svare præcist og mindst af alt ikke ønske at blive misforstået.

De metodemæssige faldgrupper og dilemmaer behandles også af Tanggaard (2003), der ligeledes forklarer hvordan den kvalitative interviewform meget hurtigt kan anskues som et ulige magtforhold mellem udforsker og informant, idet det i første omgang er den udforskende, der [...] *har initieret og [som har] sat grundtemaet for selve forskningen* (2003:23). Så ikke alene er det intervieweren, der styrer retningen for interviewet, sidenhen bruges interviewet også i en ny kontekst og det efterlader ikke meget kontrol til informanten. En udbredt misforståelse er imidlertid, at det ikke er respondentens svar alene, der udgør empiriproduktet (2003:22). Således forklarer Tanggaard at udforskerens rolle skal frem i lyset og at metoden i langt højere grad styrkes, hvis interviewet føres i en retning,

der indebærer en gensidighed, hvor begge parter stiller spørgsmål og svarer med en kritisk forholden sig til, hvad den anden siger, og hvor forskeren bringer sig selv mere på bane. (2003:23).

Som jeg også har været inde på tidligere i metodeafsnittet, så anerkender jeg, at Helle og jeg selv spiller en rolle i produktionen af empirien og som greb oplevede jeg, at gensidigheden kunne åbne op for en ligeværdighed mellem os og informanten. En vigtig indskydelse her er imidlertid, at det uddybende diskuterende spørgsmål ikke skal misforstås eller sidestilles med det ledende, eftersom det ledende spørgsmål ikke hører hjemme i undersøgelser som denne, da det kan have en ødelæggende effekt på empirien.

Vi har talt med ti meget forskellige mennesker, der er flyttet til Hjørring af vidt forskellige grunde. Umiddelbart kan der synes lagt mellem det at være kommet til Hjørring som enten flygtning fra Damaskus eller som indfødt fra Hørsholm og selvom det ikke er livet, der er blevet levet før livet i Hjørring, der er undersøgelsen fokus, så dvælede vi flere gange ved, hvad tilflytterne kom fra og vi brugte flere gange fortiden til at stille spørgsmål om nutiden for på den måde at blive klogere på oplevelsen og tilknytningen til Hjørring. Yderligere oplevede jeg, at tilflytterne følte sig som eksperter, fordi de alle havde en særlig historie og alle delte de gavmildt ud af viden og refleksioner omkring stedet, og forhold de havde tænkt over. Ofte blev et spørgsmål til egentlige samtaler og flere gange oplevede jeg, at jo mere vi forfulgte informantens eller egne tanker, jo mere åbnede det op for dybere tanker og en tilstand af, at vi var to partere der meningsudvekslede og bidrog med input, der i sidste ende resulterede i, at respondenterne evaluerede over ting og kom dybere ind i sine erfaringer og meninger. På den måde tog interviewene altså flere steder karakter af dialog, hvor vi oplevede, at vi og informanten gensidigt brugte hinanden som kritiske samtalepartnere. Kunsten ved det kvalitative interview er samtidig at give informanten plads og tid til at tænke og forklare sig og svare på de nogen gange komplekse spørgsmål. Olsen (2003) lægger i denne forbindelse en særlig vægt på interviewerens evner i forhold til at finde empati for sin informant (2003:6), hvilket i denne undersøgelse også har været et stort fokus. Vi har snakket med vidt forskellige mennesker med meget forskellige baggrunde og forskellig bagage i rygsækken, og det har været vigtigt for os at fuldt anerkende og forstå informanternes tanker og følelser, hvilket også er et grundpræmis for udarbejdelsen af herværende studie.

Tilrettelæggelse af empiriindsamling

Af blandt andet de metodiske faldgrupper og muligheder som nævnes ovenfor har det været vigtigt at interviewe tilflytterne i Hjørring, i rammer som informanten selv har bestemt og formålet med at mødes ansigt-til-ansigt har således været, at skabe et nærværende, tillidsfuldt og personligt møde. Derfor har vi mødt folk enten på deres arbejdsplads, hjemme hos dem eller på biblioteket, hvor vi har fundet et roligt og afsides sted. Derudover var det indledningsvist vigtigt at understrege overfor informanterne, at vi ikke ledte efter rigtige eller forkerte svar men blot ønskede, at høre om hvordan det er, at bo og leve i Hjørring og at deres navne ville blive anonymiseret i undersøgelsen.

Helle og jeg har udført alle ansigt-til-ansigt interviews sammen. Vi har suppleret hinanden igennem interviewguidens mange temaer og derudover har det givet os mulighed for at bringe flere perspektiver på banen i forhold til pludseligt opståede ideer. Der er sket en løbende videns- og perspektivudvikling, som vi har kunne dele og på den måde, er der løbende sket en kvalificering af vores empiriindsamling. Alle interviews er optaget og transskriberet i sin fulde længde og interviewene varede lidt over en time til halvanden. Guiden er rettet bredt mod alt hvad der udfoldes i hverdagslivet og således har vi bragt spørgsmål på banen indenfor temaer såsom forventninger til stedet før og efter ankomst, arbejdsliv, hjemmeliv, familieliv, fritidsliv, omgivelserne, sociale relationer og fremtidsdrømme. Eftersom interviewene tilhører MultiRur-projektet, forelægger de ikke som bilag til min undersøgelse, men kan fremskaffes hvis behov.

Kriterier for informantudvælgelse

Overordnet set er der i undersøgelsen blevet søgt at skabe et så mangfoldigt billede på Hjørrings tilflyttere som muligt ud fra et håb om, at det også vil lede til den største diversitet i empirien. Dette med hensyn til dels landebaggrund, alder og køn men også i forhold til kriterier indenfor beskæftigelse, familiesituation og hvor lang tid tilflytterne har boet i Hjørring. Et grundlæggende præmis for valget af informanterne har været, at tilflyttere skal have boet så tilstrækkeligt længe i kommunen, at de har

opbygget en hverdag og et kendskab til stedet. Alle informanter har derfor som minimum boet i kommunen lige knap et år. Ligeledes beskæftiger undersøgelsen sig kun med folk, der har flyttet en længere distance. Som minimum skulle de interne beboere være tilflyttet fra en anden kommune, eftersom vi beskæftiger os med det udefrakommende blik i undersøgelsen. Som sigtemål har jeg bestemt, at jeg med 10 informanter vil kunne skabe et tæt billede af det undersøgelsesfelt, som jeg ønsker at dykke ned i taget min tidsramme i betragtning. I MultiRur-øjemed er der indsamlet et par interview mere, dog har der ikke været tale om, at jeg har lavet en specifik udvælgelse og fravælgelse af informanter i mit studie, jeg har snarere søgt at samle en gruppe på 10, som bredt repræsenterer forskelle i de baggrundskriterier vi har opstillet. Fordelingen af mine respondenter er således, at jeg har talt med tre interne tilflyttere og syv internationale tilflyttere, herunder fem kvinder og fem mænd. For MultiRur projektet glæder det, at der er en større vægtning på de internationale tilflyttere og derfor er repræsentationsforholdet således, at vi kun har talt med 3 interne tilflyttere og dem har jeg alle taget med her. Af de 10 tilflyttere som er repræsenteret her har fire et fast arbejde, tre er i praktik, to er jobsøgende og en skal starte uddannelse. Det har været vigtigt at skabe en mangfoldig forsamling af mennesker og således er højtuddannede såvel som mindre uddannede også repræsenterede i undersøgelsen. To af de syv internationale tilflyttere er interviewet på dansk, de resterende 5 er interviewet på et miks af engelsk og dansk, eftersom det har været vigtigt at imødekomme respondentens behov for at kunne udtrykke sig så præcist og tæt på deres tanker og holdninger som muligt. Tilflytterne præsenteres som indledning til analysen, så et mere klart billede af de enkelte mennesker står mere præsent i hukommelsen.

Sammenfatning

I kapitlet har jeg redegjort for min tilgang til vidensproduktion samt hvilke metodiske greb, der ligger til grund for rapportens tilblivelse. Overordnet set har jeg arbejdet ud fra en kvalitativ undersøgelsesstrategi, hvor det at studere få enheder og mange variabler gør det muligt, at skabe en større helhedsforståelse for specifikke forhold. Med dette in mente har jeg valgt at beskæftige mig med en enkel case, Hjørring Kommune, og herunder har jeg ladet ti kilder, i form af ti tilflyttere, åbne feltet op med personlige fortællinger om deres oplevelser og tilknytning til stedet. Således har jeg ladet de uforudsigelige variationer af den sociale verden træde frem og kombineret med den abduktive tilgang, har jeg skabt en arbejdsproces, hvor der fra start til slut har været en løbende dialog mellem den indsamlede empiri, de teoretiske spor og mine refleksioner herom. Omdrejningspunktet for undersøgelsen har været at skabe et analytisk funderet studie, der bygger på input fra allerede eksisterende studier, teoretiske refleksioner samt nye erfaringer fra Helles og mit casestudie. Således skal herværende undersøgelse ses som et produkt, der skaber kontekstbaseret viden omkring hvordan en etnisk repræsentativ gruppe af tilflyttere oplever Hjørring som sted, samt hvilke faktorer der har betydning for deres tilknytning. Når det er sagt, er tanken, at summen af erfaringerne fra Hjørring kan fungere som et bidrag til at skabe en dybere viden omkring hvad, der kan være på spil hos den nye landbefolkning set i et større landkommuneperspektiv.

Teoretiske perspektiver

I dette kapitel vil jeg præsentere de teoretiske perspektiver og den undersøgelsesbaserede viden, der anvendes til at belyse studiets to grundlæggende tematikker, migration og stedstilknytning. Kapitlet afsluttes med en opsamling.

Hvorfor flytter folk?

Et emne, der længe har interesseret samfundsvidenskaberne, er: hvorfor folk flytter? Spørgsmålet formår at holde sig selv aktuelt, for jo tættere vi kommer motiver, årsager og konsekvenser, des tydeligere bliver det, at der ikke findes enkle eller entydige svar. Til at belyse dette emne trækker jeg særligt på Halfacree og Boyle (1993), Lundholm (2007), Nørgaard et al. (2010), Hedberg og Haandrikman (2014), Stenbacka (2012) og Søholt (2012), der alle kredser om hvordan migration kan tilgås og forstås.

For mere end tyve år siden begav Halfacree og Boyle (1993) sig ud i at give et overordnet historisk indblik i migrationslitteraturens udvikling med det formål at rette en kritik mod et fravær af teoretisk og filosofisk udvikling på feltet. De forklarer, hvordan den tidlige migrationsforskning havde sit afsæt i et positivistisk tankesæt, og at migration til at begynde med i vid udstrækning blev opfattet som forudsigelige reaktioner på fysiske og socioøkonomiske forhold. Migration blev ganske enkelt anskuet som et objektive fænomen og som svar på ydre påvirkninger og stimulanser såsom bedre beskæftigelsesmuligheder og højere indkomster. Således efterlod tilgangen ikke megen opmærksomhed på *the potential migrants themselves, as they were effectively passive dupes of the forces of environmental differences* (Halfacree og Boyle, 1993: 334). Med andre ord lå vægten alene på udforskningen af de målbare karakteristika set fra et overordnet makroorienteret perspektiv.

Den tidlige migrationslitteratur bestod dermed udelukkende af kvantitativ forskning, men efterhånden som feltet blev udviklet, begyndte flere at få øjnene op for at se på den enkelte migrant som en selvstændig aktør, og således blev den potentielle migrants beslutningsproces også pludselig interessant. På den måde blev et mere kontekstbaseret og i det hele taget en mere mikroorienteret og kvalitativ tilgang udviklet, og det subjektive fokus åbnede op for at skabe en forståelse for, hvordan de ydre faktorer og muligheder blev opfattet af det enkelte individ. Herefter fulgte migrationsforskningen nu to spor delt af en mikro- og en makroorienteret tilgang. Flere var dog interesseret i at integrere de to tilgange for på den måde mere indgående og konceptuelt at forholde sig til, hvordan det kunne blive muligt at forstå og undersøge migration.

Imidlertid fortsatte meget forskning med at give forrang til de ydre forhold og faktorer. Særligt har *push* og *pull* begreberne vundet indpas som et slags forklaringskodex, hvor steder af forskellige årsager enten kan ses som tiltrækkende eller afvisende - afhængig af eksempelvis steders omdømme, karakteristika og standard (ibid., 1993: 335). Forskningen betragtede derfor nu folks flytninger som rationelle valg foretaget på baggrund af rationelle beslutninger. Dertil blev migration opfattet som en relativt pludselig og uproblematisk handling provokeret af relativt pludselige ydre forandringer. I det hele taget anså forskningen migranternes flyttehandlen som meget afgrænsede kapitler i de enkelte individers liv – eller sagt på en anden måde, så blev migration ganske enkelt set som en isoleret handling i tid og rum. Dette betød også, at subjektet i udgangspunktet forblev underordnet – *'Subjectivity' under this account just 'modifies the outcome' in a systematic fashion rather than allows individual authorship* (ibid., 1993: 335).

At migrationslitteraturen anså mennesket for at basere sine valg på rationelle og ofte økonomiske kalkulationer kommer også til udtryk her:

In the migration literature, the economic and the human capital models illustrate this approach most clearly because in these approaches the potential migrant calculates the expected benefits to be gains from a range of destinations and weighs these against the cost of movement. (ibid., 1993: 336).

Denne meget rationalistiske og idealiserede måde at forstå, hvordan det enkelte individ når frem til sine beslutninger, begyndte dog at møde kritik (ibid., 1993: 337). Således forklarer Halfacree og Boyle hvordan *the decision whether to migrate [not is] made whilst placing in suspension the rest of one's life* (ibid., 1993: 336). Med andre ord så begyndte konteksten, de sociale forhold og alt det, der i øvrigt befinder sig inden for det enkelte individs hverdagsliv at presse sig på i migrationsforskningen. Her trækker forfatterne på Giddens og hans koncept omkring hverdagsliv og de tre bevidsthedsniveauer: det ubevidste, det praktiske og det diskursive lag. Særligt fremhæver Halfacree og Boyle den praktiske bevidsthed til at forklare, hvordan *human agency (and action) [not is] conceived as a series of unique events but as 'a continuous flow of conduct' based upon knowledgeability and the reflexive monitoring of one's actions* (ibid., 1993: 336).

Den praktiske bevidsthed dækker over det lag i menneskets bevidsthed, hvor vi lagrer viden som vi tager for givet, og som både er skabt af og afgørende for alle de rutiner, som vi ikke aktivt skænker en tanke i dagligdagen, men som i sidste ende udgør selve strukturen for samfundet (ibid., 1993: 336). Det betyder også, at folk ofte ikke er i stand til at give den fulde forklaring og dermed sandhed omkring alle deres valg, tanker og handlinger simpelthen fordi meget af det vi gør, ikke sker ud fra en aktiv og rationel bevidsthed, men på baggrund af de rutiner, der tilsammen udgør hverdagen. Giddens forståelse åbner derfor op for en mere hverdagslivsorienteret forklaringsmodel, som de mere rationelle og cost-benefit analyserende forklaringsmodeller ellers har tilsidesat i migrationsforskningen. Giddens' perspektiver danner således grundlag for Halfacree og Boyles videreudvikling af migrationskonceptet.

Jeg har med dette meget korte oprids af udviklingen af migrationsforskningen søgt at skabe et grundlag for det sted, hvor vi nu skal bevæge os hen. En af Halfacree og Boyles store mærkesager i 1993 var at udpensle, at folk ikke flytter og slår sig ned nye steder på baggrund af nøje udregnede kalkulationer, plusser og minusser. Forståelsen harmonerer simpelthen ikke med den virkelige verden. Menneskers beslutninger er langt mere komplicerede, indlejrede i det praktiske bevidsthedslag og dermed også tidmæssigt sammenvævede af myriader af forskellige forhold, sociale sammenhænge, håb og drømme – kort sagt sammenvævet af alt det, som eksisterer i og udspringer af hverdagslivet. Derfor er det også de sammensatte forklaringer, der er karakteristiske for flytninger. Disse indblik udeblev i de firkantede mikro- og makrotilgange, og i en tid med fortrinsvist kvantitative undersøgelser af fænomenet mente Halfacree og Boyle, at det var tid til at bringe et mere kvalitativt koncept på bordet. I artiklen *The challenge facing migration research: the case for a biographical approach* (1993) handler det derfor om, hvordan migration skal forstås i et biografisk hverdagslivsperspektiv, eftersom de mentale processer er personligt indlejret i det enkelte menneskes daglige trummerum, i sociale kontekster og i relationen mellem fortid, nutid og fremtid.

Udfoldelse af det biografiske perspektiv

Når Halfacree og Boyle ønskede at videreudvikle mikrotilgangen, var det med øje for, at mennesket og dets handlinger ikke kan tages ud og forstås uafhængigt af sin kontekst. Mennesket handler ud fra en kontinuerlig strøm af praktisk bevidsthed og refleksivitet, der ligeligt skabes og genskabes i det daglige, og derfor kan migration heller ikke forstås, hvis hverdagslivet og dermed det biografiske livsfaseperspektiv reduceres eller helt overses (Halfacree og Boyle, 1993). Migration udfoldes i relationen mellem fortid, nutid og forventede fremtid: *Looked at this way, a specific migration exist as a part of our past, our present and our future; as part of our biography.* (ibid., 1993: 337). På den måde begynder de rationalistiske forklaringsmodeller naturligt at erodere, og ved at forstå migration som en løbende tids-rumlig udviklingsproces bliver det samtidig muligt at overskride den tidlige migrationsforsknings deterministisk ansporede ramme. Eksempelvis understreges det af Halfacree og Boyle, at diverse intentioner forud for ens flytning kan få utallige fremtidige udfald, fordi mennesket gensidigt påvirker og lader sig påvirke af sin kontekst (ibid., 1993: 338).

Dette tidsmæssigt brede fokus på migration skaber dog nogle analytiske udfordringer. Respondenten bliver sat på prøve, idet der biografisk gives plads til anerkendelsen af, at alt hvad vi er sammensat af, støder sammen i forklaringen på de migrationsrelaterede spørgsmål. Ud fra perspektivet om den praktiske bevidsthed antydes det eksempelvis, at de mere indlejrede rutiner og forståelser, som til hverdag tages for givet og som derfor ikke aktivt tillægges betydning, nemt kan overses (ibid., 1993: 336-337). Metodisk forklarer Halfacree og Boyle derfor, at informanterne kan hjælpes på vej af interviewereren, idet spørgsmål om emnet kan tilgås fra flere vinkler. De to forfattere forklarer videre, at i undersøgelser, der eksempelvis omhandler flytninger fra by til land, kan det være en hjælp at spørge ind til respondentens generelle tanker omkring det landlige og urbane for på den måde at åbne feltet op og åbne op for relationen mellem før og nu (ibid., 1993: 338) – et greb som også bruges i herværende interviewguide.

Når Halfacree og Boyle vælger at gå til migration ud fra et biografisk hverdagsperspektiv, er det fordi, det åbner op for et rodnet af årsager og refleksioner, der synkront relaterer sig til hinanden og har indflydelse på ens følelser og valg. Hvor det tidligere har været kutyme at forstå migration ud fra en eller to årsager eller enten-eller årsager, så argumenterer de to forfattere for, at uendeligt mange ting kan være på spil, og kun gennem en mere åben tilgang kan der gøres plads til at komme rundt om alle perspektiver, der til hver sin tid fylder mere eller mindre i livet. Således ser de eksempelvis ikke, at migration fra by til land enten knytter sig til økonomiske faktorer eller højere livskvalitet, ej heller ser de, at nogle årsager er vigtigere end andre. Summen af tanker og følelser, der muterer og væver sig ind og ud af hinanden over tid, udgør kernen og udgøres af de sammensatte forklaringer. For den, der undersøger migration, er det vigtigt at holde sig for øje, at migration netop ikke kan sættes på formel eller er et produkt af en lineær proces, eftersom det ikke har været tilfældet i virkeligheden:

The very act of writing social science adds a linear order to its subject that was not there originally; what we can describe as a 'literary fallacy'. This may be largely unavoidable but we must show greater awareness of the way in which the narrative has a 'tendency to neglect synchronic relations... at the expense of temporal successions' (ibid., 1993: 341).

Set i en større sammenhæng placerer Halfacree og Boyles migration indenfor en samfundsfaglig kontekst. De fortæller hvordan flyttevalg i høj grad udstiller ens personlighed og værdier, ens holdepunkter og orientering og ens syn på tilværelsen –elementer som ofte har været mere skjult i ens tidligere liv. Derfor kalder Halfacree og Boyle også det at migrere for *an extremely cultural event* (ibid.,

1993: 341). Med Bourdieus termer bruger de habitusbegrebet som kilde til at forklare, hvordan individet gebærder sig kulturelt forskelligt i samfundet og til at forklare, at vi hver især er udstyret med forskellige sæt af dispositioner og derfor manøvrerer og er orienteret mod forskellige slags hverdagsliv (ibid., 1993: 341). Det biografiske perspektiv åbner op for, at vi kan undersøge de uendeligt mange forskellige betragtninger og refleksioner, der fylder hos det enkelte individ eller enkelte familie i forbindelse med migration – betragtninger som kan være mere eller mindre langsigtede og som afhænger af, hvor man befinder sig i livet. Halfacree og Boyle forklarer eksempelvis hvordan huskøb involverer beslutningen om at slå sig ned, at slå rødder, og måske optage lån, og at denne beslutning videre forgrener sig ud i andre spørgsmål, som ofte har relation til det præcise sted (ibid., 1993: 343). Således bliver livsfaseperspektivet naturligt aktiveret, idet det bliver vigtigt at forstå, hvor mennesket eller familien er i livet, hvad de kommer fra og hvor de er på vej hen. Således minder Halfacree og Boyle os på, at forskellige mennesker er forskellige steder i livet på forskellige tidspunkter, og at livsfaser er noget dybt personligt.

Netop det biografiske livsfaseperspektiv udfoldes i Lundholms Ph.d. afhandling *New Motives for Migration - On Interregional Mobility in the Nordic Countries* (2007), hvor hun undersøger, hvordan det enkelte individ selv opfatter, at deres langdistanceflytning passer ind i deres livsprojekt. Det kommer der en masse unikke biografiske fortællinger ud af, og Lundholm udfolder således at *all migration biographies contain intricate interrelations between intentions, constraints, social bonds and coincidence* (Lundholm, 2007: 4).

Livsfaseperspektivet åbner op for, hvordan mennesker i alle perioder af livet flytter med mere eller mindre permanente intentioner for øje. Eksempelvis er ungdommen forbundet med en masse livsbegivenheder såsom at flytte hjemmefra, flytte efter uddannelse, flytte sammen med en kæreste eller venner, og derfor flytter unge mennesker også ofte mere hyppigt og med en bevidsthed om, at der hvor de flytter hen, ikke nødvendigvis er for resten af livet. Således kan man sammenholde de unikke fortællinger, og finde elementer som går igen. Men hen ad vejen opstår der uforudsigeligheder. Måske var man til at begynde med alene om at træffe sine valg, men pludselig er man to eller en hel familie, og det der måske først var tænkt som et kort ophold, kan ende ud i noget helt andet. Således synes flyttebeslutninger måske ikke *rational from an individual perspective but could be a strategy for a group, especially the family*. (ibid., 2007: 14).

Overvejelser omkring permanens er ikke kun forbeholdt unge mennesker; alle mennesker til alle tider i livet, afhængig af deres individuelle livssituation, tager stilling til dette hele tiden, og fortællingen udvikler sig i mødet med det uforudsigelige. Det er det, der gør den individuelle flytthistorie stadig relevant for videnskaben, da den kan fortælle os noget om, hvad der er betydningsfuldt for mennesker til forskellige tider og forskellige steder.

Eksempelvis er det interessant, at det inden for migrationsforskning i 1950-60'erne var almindeligt at forbinde langdistanceflytninger med nogle der var beskæftigelsesrelateret, mens de kortere flytninger skete ud fra mere husholdningsorienterede motiver såsom familie-, bolig- og områdemæssige behov (Niedomysl, 2011: 844, Lundholm, 2007: 10). Nyere forskning fra Sverige og Danmark viser imidlertid, at motiver for transregionale flytninger i både Sverige, Danmark og Norge toppes af sociale og omgivelsesmæssige motiver, mens arbejde bliver vægtet i mindre grad. Derfor synes der over tid at være sket en samfundsstrukturel og normmæssig forandring med hensyn til hvad folk vægter højt, når de flytter over en længere distance (Lundholm 2007, Nørgaard et al. 2010: 6).

At de sociale relationer er betydningsfulde for langdistanceflytninger finder Lundholm (2007) særlig udbredt i sit studie af interne langdistanceflytninger i Sverige. Hun fortæller hvordan mennesker i dag i høj grad søger at bosætte sig i omgivelser, hvor de har deres sociale relationer tæt på. Lundholm nævner i den forbindelse også, at der kan forekomme flytninger til såkaldte "black holes", som dækker over steder hvor tilflytterne absolut ingen kender – en tendens som Lundgren imidlertid ikke finder særlig udbredt i sin undersøgelse (Lundholm, 2007: 5). I en dansk kontekst viser et SBI studie, der er bygget på dels registerdata og dels en større spørgeskemasurvey omhandlende tilflyttere til landdistrikterne imidlertid, at tilflytterne kun i et begrænset omfang har forudgående relationer til deres nye bosætningsområde, og at de i højere grad vægter omgivelserne som betydningsfulde for deres flyttebeslutning (Nørgaard et al., 2010: 8). Således viser der sig at være stor forskel på hvad folk vægter højt, og når studierne holdes op mod hinanden spejles der forskellige repræsentationer i forskellige tidsrumlige kontekster. Fælles for studierne er dog, at tilflytterne baserer deres flytning på sammensatte forklaringer.

I dette afsnit er der blevet gjort rede for, hvorledes det ud fra det biografiske hverdagslivsperspektiv er muligt at anerkende heterogeniteten i migration og gå i dybden med temaer, som de aggregerede studier kun kan behandle groft. Med udgangspunkt i Halfacree og Boyles teoretiske overvejelser står det klart, at der ikke findes nogen arketypeforklaring på migration, og at empiriske studier bør bygge på migranternes egne svar for at afdække motiver, overvejelser, værdier og livssituation. Således kan vi skabe en bedre forståelse for, hvorfor og hvorvidt det enkelte menneske føler sig til rette socialt og fysisk, hvorvidt ens børn føler sig til rette og generelt hvordan de samfundsmæssige normer opleves og harmonerer med ens egne betragtninger – faktorer som væver sig mere eller mindre ind i ens valg og hverdagsliv, og som har betydning for ens personlige tilstand og dermed fremtid. I herværende undersøgelse kan det åbne op for hvilke faktorer, der har betydning for tilflytternes tilknytning til deres nye sted. Før jeg bevæger mig videre til at kigge på stedstilknytning mere indgående, vil jeg først give et kort oprids af, hvad der kendetegner feltet for intern og international migration til landet.

Flytninger til landet

Landet bliver af mange ofte beskrevet som det homogene, fasttømrede og isolerede – og ikke mindst som modsætningen til byen, der ofte beskrives som vibrerende, etnisk mangfoldig og i konstant forandring. Parallelt med dette portræt har landområderne, som jeg også har været inde på tidligere, oplevet en massiv affolkning, der påvirker både deres økonomiske og sociale bæredygtighed, og de såkaldte udkantsproblematikker er således kommet på den politiske dagsorden (Nørgaard et al., 2010: 6). Disse problematikker gøder yderligere de stereotype billeder, som mange går rundt med – at landet er på tilbagetog som konsekvens af globaliseringens indmarch (Hedberg og Haandrikman 2014: 128-129). Overfor disse udmeldinger findes der migrationsforskere, der mener, at vi må retænke landet, dets værdi og potentiale. Indenfor dette tankesæt findes der utallige undersøgelser, der blandt andet belyser, hvordan interne flytninger til landområderne kan være med til at vende udviklingen og give landdistrikterne ny kraft. Mange undersøgelser viser imidlertid, at den interne tilflytning til landet, i det store perspektiv, ikke er et tilstrækkeligt bidrag til at udligne landkommunernes nedadgående befolkningskurver, som flyttebevægelserne ser ud i dag (ibid. 2014: 128-129).

Sideløbende er international migration til landet i de senere år blevet et varmt emne i forskningsverdenen – ikke fordi det er et nyt fænomen som sådan, men fordi det er tiltagende og dermed behøver opmærksomhed (ibid. 2014: 128). Ikke mindst har udviklingen fået meget opmærksom fra modtagekommunerne selv, da de ser de nye borgere som et afgørende befolkningsbidrag til deres kommune og region (Stenbacka, 2012: 55-56, Søholt, 2012). Således viser

der sig et perspektiv, der handler om at skabe viden om hvordan landkommunerne bedst er i stand til at fastholde deres nye borgere, så de ikke flytter enten tilbage eller videre (Stenbacka, 2014, Nørgaard et al., 2010). Hos Hedberg og Haandrikman (2014) betragtes den internationale migration til landet som et fænomen, der kan udgøre *a rural 'demographic refill'* (Hedberg og Haandrikman, 2014: 128). Ligeledes er den internationale migration med til at kaste lys over, at landet ikke er så statisk endda – landet er på lige fod med det urbane en aktiv spiller i de presserende globaliseringsprocesser.

Trods undersøgelser der giver et indblik i, at landkommunerne er befolket af et væld af forskellige internationale migranter, så associeres landet til stadighed med nationale, monokulturelle stereotyper, og denne fortsatte tendens *conceals the fact that multiple forms of heterogeneity and ethnic diversity exist in countrysides [...] Consequently, the nature of rural areas does not reflect the common discourse that they are homogenous spaces centred on the nationality; instead they are characterized by ethnic diversity and global networks* (ibid., 2014: 129).

Til gængæld konstaterer Stenbacka (2012), at international migration har fået meget opmærksomhed i urbane kontekster, men at denne viden ikke kan overføres til en landkontekst, idet der i så fald ville blive skabt det, som hun kalder for det urbane bias. Hendes argument er, at de studier, der hidtil har beskæftiget sig med international migration i byområder, ikke kan overføres til en landkontekst, idet det bygger på forestillingen om, at alle nye former for liv og strukturer – hvad enten det er socioøkonomiske muligheder, kultur, forbrugsvaner eller kommunikation – har sit udspring i byen. Denne forestilling godtager Stenbacka ikke, idet denne land-by konstellation vil skævvride de geografiske sammenhænge og i øvrigt taler stik imod den forståelse, som hun selv er rundet af, – *the rural power* (Stenbacka, 2012: 59). *The rural power* dækker over forståelsen af, at landet på lige fod med byen ligeligt påvirkes og påvirker de globale processer, de transnationale og translokale praksisser og netværk (ibid. 2012: 58-59). Ikke to steder er ens og det er relationen til eksempelvis de bymæssige miljøer eller andre landdistrikter, der gør det muligt at forstå denne gensidige kontekstafhængighed og forskellighed. Landet er noget helt for sig.

[...] there is not one countryside but several different places containing different translocal ruralities. It is more fruitful to discuss the continuous transformation of different countrysides rather than trying to catch one certain feature or the essence of the rural (ibid. 2012: 59).

I forlængelse af Stenbackas forståelse (2012) tilføjer Hedberg og Haandrikman (2014), at landdistrikternes ændrede demografiske sammensætning og stigende etniske diversitet nødvendigvis må sætte sig sine spor i oplevelsen af stedet. De efterlyser behovet for at få et indblik i, hvordan landet opleves og føles for tilflytterne, og ikke mindst hvordan stedet påvirker deres stedstilknytning:

[...] the settlement experiences and integration processes of migrants in rural areas may be different to those residing in the urban areas. As rural populations are smaller, the effects and visibility of immigration may be larger, which also affects the sense of belonging and identity of rural migrants (Hedberg og Haandrikman, 2014: 128).

Hedberg og Haandrikman giver i deres artikel *Repopulation of the Swedish countryside: Globalisation by international migrants* (2014) et oprids af svenske undersøgelser, der viser at den interne migration til de svenske landdistrikter fortrinsvist udgøres af midaldrende og ældre mennesker, og at disse grupper særligt synes at blive tiltrukket af de fysiske omgivelser. Samtidigt udtaler Hedberg og Haandrikman, at der er behov for mere viden til at pinpointe, hvorfor de internationale migranter vælger at slå sig ned på landet (ibid., 2014: 135). Men det de med sikkerhed kan sige er, at:

International migrants are recognized for having a positive effect on the age structure in developed countries, where the native-born populations are ageing (OECD, 2007). This effect is particularly strong in rural areas where migrants, in term of their age, contribute to the formation of a relatively younger population structure (Hedberg og Haandrikman, 2014: 130).

Så selvom studier også viser, at internationale migranter til landet generelt er ældre end internationale migranter til byområder, så har indvandringen en positiv betydning for de demografiske forhold, idet gruppen i høj udgøres af personer i den arbejdsdygtige alder (ibid., 2014: 130).

Den norske undersøgelse *Derfor bliver vi her* – *Indvandrere i Distrikts-Norge* (2012) har netop fokus på at undersøge hvorfor og hvordan internationale tilflyttere oplever at bo ude på landet i Norge, og hvad der har betydning for deres trivsel på stedet. Undersøgelsen har sit afsæt i tre norske landkommuner og bygger dels på registerdata og dels på kvalitative interview med lokale aktører og ikke mindst med de internationale indvandrere selv (Søholt et al., 2012: 28). Der stilles i undersøgelsen spørgsmål til hvilke faktorer, der har betydning for, at tilflytterne føler sig mere eller mindre inkluderet i lokalsamfundet, samt hvad der har betydning for, at de bliver boende. Undersøgelsesgruppen består dels af arbejdsindvandrere, indvandrere der er flyttet til på grund af deres samlever allerede bor der, samt flygtninge. Når summen af de positive elementer ved stedet skal bringes frem, så nævnes særligt arbejdet, boligen, det norske velfærdssystem, de materielle kår, gode opvækstmuligheder for børn, trygheden, det rolige liv og lokalmiljøet. Af de mere negative ting som bringes op, er klimaet, vintermørket, de store afstande, savn af familie og kultur samt stedets størrelse med få tilbud og mødesteder (ibid., 2012: 11). Undersøgelsen viser, at de internationale indvandrere ofte ikke har en tilknytning til stedet forud for flytningen, men at særligt en tilknytning til de fastboende, samt det at lære det norske sprog kan gøre det nemmere at skabe tilknytning til stedet. Ligeledes finder Søholt et al., at kommunen og det lokale erhvervsliv kan bidrage til at skabe stedstilknytning ved at anerkende og inkludere den enkelte tilflytter på individniveau (ibid., 2012: 13).

Netop hvordan stedet opleves for tilflyttere og hvilke faktorer der har betydning for deres tilhørsforhold er også omdrejningspunktet for herværende undersøgelse. Til det biografiske migrationsperspektiv vil jeg derfor knytte teori om stedstilknytning, for på den måde at komme tættere på de tilstande og de refleksioner og syn, som tilflytterne har på det sted de bor. I næste afsnit er formålet derfor at præsentere nogle perspektiver, der kan bruges til at undersøge, hvordan stedstilknytning opstår og optræder forskelligt i forskellige teoretiske forståelser.

Stedstilknytning

I dette afsnit vil jeg belyse forskellige aspekter, der har betydning for tilknytning til sted. Jeg finder særligt inspiration hos Savage et al. (2005), Fallov et al. (2013), Beatley (2005) samt Buttimer (1980), der alle beskæftiger sig med hvordan stedstilknytning kommer til udtryk og repræsenteres hos mennesker. Jeg bruger de herværende teoretiske bud som inspiration for min undersøgelse og til at forstå, hvordan mennesker på forskellig vis føler sig knyttet til et sted.

I bogen *Globalization and Belonging* (2005) tager Savage et al. afsæt i, at trods vi lever i et intenst, højteknologisk og globaliseret samfund, så spiller det territoriale tilhørsforhold stadig en betydelig rolle for mennesket. Fremtrædende sociologer fik dermed ikke ret, da de i 1980'erne forudså at globaliseringens indtog med udfoldelsen af informationsteknologier, øget vareudveksling og i det hele taget øget mobilitet af kapital, mennesker og symboler, ville føre til en udhuling eller helt afskaffelse af

det lokale tilhørsforhold (Savage et al., 2005: 2-7). Tværtimod har den øgede mobilitet ført til, at mennesker ofte er knyttet til flere steder, og med denne udvikling følger en større bevidsthed og øget refleksion omkring steders forskellighed og steders unikke betydning (2005: 10). Dette perspektiv gælder også for det sted vi bebor:

Residential fields become subject to more strategic reflection, and are less interpreted as 'where one happens to live' or 'where one was brought up' (ibid., 2005: 10).

At mennesker i højere grad har rettet deres opmærksomhed og strategiske refleksion på deres bosted, forklarer Savage et al. med, at mennesker søger en sammenhæng mellem det de med Bourdieu-termer kalder for *habitus* og *felt* – forstået både i social og rumlig forstand (ibid., 2005: 9). Forståelsen dækker over argumentet, at mennesker i dag i højere grad knytter sig til steder gennem deres dispositioner, værdigrundlag og bestræbelser end gennem det, der er givet på forhånd, som for eksempel det at være født og opvokset et bestemt sted. Således forklarer Savage et al. også, at selvom der vedbliver med at være mennesker, der vokser op og bor i det samme område gennem hele livet, så er det ikke nødvendigvis ensbetydende med, at det er disse beboere, der føler sig mest hjemme eller har størst ejerskab til stedet. Det er i højere grad *the perceptions and values of incoming migrant groups, which more powerfully establish dominant place identities and attachments* (ibid., 2005: 29).

Til at forstå dette perspektiv fortæller Savage et al., hvordan der siden 1950'erne er sket en udvikling væk fra at se tilhørsforhold som noget man 'har' til i dag at se det som noget man 'gør' og 'vælger'. Hvor der tidligere i stor stil blev differentieret mellem de indfødte, også kaldet de 'rigtige' beboere, og de nye, også kaldet de 'udefrakommende', så skal de 'rigtige' beboere i dag mere ses som dem, der vælger stedet aktivt til og slår rødder (2005: 30-39). Således er det også en forældet tanke at se de indfødte som dem, der udgør kernen i lokalsamfundet og har mest ejerskab til stedet. Mennesker baserer deres stedstilknytning på refleksive processer, hvori de på personligt tilfredsstillende vis kan forklare, hvorfor det netop er her, de har slået sig ned, hører til og finder genkendelighed – en forståelse som Savage et al. finder *fundamental to nature of contemporary local belonging* (ibid., 2005: 45). Denne moderne forståelse af stedstilknytning har fået begrebsnavnet *elective belonging* eller på dansk tilvalgt stedstilknytning. Begrebets tilgang gør det muligt, at forstå hvordan mennesker, der flytter til steder, som de ikke i forvejen har kendskab eller bånd til, bruger deres biografi eller fortælling om man vil, til at skabe mening bag og tilknytning til deres aktuelle bosted:

Individuals attach their own biography to their 'chosen' residential location, so that they tell stories that indicate how their arrival and subsequent settlement is appropriate to their sense of belonging (ibid., 2005:29).

Teorien om tilvalgt stedstilknytning bygger på en større kvalitativ interviewundersøgelse fortaget i fire forstads kvarterer til Manchester i slutningen af 1990'erne. Respondenterne repræsenterede bredt middelklassen og bestod både af indfødte og af tilflyttere. Gruppen af tilflyttere var opdelt i fire underkategorier, som afhang af hvor langt væk fra deres nuværende boligområde, de var vokset op. Få af undersøgelsens respondenter var vokset op i udlandet og størstedelen af denne gruppe udgjorde folk opvokset i enten Irland eller Skotland. Således har det ikke i sig selv været undersøgelsen fokus at belyse migration, men der er snarere lagt vægt på den måde, hvorpå middelklassen skaber tilhørsforhold set i lyset af menneskets øgede mobilitet. Tilflytterne i undersøgelsen begrundede i stort omfang deres stedstilknytning med, hvordan stedet stemmer overens

med den fortælling de aktuelt spejler sig i; det være sig børnefamilie, karriereorienteret, alenemor, pensionist ect.

I meget korte vendinger kommer Savage et al. ind på, at de respondenter, der kommer længst væk fra, føler at de hører mindst til - et perspektiv der dog ikke bliver udfoldet videre (ibid., 2005: 47). Alligevel finder jeg, at undersøgelsen og begrebet tilvalgt stedstilknytning er relevant, fordi det beskriver en måde hvorpå mennesker gør og vælger tilknytning til et sted.

Begrebet er løsrevet fra nostalgiske strømme, som Savage et al. formulerer det, idet de finder, at tilknytning til et sted ikke er forbeholdt dem, som er født og opvokset på stedet men i lige så høj grad kan eksistere hos tilflyttere, som slår sig ned. Således skal fortrolighed med et sted skabt over tid heller ikke forveksles med følelsen af at høre til. Når folk flytter i dag, så bestræber de sig på at slå sig ned, der hvor de kan identificere sig selv, indfri deres drømme, aktuelle behov og værdigrundlag – denne situation kan med store livsbegivenheder eller livsfaseforandringer ændre sig og forandringerne kan påvirke ens tilknytning. På den måde skal tilhørsforhold ses som noget socialt konstrueret og som en hele tiden igangværende proces. Over tid kan det ske, at ens tilhørsforhold forstærkes eller mindskes, og måske flytter man til nyt sted enten i nærheden eller længere væk, hvis det passer ens nye perspektiver, behov og værdier bedre (ibid., 2005: 53). Begrebet og forståelsen bag tilvalgt stedstilknytning bruger jeg således som inspiration for mit studie til at undersøge, hvorvidt jeg kan genkende denne udlægning af stedets betydning i respondenternes svar.

I artiklen *Mobile Forms of Belonging* (2013) trækker Fallov et al. blandt andet på teorien omkring tilvalgt stedstilknytning, men gør os samtidigt opmærksom på, at utallige studier viser at *time spent in a locality, as well as the length of residency in a particular place, has a positive correlation to belonging* (Fallov et al. , 2013: 467). Forfatterne forklarer endvidere, hvordan det territoriale hverdagsliv stadig er betydningsfuldt for det enkelte individ - at mennesker fortsat har et behov for at orientere sig mod et centrum - og at dette ikke skal betragtes som noget uforeneligt med den senmoderne og mobile tilværelse, som præger menneskets hverdagsliv i dag (ibid., 2013: 468). Ligeledes bliver det beskrevet i Søholts et al.'s undersøgelse *"Derfor bliver vi her" – innvandrere i Distrikts-Norge* (2012), at *De positive steds-kvaliteterne manifesterer seg for informantene over tid. Utvikling av meningsfulle relasjoner lokalt, bidrar til at flytting bliver mindre sannsynlig ettersom botiden øker* (Søholt, 2012: 13). Denne fortrolighed der opbygges over tid, og som Savage et al. ovenfor viser skepsis overfor med hensyn til at blande med følelsen af tilhørsforhold, kommer her i spil. På den måde synes der at herske flere måder at opleve og forstå, hvordan folk får, gør og opbygger tilhørsforhold.

'Fortrolighed' bliver også bragt op af Beatley (2005) der forklarer, hvordan det netop er dette element, *familiarity*, der transformerer rum til sted. Stedet får betydning, når det udstyres med værdi givet af det enkelte individ, af en gruppe eller af kulturelle processer (Beatley , 2005: 26). Han skriver: *Places are those spaces and environments (built or natural) imbued with personal and cultural meanings.* (ibid. 2005: 25-26). Steder gennemses med andre ord med personlig og kulturel mening og fortælling, der hele tiden skabes i en igangværende proces, der med tiden, med udviklingen og med demografiske forandringer kan føles forandret for mennesket. Således kan ens oplevelse af et sted både påvirkes af eksterne forhold og af personlige forhold eller med andre ord - vi skaber stedet og stedet skaber os i dybt involverede og gensidige tidsmæssige sammenhænge (ibid., 2005: 25). Stedstilknytning dækker derfor hverken over statiske strukturer af fysiske eller meningsmæssige tilstande. Som Fallov et al. forklarer det: *Belonging is a continuing and contextual process* (Fallov et al., 2013: 470).

At opleve sted

Til at forklare hvordan mennesket oplever stedet og hvordan det føles, bringer Beatley vores sanser i spil og han fortæller hvordan stedet opleves i en kulmination af sanseindtryk. Oftest er mennesket dog forfalden til at fremhæve synssansen som alfa omega - vi ser landskabet, vi ser det byggede miljø og vi ser mennesker og deres interaktion. Beatley understreger dog at lyde og lugte er mindst lige så betydningsfulde og kan påvirke vores følelsesregister og dermed vores følelsesmæssige forbindelse til stedet. Vi ser, hører og lugter i et ligeligt mix, understreger han (Beatley, 2005: 26).

Beatley mener, der findes flere forskellige måder at italesætte, hvad vores oplevelser til et sted dækker over. Mens nogle mener, det handler om hvordan vi objektivt forholder os til landskabet, til bygningerne og til forskellige fællesskabsfunktioner og hvordan vi dertil subjektivt vurderer betydningen af disse kvaliteter for derpå til sidst at holde dem op imod vores egne værdier, så handler tilhørsforhold for andre om i hvilket omfang vi føler os som en del af stedet og lokalsamfundet, føler os passet på og tilpas eller føler os som en insider (2005: 30). På den måde synes oplevelsen af stedet og det at være knyttet til et sted ikke uforståeligt at variere fra menneske til menneske, hvilket fører til varierede forklaringer. Ikke mindst kan det være svært at sætte ord på ens følelser og oplevelser af det sted, hvor man bor. Som med migration synes der derfor at eksistere nogle analytiske udfordringer i undersøgelsen af menneskers stedstilknytning. Mange svar er gemt i det tilsyneladende indlysende og taget for givne.

Buttimer bringer i *Home, Reach, and The Sense of Place* (1980) hverdagslivet i spil og netop vægtningen på hverdagslivet er også et omdrejningspunkt for Fallov et al.'s studie af stedstilknytning. Her forstås stedstilknytning som noget der har oprindelse i de hverdagslige rytmer og personlige mønstre, i de tids-rumlige rutiner og uformelle sociale møder (Fallov et al., 2012: 469). I undersøgelsesøjemed forklarer Buttimer (1980) hvordan vi ikke kan se os bort fra, at vi fryser ellers dynamiske processer for at danne os et billede af menneskers tilknytning til det sted de bor (Buttimer, 1980: 171). Det er stedets beboere, insiderne, som Buttimer kalder dem, der er forfattere til denne fortælling. Dog kan insiderens perspektiv være udfordret på, at livet leves så fordybet i hverdagslivets indlejrede rutiner, at de dybere sammenhængende meninger ikke har fundet sit sprog hos beboeren. I forsøget på selv at sætte ord på et betydningsfuldt sted, oplever Buttimer, at det ikke er *consciously processed through my head – that is why words are so hard to find* (ibid., 172-173). Stedets betydning er med andre ord dybt indlejret i hverdagslivet og i det vi gør, mere end i det vi tænker. Derfor bliver dialogen med insideren om hverdagslige praksisser og rutiner en afgørende nøgle til at åbne op for stedets betydning for den enkelte:

The meanings of place to those who live in them have more to do with everyday living and doing rather than thinking (ibid., 1980: 171).

Med dette indblik i teori omkring stedstilknytning vil jeg nu bevæge mig tilbage til migrationsperspektivet. I artiklen *"The Rural" Intervening in the Lives of Internal and International Migrants: Migrants, Biographies and Translocal Practices* (2012) arbejder Stenbacka med at opbygge en forståelse for, hvordan det at bo på landet griber ind i og har en betydning for både internationale og interne tilflytteres liv. Dette undersøges med hjælp fra det biografiske perspektiv og med respekt og forståelse for, af hvilke årsager folk er flyttet til. Selvom der i hendes studie ikke er et udtalt fokus på stedstilknytningsbegrebet, så er der alligevel et stort fokus på den måde, hvorpå tilflytterne beskriver oplevelsen af stedet. Artiklen bygger på summen af to svenske forskningsprojekter – henholdsvis en svensk undersøgelse af intern migration fra by til land og et studie af international migration, herunder

flygtninge til de svenske landdistrikter. Stenbackas argument er, at de to studier tilsammen kan belyse landet på en ny progressiv måde, og formålet er at diskutere landet som et sted, hvor et mangfoldigt liv leves og opleves på utallige måder. Stenbacka anerkender indenfor denne forståelse, at tilflytterne alle bærer deres tidligere oplevelser fra andre steder med sig, og at disse oplevelser og netværk har betydning for deres oplevelse af det sted, hvor de bor i dag og for deres fremtid (Stenbacka, 2012: 55). I den afsluttende del af kapitlet vil jeg derfor se på, hvorledes det biografiske perspektiv kan sættes i spil i praksis og ligeledes vil jeg tilnærme mig, hvordan det er muligt at belyse tilflytteres tilknytning til stedet.

At åbne op for at spore fælles oplevelser og indtryk

Inspireret af Halfacree og Boyle bruger Stenbacka (2012) det biografiske perspektiv til at undersøge, hvad der er på spil hos tilflytterne, og til at forstå hvilken rolle landet spiller i hverdagen og for deres tilknytning til stedet. Det bærende led i artiklen bygger på argumentationen omkring at fokusere på de fælles værdier, holdninger og praksisser, der viser sig blandt de internationale og interne tilflyttere for på den måde at fokusere på lighederne indenfor denne diversitet. Ved at fokusere på værdier, holdninger og praksisser indenfor tre felter: kommunikation og netværk, lokalsamfund og fællesskab og de fysiske omgivelser, åbner Stenbacka op for at se på hvilke fælles indtryk og oplevelser, der udfolder sig på landet. Stenbacka mener derfor også, at metoden kan fremme blandt andet integrationsdebatten – at fokusere mere på hvad der forbinder de forskellige tilflyttere end hvad der adskiller dem (Stenbacka, 2012: 57).

Stenbacka fortæller, at den biografiske tilgang bidrager til forståelsen af, hvordan mennesker og familiers fortid indgår og påvirker oplevelsen af det nye sted. Da Stenbackas studie af internationale migranter udgøres af flygtninge fra forskellige oprindelseslande og med forskellige forhistorier, indgår der derfor fortællinger om krig, forfølgelse, flugt og tiden i flygtninge- og asyllejre. Det, endelig at nå frem til et sikkert sted, at opleve fred, at kunne gå trygt ned ad gaden og lade børnene lege udenfor, altoverskygger derfor langt den umiddelbare oplevelse det er, at blive placeret i en svensk landkommune (ibid., 2012: 60).

Den kæmpemæssige forskel der ligger i tilflytternes forskellige baggager, kan synes uoverkommelig og af samme grund kan der spørges ind til, om det overhovedet er muligt at forene og sammenholde interne svenske migranter og flygtninges oplevelser og tilknytning til deres nye sted. Til at overkomme denne forskellighed eller afstand om man vil, trækker Stenbacka på en overordnet forståelse af oplevelsen af sted. Alle kender til og har oplevet flere steder, og mennesket tillægger bestemte steder bestemte karakterer alt efter hvad der knytter dem til disse. Således kan forskellige steder forbindes med eksempelvis vores opvækst, arbejde, en ven, familie, et fællesskab, sorg, glæde – vi består af og hører så at sige til flere steder, og på den måde er vi som aktører i livet med til at knytte steder sammen. Vi er alle med til at konstituere netværk af steder og mennesker, forbundet af sociale aktiviteter, forestillinger, minder fra fortiden og forventninger til fremtiden (ibid., 2012: 60). I samme omgang kalder Stenbacka også flygtningerespondenterne for internationale migranter, fordi:

The international migrants have a refugee status, which is important as a part of their biographical background, but at the same time the label "refugee" is misleading as it puts most of the focus on the past and not as much on the future, while the term "international migrant" or "transnational" pays attention to the individuals as actors with intentions and possibilities. It is not to say that the refugee experience is irrelevant but rather to say that intentions and goals are just as important for individuals with this background as for voluntary migrants. (ibid., 2012: 60-61)

Med tanke på både interne og internationale tilflyttere kan det biografiske perspektiv med fortid, nutid og fremtid bruges til at forstå hvordan mennesker oplever stedet og hvad der knytter dem til det. Nedenfor vil jeg kort udfolde de tre felter, indenfor hvilke Stenbacka udfolder tilflytternes oplevelse af stedet.

Kommunikation og netværk, lokalsamfund og fællesskab og de fysiske omgivelser

Som nævnt har Stenbacka (2012) i sit arbejde skabt tre felter, kommunikation og netværk, lokalsamfund og fællesskab og de fysiske omgivelser, hvor indenfor det er muligt at sammenholde de interne og internationale tilflytteres svar for på den måde til sidst at evaluere over den mangfoldige tilflyttergruppes fælles værdier, holdninger og praksisser på landet. Stenbacka uddyber ikke hendes tanker omkring valg af tematikker yderligere, men finder at disse kan være med til at udfolde tilflytternes muligheder og begrænsninger set i lyset af deres biografi. For at skabe en forståelse for Stenbackas arbejde med de tre felter kommer her et lille udpluk af tilflytternes perspektiver.

Det første felt dækker over tilflytternes forhold til *kommunikation og netværk*. Først og fremmest finder Stenbacka at de mange forskellige kommunikationsplatforme, der er til rådighed i dag, er med til at opretholde en tæt kontakt til respondenternes tidligere sted og til venner og familie spredt i resten af landet eller i verden. På den måde oplever Stenbacka også at respondenterne trods deres tilhørsforhold til det nuværende sted og liv, parallelt kan opretholde tilknytning til flere andre steder, netværk og kulturer, og at dette spiller en rolle i forhold til *the attractiveness of the rural areas, as the multi-place experiences may contribute to strengthening positive place-experiences in the peripheral areas* (Stenbacka, 2012: 62). Den relationelle forbindelse til andre steder kan så at sige være med til at forstærke ens forhold til landet, forklarer hun, og respondenter tilføjer at forbindelser til andre steder oftest består af sociale relationer og at disse både kan opretholdes ved fysiske besøg eller over telefon eller med andre elektroniske enheder.

Dertil nævner Stenbacka at interne migranter migrerer til sociale netværk som enten eksisterer eller var forestillet at eksistere (ibid., 2012: 61). Flytningerne bygger ofte på, at man kendte til stedet i forvejen, at man flytter tilbage til ens barndomsegn eller tættere på ens venner og familie. Flytningen er sjældent en afvisning af det urbane, tværtimod ses byen som noget, der kan vælges til når behovet er og ses som et sted, hvor der er mulighed for at deltage i andre slags aktiviteter end landet tilbyder (ibid., 2012: 62).

Hos de internationale migranter bliver det nævnt, hvordan mobiltelefonen er med til at opretholde sociale netværk – fra ens hjem langt ude i de svenske skove kan man så at sige nå ud i verden – og at dette spiller en stor rolle i hverdagslivet. Andre fortæller, at det kan være svært at opretholde en meget tæt forbindelse til familie og venner ude i verden efter at være kommet til Sverige, hvor båndet til den store familie er mindre tæt, og således kan det være forbundet med ambivalens at befinde sig mellem to kulturer og to måder at dyrke familie på (2012: 63).

Det andet felt dækker over *lokalsamfund og fællesskab* og beskæftiger sig med, hvordan den lokale kontekst er forklaret ud fra et landligt blik. De fysiske omgivelser er så at sige afsættet for at forstå sociale relationer i hverdagslivet. Den måde hvorpå respondenterne bruger ord, synonymer eller udtryk til at forklare livet på landet, bliver også medtaget som betydningsskabende (ibid., 2012: 64). Fælles for de interne og internationale respondenter er synspunktet, at livet på landet er forbundet

med det at være en del af et sammentømret lokalsamfund, og det at blive set og holdt øje med på den kærlige måde, *It is about knowing each other's habits and noticing deflection* (ibid., 2012: 64), fortæller Stenbacka. Omvendt er det paradoksalt nok selvsamme overkommelighed og det, at det er muligt at blive holdt øje med på en ikke-kærlig måde, der kan være ulempen ved at bo på landet, fortæller respondenterne.

At lokalsamfundets størrelse og det at blive set forbindes med noget positivt, kan også spores i Søholt et al.'s undersøgelse, hvor tilflytterne fortæller:

Å bli sett som individ, "å være noen", har stor betydning for hvordan informantene opplever å bli møtt lokalt. Innvandrerne selv tror det er mye lettere å bli gjenkjent, å bli en person, å bli en som andre bryr seg om på et lite sted, enn i en stor by (Søholt et al., 2012: 13).

Ligeledes fortæller Stenbacka hvordan tilflyttere som er kommet til Sverige som flygtninge beretter, at der på landet i højere grad er mulighed for at blive set som individ snarere end som anonym flygtning, men at ulempen ved dette for nogle migranter eksempelvis betyder, at de bliver husket for deres sprogkundskaber. Dette kan betyde, at flygtninge bliver brugt som tolk for andre flygtninge og dette kan forbindes med et stort pres fra den person, der oversættes for, fordi alle kender alle, og fordi det kan være svært at være sproglig mellemlid i dels en svær situation og dels i et lille samfund:

"Being such a key person in a small-scale society has also meant that he is viewed as a friend instead of as a professional, which leads to expectations of him "being there" 24 h a day and to questions from migrants about what is considered to be unfair treatment, including accusing him of giving some people certain favours (Stenbacka, 2012: 66).

Det sidste felt knytter sig til *naturen* – et element der for de interne svenske tilflyttere nævnes som en af de altoverskyggende årsager til deres flytning – at have mulighed for at være mere aktiv og ude og opleve årstidernes forandring af landskabet, og at dette ikke findes bedre end ude på landet, hvor der er fred, ro og åbne vidder. Anderledes opleves naturen til at begynde med for de internationale migranter. For nogle forbindes stedet til at begynde med en ødemark eller spild af plads (ibid., 2012: 68). Over tid oplever mange dog at tage naturen til sig og eksempelvis bruge havet til at fange aftensmad. Andre fortæller, at de sætter pris på naturen og holder af roen og freden, men at de ikke bruger den som sådan, måske fordi det ikke falder dem naturligt (ibid., 2012: 69).

Jeg finder de tre ovennævnte tematikker relevante for mit studie, ikke fordi jeg i min empiri vil lede efter samme historier, men fordi disse perspektiver er med til at vise oplevelsen af at leve på landet. Begge migrantgrupper fortæller, hvordan livet på landet opleves rart og trygt for børn, og det fremhæves at folk tager sig tid og ser én, fordi man er en del af noget, *that is not too big* (ibid., 2012: 70). Det er dermed igennem fælles værdier og holdninger, at det kan blive fortalt, hvad der associeres med livet på landet i dag. Stenbackas artikel er en åbning til at forstå, hvad livet på landet værdimæssigt indeholder, og hvad folk trods deres forskellige baggrunde har af holdninger og forventninger til deres fremtid i relation til deres omgivelser. Således kan det være med til at tegne et billede af den nye landbefolkning. Når folk flytter, trækkes der nye forbindelser mellem forskellige steder og på den måde forenes flere steder og stedsoplevelser, og netværk opstår på tværs. Vi opretholder forbindelsen til det vi har forladt i form af narrativer og ved at holde fast i forbindelsen til familie og venner - og det bliver i sig selv en måde at give ens liv mening på og en måde at forene det gamle sted med det nye.

Det, der forbinder tilflytternes fortællinger, er det rumligt forankrede komponent: *landet* og omkring det findes der et fælles sprog, der dækker over livet i de landlige omgivelser. Flere ord går igen og bliver brugt af både interne og internationale tilflyttere - men årsagerne til hvorfor de tager ordene i deres mund, er vidt forskellige, *While peace and quiet from the internal-Swedish point of view refers to the contrast with the noise and tempo in bigger cities; the immigrants refers to violence, threats and traffic far beyond Swedish levels* (ibid., 2012:70).

Med denne udfoldelse af først migration- og siden stedstilknytningsfeltet bliver det muligt at besvare opgavens indledende spørgsmål om hvordan Hjørring opleves for tilflytterne og hvilke faktorer, der har betydning for deres tilknytning til stedet. Før analysen vil blive præsenteret følger først en opsamling af det teoretiske fundament.

Opsamling

Herværende undersøgelse søger at afdække, hvordan tilflyttere til Hjørring oplever stedet og hvilke faktorer, der har betydning for deres stedstilknytning. I dette kapitel reflekteres der over teori og perspektiver, der relaterer sig til forskellige elementer ved undersøgelsens tematikker. Et centralt punkt for studiet er at belyse, hvordan tilflytterne oplever og trives i deres nuværende omgivelser set i lyset af Halfacree og Boyles (1993) biografiske migrationskoncept. Perspektiver, der kredser om hverdagslivet og det livsfaseorienterede, er derfor bragt op i kapitlet. Hertil trækker jeg på teori, der beskæftiger sig med forskellige aspekter, der har betydning for menneskers tilknytning til sted, samt hvordan det kommer til udtryk og repræsenteres hos det enkelte individ. Nedenfor vil jeg opsamle de væsentligste elementer ved mit teoriapparat.

Med Halfacree og Boyles (1993) biografiske hverdagslivsperspektiv åbnes der op en kvalitativ undersøgelsestilgang, der anerkender heterogeniteten i migration. Migration skal forstås i relationen mellem fortid, nutid og fremtid og i relationen mellem forventninger, intentioner, sociale relationer og tilfældigheder. Summen af disse forhold kommer til udtryk i de sammensatte fortællinger, vævet sammen af hverdagslivet. Viden skabes gennem det enkelte individs egne svar, og således kan vi opbygge en bedre forståelse for hvorfor og hvordan, det enkelte individ oplever stedet og hvilke parametre, der vægtes hos den enkelte med hensyn til stedets betydning.

I afsnittet om flytninger til landet gives der en indførelse i de perspektiver, der knytter sig til intern såvel som international migration til landet. Hedberg og Haandrikman (2014) ser den internationale tilflytning til landet som et fænomen der udgør en form for demografisk opfyldning, set i relation til den fraflytning, som landet sideløbende undergår. Både Hedberg og Haandrikman (2014), Stenbacka (2012) og Søholt et al. (2012) kaster lys over, at den internationale tilflytning kan være med til at vise, at landet ikke er så statisk endda, som stereotype skildringer ellers giver udtryk for. I det hele taget skaber de demografiske forandringer en ændret oplevelse af stedet – en oplevelse som ikke kan belyses gennem studier af migration til de urbane områder, fordi landet og byen på afgørende parametre er forskellige fra hinanden.

For at få et dybere indblik i hvilken betydning Hjørring har for tilflytterne, inddrages der teori om stedstilknytning. Med afsæt i det moderne menneskes øgede mobilitet beskæftiger Savage et al. (2005) sig med, hvordan der har indfundet sig en større bevidsthed og refleksivitet omkring valg af sted at bo. Hertil introducerer de begrebet tilvalgt stedstilknytning, der bygger på en forståelse af menneskets behov for at skabe en sammenhæng mellem deres dispositioner, værdier og bestræbelser, og det sted de bor. Således indgår stedet som en aktiv del af den fortælling, som det enkelte individ refleksivt søger at skabe og kan identificere sig selv i. Derfor kan tilknytningen til stedet

ændre sig med store livsbegivenheder eller livsfaseforandringer. Der er ikke nødvendigvis det lokale sociale fællesskab, der er afgørende for folk med en tilvalgt stedstilknytning, mere er der et behov for at kunne identificere en genkendelighed i form af lignede værdigrundlag og sæt af dispositioner i det lokale. På den måde er stedstilknytning ikke noget man etablerer over tid, det er noget man vælger. Stedstilknytning skal forstås som noget socialt konstrueret og som en hele tiden igangværende proces.

Teorien omkring tilvalgt stedstilknytning beskæftiger sig dermed ikke for hvordan tiden i sig selv kan ses som markør for menneskets følelse af tilknytning. Det gør Beatley (2005) og Buttimer (1980) til gengæld. Beatley forklarer, hvordan mennesket over tid søger at opbygge en fortrolighed, der kan forandre rum til sted. Først når dette er sket, kan stedet fyldes med mere eller mindre positiv værdi, der har betydning for ens stedstilknytning. Hertil bringer han vores sanser i spil, idet det i høj grad er dem vi bruger til at opleve stedet med. Buttimer advokerer for, hvordan stedets betydning er dybt indlejret i hverdagslivet og i det vi gør, mere end det vi tænker – med andre ord skal stedets betydning findes i det utalte og i det tilsyneladende ligegyldige.

Stenbackas (2012) studie af interne og internationale tilflyttere til de svenske landdistrikter opbygger en forståelse for, hvordan det er muligt at se på de forskellige typer af tilflyttere som en samlet gruppe. Stenbacka undersøger, hvad der er på spil hos tilflytterne og hvilken rolle landet spiller i hverdagen og for tilflytternes tilknytning til stedet. Gennem de tre felter: kommunikation og netværk, lokalsamfund og fællesskab og de fysiske omgivelser, åbner Stenbacka op for at se på hvilke fælles indtryk og oplevelser, der udfolder sig på landet. Således er hendes fokus at se på lighederne indenfor diversiteten af den mangfoldige tilflytterskare, der tilsammen udgør den nye landbefolkning. Det er også med inspiration fra Stenbackas ramme, at jeg har lavet en skabelon for mit analysearbejde, som jeg vil præsentere i indledningen i det kommende kapitel.

Analysens formål er at besvare spørgsmålet omkring hvordan Hjørring opleves for tilflytterne og hvilke faktorer, der har betydning for deres stedstilknytning. Analysen, der bliver præsenteret i det kommende kapitel, er grundlagt på baggrund af det netop gennemgåede teori og studiets empiriske materiale.

Analyse

I dette kapitel præsenteres undersøgelsens analyse og herigennem besvares spørgsmålet omkring hvordan Hjørring opleves for tilflytterne og hvilke faktorer, der har betydning for deres tilknytning til sted. Først præsenteres analysens præmisser og design, herefter præsenteres undersøgelsens informanter før jeg vil præsentere de tre delanalyser.

Til at besvare undersøgelsesspørgsmålet og strukturere analysen har jeg ladet mig inspirere af Stenbacka (2012) og hendes tematiske valg og inddeling af betydningsfulde hverdagslivskomponenter: kommunikation og netværk, lokalsamfund og fællesskab og de fysiske omgivelser. Overskrifterne vil derfor gå igen, men vil være tilpasset mit undersøgelsesspørgsmål samt det metodiske, empiriske og teoretiske grundlag. Grundlæggende for tilgangen til besvarelsen af undersøgelsesspørgsmålet er vægtningen af det biografiske hverdagslivsperspektiv. Således er det de ti tilflytteres fortællinger og erfaringer, der vil præge analysen og som vil åbne op for oplevelsen og betydningen af stedet. Det er altså inden for diversiteten af den mangfoldige tilflyttergruppe, at jeg vil belyse fællestræk, modsætninger samt det mindre repræsentative omkring livet i Hjørring og på den måde synliggøre hvilke faktorer, der har betydning for tilflytternes trivsel lokalt.

Et vigtigt element i forståelsen af det enkelte individs betragtninger er anerkendelsen af, at svar og perspektiver ofte bygges på relationelle forståelser (Stenbacka, 2012: 63). Vores livsverden er fyldt med relationelle opfattelser, og vi forstår ofte kun verden og særligt nye ting, fordi vi kan holde oplevelserne, følelserne og fænomenerne op mod andre ting. På den måde hjælper den mentale strukturering, genkendelighed og refleksivitet det enkelte individ til at skabe mening bag det nye og ikke mindst sætte det i kontekst. I herværende empiri bliver det derfor også tydeligt, at svar og argumenter ofte bygges op i forhold til tidligere oplevelser, erfaringer, forskelle eller ligheder, og det bringer omverdenen i spil og ind i tilflytternes oplevelser i og af Hjørring. Informanterne trækker på den måde mere eller mindre ubevidst på deres individuelle biografiske katalog – eller som Stenbacka formulerer det, så bærer tilflyttere deres tidligere oplevelser og netværk fra andre steder med sig og videre ind i de oplevelser og erfaringer, der skabes det sted, hvor de bor i dag (Stenbacka, 2012: 55).

Som indledning til de tre analysefelter følger først et overblik over de ti tilflyttere. I korte vendinger beskrives det, hvor tilflytterne kommer fra, hvorfor de som udgangspunkt er flyttet til Hjørring, hvad de beskæftiger sig med, hvad deres familiestatus er, samt hvilken alder de har. Gennem analysen vil det blive tydeligt, at ikke alle informanter indgår lige meget hele tiden og inden for alle felter. Dette skyldes som udgangspunkt, at tilflytterne ikke lagde lige meget vægt på alle temaer under interviewet. Som udgangspunkt vil informanterne derfor indgå der, hvor de har noget på hjerte og der, hvor deres tanker og refleksioner enten står særligt frem eller repræsenterer et flertal af informanternes indtryk.

Et andet element der er værd at nævne i denne sammenhæng er, at selvom analysefelterne som udgangspunkt synes at handle om vidt forskellige elementer i hverdagen, så har mange af informanternes svar og refleksioner ofte krydset klinger med flere af analysens felter på en gang. I Halfacree & Boyles (1993) biografiske hverdagslivstilgang anses dette for et præmis, der må accepteres, når der arbejdes med et levende materiale og på den måde kan forfatterparret også belyse, at menneskers beslutninger og valg er langt mere komplicerede end ved første øjekast. Migration er ikke noget, der kan reduceres til kun at have betydning for få sider i ens liv – migration både udspringer og har betydning for hele individets totale væren i hverdagen. Det består af og er indlejret i myriader af forskellige forhold, bevæger sig på det mere eller mindre praktiske bevidsthedsplan og afhænger af ydre omstændigheder, indre omstændigheder, håb, drømme og rene

tilfældigheder. Migration har konsekvenser og betydning for alle facetter i livet og skal ses i relation til fortid, nutid og fremtid. Trods dette præmis, at der i empirien er tale om sammensatte forklaringer, har jeg søgt at skabe en struktureret opdeling, der går til undersøgelsesspørgsmålet fra flere vinkler og som muliggør analyse.

Nedenfor følger et overblik over analysens temaer og indhold. Som afrunding på analysen kommer en opsamling, hvor centrale pointer vil blive fremhævet.

Del I

Første del af analysen vil koncentrere sig om feltet lokalsamfund og fællesskab og vil beskæftige sig med, hvad de forskellige tilflyttere oplever, kendetegner det lokale og fællesskabet. Jeg vil gå ind i, hvordan det lokale gør indtryk på og påvirker tilflytterne, hvordan de manøvrerer i hverdagslivet samt, hvordan de føler sig som en del af det lokale samfund og fællesskab.

Del II

I anden del af analysen vil jeg belyse, hvilken rolle kommunikation og netværk spiller i tilflytternes liv. Afsnittet retter blikket mod hvordan tilflytterne opretholder forbindelsen til omverdenen, til deres tidligere bosteder og til translokale og transnationale netværk. Ligeledes vil jeg søge at give svar på, hvilken indflydelse tilflytternes forbindelser til andre steder har for deres tilknytning til deres nuværende sted.

Del III

Tredje del af analysen beskæftiger sig med, hvordan de fysiske rammer italesættes, opleves og påvirker tilflytterne og deres oplevelse af stedet.

Præsentation af informanter

Satisom fra Pakistan, 25 år

Uddannet tandlæge fra Islamabad som i 2015 flyttede til Hjørring by efter at være blevet gift med sin mand, der ligeledes er fra Pakistan. Manden er uddannet ingeniør og arbejder hos en stor international virksomhed i Hjørring. Satisom går på sprogskole og er derudover i praktik på en tandlægeklinik i Hjørring.

Victoria fra Danmark, 34 år

Flyttede for 4 år siden fra Amager med sin datter til Hjørring. Victoria havde ingen uddannelse eller arbejde, da hun besluttede sig for at flytte væk fra København. Motivet for at flytte var, at hun gerne ville bo på landet og bo tættere på sin tante i Norge, og derfor faldt valget på Hjørring. I Hjørring har hun taget kontoruddannelsen og er nu i praktik i seks måneder i Hjørring Kommune. Victoria og datteren flyttede først til landsbyen Astrup, men er for et år siden flyttet ind til Hjørring by. Datteren fylder snart 14 år.

Michaela fra Rumænien, 37 år

Uddannet socialrådgiver i Rumænien, gift og har to børn på 8 og 6 år. Familien boede i en af de større byer i Rumænien, men for 4,5 år siden besluttede de sig for at prøve at skabe sig et nyt liv i Danmark. Michaelas mand tog et arbejde på en svinefarm i Vrå i Hjørring, og efter et halvt år flyttede Michaela og deres børn også til Danmark. Efter at have boet 4 år i Vrå tæt på svinefarmen har familien nu købt hus i Vrå by. Michaela har gået på sprogskole i Hjørring og skal starte på pædagoguddannelsen på UCN i Hjørring. Parret venter sig endnu et barn.

Gitte fra Danmark, omkring 50 år

For omkring to år siden købte hun og hendes mand et sommerhus i Lønstrup, der skal totalrenoveres. For at være tættere på byggeprocessen har parret solgt deres lejlighed i Aalborg centrum og lejet et rækkehus i Lønstrup, hvor de har boet siden maj 2015. Gitte har desuden arbejdet i Hjørring Kommune inde for skoleområdet siden 2013. Parret har ingen hjemmeboende børn.

Bente fra Danmark, 56 år

Flyttede i december 2013 fra Hørsholm til Hundelevej for at bo med sin kæreste, som hun på daværende tidspunkt havde kendt i 8 år. Det har været vigtigt for hende først at flytte til Hundelevej efter hendes to børn selv flyttede hjemmefra. Hun er uddannet inden for finanssektoren og har haft sin egen lille virksomhed i Hørsholm som hun lukkede, da hun skulle flytte. I Hjørring har hun fået arbejde på kommunen i Integrationsteamet.

Abdel fra Syrien, 22 år

Kom til Danmark for omkring 2 år siden fra Damaskus og er flygtet på grund af borgerkrigen. De første 5 måneder boede Abdel i asyллеjr, og siden har han boet i Hjørring Kommune - først i Lindum og nu i Hjørring By. Gik på sprogskole de første 6 måneder, men fandt et job på en stor produktionsvirksomhed, hvor Abdel nu har arbejdet i et år, og hvor han er meget glad for at være.

Mindaugas fra Litauen, 25 år

Har boet i Danmark i 7 år heraf det sidste år i Hjørring Kommune, hvor han bor i Hirtshals, og hvor han er meget engageret i den lokale bordtennisklub. Han har taget en engelsksproget Bachelor i økonomi og business administration i Danmark og er nu i gang med at lære dansk på sprogskole. Sideløbende kigger han efter arbejde indenfor sit felt. Abdels kæreste kommer også fra Litauen og flyttede til Hirtshals for 7 måneder siden, så de kunne bo sammen. Hun har fået arbejde på en fiskefabrik og sideløbende går hun også på sprogskole for at lære dansk. Hun var også til stede ved interviewet.

Naweed fra Afghanistan, 27 år

Kom til Jammerbugt Kommune fra Kabul for omkring 15 år siden med sin søster og mor for at blive familiesammenført med sin far på grund af krig i hjemlandet. Efter 4-5 år flyttede familien til Hjørring Kommune. Er nyuddannet sundhedsservicesekretær og leder nu efter arbejde. Blev gift for omkring et år siden med en kvinde, som ligeledes oprindeligt kommer fra Afghanistan, men som har boet i Norge. I dag bor de sammen i Hjørring by.

Soi fra Japan, omkring 40 år

Har sammen med sin kone og to drenge på 4 og 6 år boet i Hjørring by i 1,5 år. Soi er kommet til Hjørring, fordi han arbejder for et japansk firma, der har opkøbt en fiskevirksomhed i Hirtshals. Hans kone går på sprogskole. Konen deltog også ved interviewet.

Khaldoun fra Syrien, 42 år

Kom til Danmark fra Damaskus for omkring 2 år siden på grund af borgerkrigen i Syrien. De første 6 måneder boede han i asyллеjr, og herefter kom han til Hjørring kommune og boede et halvt år alene, før han blev familiesammenført med sin kone og deres 4 piger på mellem 2 og 10 år. Han er uddannet i business administration fra universitetet i Damaskus, og i Hjørring går han på sprogskole og har sideløbende haft et seks måneders praktikforløb ved Retten i Hjørring. Familien bor i Hjørring by. Ved interviewet møder vi også hans døtre.

Del I

Lokalsamfund og fællesskab

Det er velbegrunder, at Halfacree & Boyle har kaldt det at migrere for en *extremely cultural event* i det enkelte menneskes liv (Halfacree & Boule, 1993: 341). Ikke to flytninger dækker over den samme historie og ikke to flytninger får det samme udfald, og med dette afsæt er teorien om det biografiske hverdagslivsperspektiv blevet til. Således kan der åbnes op for at undersøge de uendeligt mange betragtninger og tanker, der fylder hos det enkelte individ eller den enkelte familie i forbindelse med en flytning – betragtninger som kan være mere eller mindre langsigtede og som afhænger af, hvor man befinder sig i livet. Med dette in mente kan vi skabe et nuanceret billede af, hvorfor folk flytter, og hvordan de oplever det nye sted.

Både Lundholm (2007) og Nørgaard et al. (2010) tager i deres flyttestudier afsæt i den biografiske undersøgelsestilgang, og ikke overraskende er det i begge studier fundet, at migranter i høj grad baserer deres flyttevalg på sammensatte forklaringer. Når det er sagt, så tegner der sig også nogle overordnede træk inden for hvert studie. Således kan man i Lundholms studie læse, at de interne langdistanceflytninger i Sverige i overvejende grad er forbundet med et ønske om at bo tæt på sociale relationer, og at migration derfor i mindre grad sker til de såkaldte *black holes*, hvor folk ikke har noget forudgående kendskab. Anderledes ser det imidlertid ud i det danske studie foretaget af Nørgaard et al., som beskriver, at interne tilflyttere til landområder særligt vægter omgivelserne og naturen højt, og at kun få tilflyttere har et forudgående kendskab til stedet. Når studierne således sammenholdes, viser der sig en stor diversitet landene imellem, og i hvad tilflyttere synes at vægte højt i forbindelse med en flyttebeslutning. Det er blandt andet dette element, altså de geografiske forskelle og forskelle over tid, der gør migrationsforskning evig aktuel og fuld af ny viden. At undersøge migration er så at sige en måde at holde trit med folks personlige orienteringer, værdier, drømme og håb.

I herværende studie har vi talt med syv internationale tilflyttere og tre interne tilflyttere. Velvidende at der eksisterer en forskel mellem intern og international migration, er det interessant at se på hvilke gennemgående træk, der kan udledes på baggrund af studiets 10 informanter. I præsentationen af tilflytterne ovenfor bliver det tydeligt, at flytteårsagerne er vidt forskellige og spænder over alt fra kærlighed, flugt fra krig, arbejde og til ønsket om et andet og bedre liv med andre muligheder. Således har Satisom og Bente begge valgt Hjørring til, fordi deres partner allerede har været bosat i kommunen i forvejen og således har Soi og hans familie har valgt Hjørring til i forbindelse med hans arbejde. Den resterende gruppe har, trods deres meget forskellige baggrunde, ét fællestæk, der synes at relatere sig til drømmen, forhåbningen og målet om at skabe sig et bedre liv end det de i forvejen havde - og heri indgår Hjørring som en vigtig komponent. Mens flytningen for Gittes vedkommende relaterer sig til et sommerhusprojekt i naturskønne omgivelser, så har det for Victoria handlet om at finde roen langt væk fra København, for Abdel og Khaldoun om at skabe grobund for et nyt liv i sikkerhed, for Michaela og Mindaugas om at skabe sig et liv med bedre levevilkår og for Naweed, der har boet i Hjørring i godt 10 år, er det ganske enkelt bare her han har fundet, at han føler sig bedst tilpas.

Få af de internationale tilflyttere havde forud for deres flytning til Hjørring en social tilknytning til stedet. Det gælder Michaela, hvis mand tog fra Rumænien et halvt år før resten af familien for at etablere sig på sit arbejde, og det gælder for Satisom, hvis mand også allerede arbejdede i Hjørring. Fælles for de internationale tilflyttere gælder, at ingen har været i Danmark før den dag, de kom til som nye borgere i lokalsamfundet.

For de tre interne tilflyttere spændte kendskabet til Hjørring forud for deres flytning fra ingenting til et mere etableret kendskab. Således gælder det, at Victoria intet kendskab havde til Hjørring overhovedet forud for sin flytning, at Gitte ikke havde et kendskab til Lønstrup men et kendskab til Hjørring by eftersom hun arbejdede der og fortsat gør, samt at Bente følte, at hun havde et godt kendskab til Hundeleiv, men ikke et kendskab til Hjørring som sådan.

Dermed tegner der sig et billede af en gruppe tilflyttere, hvor kun få har haft et kendskab til lokalsamfundet forud for deres flytning, og at oplevelsen af at flytte til i høj grad kan forbindes med Lundholms *black holes* betegnelse. Med afsæt i denne viden vil jeg nu præsentere tilflytternes oplevelse af lokalsamfundet og det lokale fællesskab. Jeg vil belyse tilflytternes møde med lokalsamfundet, kigge på tilflytternes bosætningsvalg og deres interesse for det lokale fællesskab og til sidst belyse sprogets betydning set fra et internationalt synspunkt. Sammenlagt er formålet at skabe et nuanceret indblik i, hvordan tilflytterne føler sig som en del af lokalsamfundet og det lokale sociale fællesskab. Hermed søges at besvare spørgsmålet om, hvordan stedet opleves samt hvilke faktorer, der har betydning for tilflytternes tilknytning til stedet.

Hvordan oplever tilflytterne at blive mødt i lokalsamfundet?

I både Stenbacka (2012) og Søholt et al.'s (2012) studier nævnes det af tilflytterne, at de føler, at de bliver set af deres medborgere, og at dette opfattes som noget positivt og som noget de værdsætter ved at bo i et mindre samfund. Flere fortæller, at dette ikke ville kunne lade sig gøre på samme måde i en større by, hvor man hurtigt ville forsvinde i mængden. I Stenbackas studie beskrives det særligt, hvordan de interne tilflyttere oplever, at de bliver mødt af en oprigtig interesse fra de fastboendes side - noget som til gengæld ikke nævnes i beskrivelsen af de internationale tilflytteres oplevelser. Søholt et al.'s studie, der udelukkende beskæftiger sig med internationale tilflyttere fremhæver, at tilflytterne finder, at de fastboende er flinke og hjælpsomme - om end fastboerne også beskrives som reserverede, forsigtige og skeptiske. Samtidig nævnes det af flere tilflyttere, at interessen fra de fastboendes side omkring at lære tilflytterne bedre at kende ikke stikker så dybt, men mere foregår på et høfligt og overfladisk plan. Imidlertid nævnes det, at tiden kan indgå som en positiv faktor, idet nogle tilflyttere har oplevet, at interessen fra de fastboendes side er steget, efterhånden som de har lært hinanden at kende (Søholt et al., 2012: 143-144). Med dette afsæt vil jeg belyse, hvordan tilflytterne i dette studie oplever at blive mødt i lokalsamfundet.

Fælles for de tre interne tilflyttere er, at de alle føler sig velkomne i lokalsamfundet. Eksempelvis fortæller Victoria, at hendes naboer i Astrup var rigtig gode til at invitere hende med til ting, og at hun inden for den første måned, hun havde boet i byen, allerede var blevet inviteret med til en 50 års fødselsdag for en mand, som hun knap nok kendte. Ligeledes forklarer Bente, at folk er utrolig venlige og "*nede på jorden*" og at der findes en nærhed mellem folk, som hun ikke har været vant til fra tidligere. Hun fortæller, hvordan hun har skulle vænne sig til, at folk bruger mere tid på hinanden, og spørger ind til andre ting, end hun har været vant til - og at det at købe en mælk i den lokale Brugs i Hundeleiv derfor ikke altid kan gå så stærkt, som hvis det havde foregået i Hørsholm. I starten blev hun rastløs, når hun ikke bare kunne skynde sig videre, men i dag har hun vænnet sig til det og til, at folk ikke er nysgerrige, men bare har en interesse for hinanden. Gitte, der allerede arbejdede i Kommunen før hun flyttede til Lønstrup, opdagede allerede før hendes flytning:

at der er sådan noget godt medmenneskeligt, man kærer sig om hinanden og det kan jeg godt lide, altså det her nærhed. Man snakker med hinanden, og på den måde er man ikke så anonym, som man kan være i Aalborg (Gitte, 50 år fra Aalborg).

Netop det med ikke at være så anonym og *at blive set* dukker uanmeldt op i interviewet med alle tre kvinder og bruges som en måde at fortælle om stedet i forhold til det, som de kender fra tidligere. De fortæller, hvordan folk i Hjørring er mere opmærksomme, at man tager stilling til hver eneste person og at man *ser* alle – også selvom man ikke kender dem. Både Bente og Victoria bruger København som en modsætning og fortæller, hvordan man der bare er et *face*, der forsvinder i mængden, og at folk har travlt. Spørger man lidt dybere ind til, hvordan møder og venskaber etableres, fortæller Bente og Victoria, at de i første omgang selv har taget initiativet til at etablere kontakt. Bente fortæller, hvordan de fastboende godt kan være lidt afventende og ligeledes fortæller Victoria, at hvis hun ikke selv tager kontakt, så sker der ikke noget. Gitte vender den lidt om og fortæller, at man bare skal byde sig til, og at hun i det hele taget finder folk meget imødekommende.

Ligeledes gælder det for de internationale tilflyttere, at de alle oplever, at folk i Hjørring både er venlige, smilende og hjælpsomme - men spørger man dybere ind til deres generelle indtryk af folk i lokalsamfundet, så er der flere, der fortæller, at de fastboende godt kan virke lidt generte. De fleste tilflyttere fortæller, at det er dem, der skal tage kontakten og række ud til de fastboende, men for de fleste er dette ikke overraskende -og de går ikke med en forventning om, at der er andre, der skal række ud til dem. Flere fortæller, at det er normalt, at de skal tage initiativet, når de er de nye. Således fortæller Satisom om sit møde med sin nabo:

Satisom: if I come here I will have to take the first step because I have seen that the Danish people are a little bit shy maybe. They don't take the first step. So okay... I will have to show them that I am open to them; that I want to be your friend.

Astrid: and those that you have reached out to have been open to you?

Satisom: exactly, like my neighbour. I went to his house and he was really friendly. If I didn't come to his house, I would not have known how friendly he is (Satisom, 25 år fra Pakistan).

Flere oplever, at når der først er etableret en kontakt, så er de fastboende ikke længere tilbageholdende, og alle nævner, at de har gode naboer. Khaldoun, der har fire piger, fortæller, at han bruger meget tid på at være udenfor i nabolaget, når pigerne er ude at lege. Her hilser han på mange af kvarterets beboere og det har også resulteret i, at han er blevet venner med nogle af dem på Facebook. Således skrev han en dag til en af naboerne og spurgte, om han ville være med til at spise, hvorefter naboen kom til middag. De tilflyttere, der har børn nævner, at det i det hele taget kan være med til at åbne døre for uformel kontakt med andre forældre, pædagoger og lærer. Når det er sagt så oplever flere af tilflytterne også, at de fastboende kan være opsøgende overfor dem. Eksempelvis kom en nabo en dag med brød til Sois familie, og på spørgsmålet om hvem Abdel føler, der tager mest kontakt, synes han nærmest, at det er de fastboende, der er mere opsøgende end han selv er, men at han ikke længere tænker så meget over, hvem der gør hvad.

Når det handler om de dybere relationer, som går ud over et godt naboskab og uformel smalltalk nævner flere af de internationale tilflyttere helt overvejende, at sprogskolen er det sted, hvor de har fået venner. Eksempelvis fortæller Satisom, at det er rart at møde andre internationale fagfolk på sprogskolen, og at det er et godt sted at etablere et netværk. Således kan tilflytternes venner komme fra alle mulige lande. Meget få, Abdel og Mindaugas, fortæller at de har fået danske venner ud over deres danske kollegaer, som ikke er talt med, hvis de ikke ses privat. For Abdels vedkommende startede det med et møde med en sproglærer, hvis familie han fik som netværksfamilie. Han fortæller, at han er blevet en oprigtig ven af familien – ikke bare sproglærerens familie men hele deres familie – også Abdels forældre har mødt sproglærerens familie over Skype. Han fortæller, at døren altid er åben, og at han bliver inviteret med til alt. Ligeledes har han fået venner gennem sit arbejde, som han

mødes med i weekenden. Det betyder, at han ikke rigtig længere ses med dem fra sprogskolen, og at han måske har trukket sig lidt fra dem, fordi han efterhånden føler, at de ikke længere er samme sted i livet. Han føler sig fri og i gang og synes de andre er fastlåste i sprogskolen.

Michaelas beskriver, at hun altid har oplevet, at folk har hilst på hende i lokalsamfundet – først med tiden er hun begyndt at snakke med forældrene i hendes børns daginstitution og skole. Hun fortæller, at hun har været meget bevidst om denne overgang, og at det ville tage tid at opbygge en relation til andre i lokalsamfundet. Hun mener, at det handler om at have stabilitet og at være tålmodig, når man kommer til noget nyt. På den måde har hun fundet, at det blevet nemmere og nemmere at snakke med de fastboende efterhånden som de ser, at familien etablerer sig mere og mere. Således zoomer hun også lidt ud og fortæller hvordan hun både føler og hører tilflytning oplevet fra en fastboendes perspektiv:

... mange kommer til Danmark og de har ikke en stabilitet – de bor ca. 5 eller 10 år her og bagefter flytter de tilbage til Rumænien eller til forskellige lande, så derfor hvis du er dansker, du kan ikke ha kontakt, få et forhold med andre. For eksempel en dansker fortæller mig, at hendes pige har mødt en polsk pige, men nu skal den polske pige flytte med sine forældre, så den danske piges veninde skal flytte nu... – du skal have lidt stabilitet (Michaela, 37 år fra Rumænien).

Michaela italesætter her, hvordan hun føler, at det at få relationer har en sammenhæng med ens stabilitet og forankring i lokalsamfundet, og at det også har betydning for ens børn, når folk vælger at flytte væk igen. På den måde er det et familieanliggende og en familiebeslutning, når det handler om at blive. For hende og manden har flyttebeslutningen blandt andet handlet om at skabe sig en permanent base for hele familien, og at de har været bevidste om, at det ville tage tid at skabe deres forankring på stedet. Et andet træk, der kan få betydning for familiens udvikling af relationer i lokalsamfundet er, at de har købt hus tæt på skolen inde i Vrå by. Det betyder, at de nu får naboer for første gang i den tid, de har boet i Vrå, eftersom de har boet fire år ude på landet, hvor der har været langt mellem husene.

Når vi har spurgt både de interne og internationale tilflyttere, om de har haft negative oplevelser omkring mødet med lokalbefolkningen, så fortæller de fleste, at de ikke personligt har oplevet negative episoder - men at flere internationale tilflyttere kender andre tilflyttere, som føler, at de er blevet mødt på en negativ måde. Af vores informanter fortæller Victoria, at hun få gange har oplevet, at folk har undgået hende, fordi hun er københavner, og at hun ser det som et udtryk for, at nogle synes at københavnere har flere og større armbevægelser, snakker lidt hurtigere og uden den jyske dialekt. Satisom fortæller, at hun nogle gange føler, at folk kigger på hende på gaden, og hun fortæller, hvordan hun udseendemæssigt ofte bliver forvekslet med en flygtning på grund af hendes hud- og hårfarve. Selvom hun mener, at de fastboende er flinke overfor flygtningene i lokalsamfundet, så vil hun ikke forveksles med den type tilflytter, og hun synes, at det gør en forskel i forhold til den måde omverdenen møder hende på, når hun fortæller, at hun er tandlæge og at hendes mand er ingeniør, og at de er kommet hertil i forbindelse med arbejde:

I want everyone to know that no I am not a refugee, I am from Pakistan and I am with my husband and I am an active member of the society and I am not like taking money from the state or anything. Because there is a bit of hostility amongst Danish people that say that refugees take our tax money... (Satisom, 25 år fra Pakistan).

Set med Satisom øjne synes der at eksistere nogle skel mellem de forskellige typer af tilflyttere, hvilket kommer til syne i lokalsamfundet. Hun oplever, at folk ser hende på en anden måde, når hun fortæller dem om sit formål med at bo i Hjørring. På den måde synes der at herske nogle normative etiketter i

samfundet og herunder udgør flygtninge én type af tilflyttere, som de fastboende er mere forbeholden eller fjendtlig overfor end andre nye, og som ifølge Satisom anses for at være en mindre aktiv gruppe i samfundet. Når det er sagt fortæller hun på samme måde som flere af de andre tilflyttere i undersøgelsen, at det er normalt at møde imødekommende og mindre imødekommende mennesker alle steder og at man ikke skal dømmе stedet ud fra de mindre imødekommende mennesker.

Fælles for både de internationale og interne tilflyttere er, at de oplever de fastboende som venlige og hjælpsomme – det gælder naboer såvel som andre de møder i lokalsamfundet. De interne tilflyttere beskriver særligt, at de fastboende er nede på jorden, udviser en interesse og bruger tid på hinanden – noget som tilflytterne ikke har været vandt til fra deres tidligere bosteder. Ligeledes nævnes det, at folk ikke er så anonyme i Hjørring, som i større samfund, og at det skaber en nærhed mellem folk – også selvom man ikke kender hinanden. Et andet fællestræk for tilflytternes oplevelser er, at flere har erfaret af de fastboende til at begynde med kan virke tilbageholdende og generte. Det betyder at det overvejende er tilflytterne, som har tager det første initiativ til at hilse og slå en snak af, og at de fastboende herefter har været imødekommende og opmærksomme. Særligt de internationale tilflyttere opfatter det som et naturligt præmis, at de skal byde sig til, eftersom de er de nye. Flere af de internationale tilflyttere fortæller, at de venskaber de har fået i Hjørring, har forbindelse til sprogskolen. Få tilflyttere har søgt og skabt netværk andre steder i lokalsamfundet og har på den måde trukket sig lidt fra landsmænd og andre med tilflytterbaggrund. Hos Søholt et al. (2012) beskrives sprogskolen ligeledes som en central arena for tilflytterne til at etablere de første sociale relationer til andre mennesker på stedet, og de fleste fortalte, at deres venner kom fra skolen. Søholt et al. fandt dertil at disse venskaber kunne være til hinder for, at tilflytterne i den første periode ikke havde så meget kontakt til de fastboende (Søholt et al. 20012: 131). Dette er dog ikke noget, som vi har fundet, ej heller gået ind i og spurgt vores informanter om. Det er ikke mit indtryk, at de internationale tilflytters indbyrdes relationer i lokalområdet har været til hinder for deres interesse for at møde de fastboende i lokalsamfundet. Nærmere synes der at tegne sig et billede at folk, som går med åbent sind til alle i lokalsamfundet.

Tilflytternes bosætningsvalg

Dette afsnit vil komme til at handle om tilflytternes bosætningsvalg, bosætningspræferencer og boligdrømme. Til at undersøge dette vil jeg trække på Søholt et al. (2012), der i det norske studie, "Derfor blir vi her", blandt andet beskriver, hvilken betydning tilflytters boligsituation har for deres trivsel på stedet. I undersøgelsen fandt de, at tilflytterne fortrinsvist lejede en bolig til at begynde med, men at andelen af tilflyttere som købte bolig steg efterhånden som de havde boet på stedet i længere tid og havde afgjort, om de ville blive. Overordnet set fandt Søholt et. al. at tilflytteren både bosatte sig ude på landet og centralt i hovedbyerne. Særligt arbejdsindvandrere købte bolig ude på landet, hvor priserne er lavere end i hovedbyen. Karakteristisk for arbejdsindvandrerne er, at de sætter deres huse i stand, og at de ikke så afhængig af offentlig transport, da de selv har bil. Omvendt fandt Søholt et al. at tilflyttere med flygtningebaggrund sjældent havde bil, og derfor ofte boede mere centralt i kommunen. Generelt vægter boligkøbere i mindre grad husets stand og i højere grad det langsigtede økonomiske perspektiv i forbindelse med et boligkøb. Tilflytterne fortæller derudover, at de bliver set på en anden og mere positiv måde, når de køber hus, fordi lokalbefolkningen opfatter det som et udtryk for, at de har langsigtede planer og gerne vil binde sig til stedet.

De informanter der lejede deres bolig fortalte overvejende, at standen på boligen var god. Mange tilflyttere fortalte imidlertid, at de oplevede, at det var vanskeligere for dem at leje end for de fastboende. Således havde flere oplevet at ringe til udlejer for derpå at få at vide, at boligen var blevet lejet ud, men at boligen ikke var udlejet, hvis en nordmand ringede. Noglepersoner fra de norske

kommuner forklarede det med, at de fastboende kunne være skeptiske overfor om tilflytterne ville passe ordentligt på boligen. Søholt et al. fremhæver derfor betydningen af at have et netværk blandt fastboende, der kan sige god for de internationale tilflyttere i forbindelse med leje af en bolig (Søholt et al., 2012: 116-123).

Kort kan det tilføjes at Nørgaard et al. (2010) i deres studie af interne flytninger til danske landområder finder, at tilflytterne bidrager til vedligeholdelse og istandsættelse af boligerne i yderområderne, idet en meget stor del af tilflytterne renoverer deres bolig, bygger til og generelt vedligeholder deres sted (Nørgaard et al. 2010: 56).

I dette studie bor fem ud af de syv internationale tilflyttere i Hjørring by mens henholdsvis Michaela bor i Vrå med sin familie og Mindaugas bor i Hirtshals med sin kæreste. For tilflytterne der bor i inde i Hjørring gælder det, at de alle bor i en lejelejlighed, og at alle er meget tilfredse med boligens stand og placering. Alle fortæller, at lejemarkedet har været nemt at navigere i på de digitale udlejningssider, og at de har haft et stort udvalg af boliger at vælge imellem. Flere fortæller, at de bor i områder, hvor der primært ellers kun bor fastboende, mens Khaldoun, der har fået tildelt sin bolig af kommunen nævner, at han bor i et kvarter med både fastboende og tilflyttere fra andre lande.

For Abdels vedkommende, der ligeledes til at begynde fik tildelt en bolig af kommunen, var oplevelsen af at bo til at starte med mindre god – ikke på grund af lejligheden men fordi den var placeret i Lindum. Selv forklarer Abdel, at Lindum er en by 'uden noget i den', og at han følte sig afsondret. Derfor tilbyder kommunen ham en ny bolig i et rækkehuskvarter mere centralt i Hjørring by, men også her har Abdel svært ved at se sig selv på grund af områdets beboersammensætning, da den primært udgøres af tilflyttere med flygtningebaggrund.

I told the commune that it was really not a good idea to put a group of people from the same country at one place – and it is not good – you see in Aarhus and Odense and there is a lot of troubles and then I tried the best to find an apartment and lived in my friends house for 10 days till I found an apartment (Abdel, 22 år fra Syrien).

Abdel vil gerne løsrive sig fra at blive placeret sammen med kun én gruppe af mennesker med én type af baggrund og med hjælp fra sin netværksfamilie finder han derfor selv en lille lejlighed midt inde i Hjørring by, hvor han er faldet til. Ligeledes fortæller Mindaugas, at han har brugt sit netværk i bordtennisklubben i forbindelse med, at han skulle leje sin lejlighed i Hirtshals. Han fortæller, at han var bange for, at han ikke ville få lejligheden, hvis han ringede til udlejer og talte engelsk. Derfor fik han en fra klubben til at ringe og tage med ud og se den. Ingen fortæller imidlertid, at de har haft dårlige oplevelser med de udlejere, som de har været i kontakt med snarere tværtimod – udlejerne, private såvel som kommune og det almene, opfattes som rare og imødekommende.

Med hensyn til de internationale ønske om at købe egen bolig fortæller flere, at de med tiden gerne vil købe, da flere synes det økonomisk giver bedst mening. For Khaldoun er det blandt andet af denne årsag, at han bad om at blive bosat langt væk fra hovedstaden, da boligerne er billigere her. Flere fortæller, at de tager et skridt ad gangen, men at de med tiden og med en mere etableret hverdag ønsker at blive boligejere. Således vil Abdel gerne købe en lejlighed inde i Hjørring, mens Satisom og Khaldoun gerne vil købe hus med have. Michaela er den eneste af de internationale tilflyttere, som har købt hus og da vi talte med hende, fortalte hun, at hendes mand gik og renoverede på det, og at familien skulle flytte ind til oktober. Som de andre tilflyttere forklarer Michaela, at det bedre kunne betale sig at købe end at leje, da de ville sidde for det samme om måneden og ville kunne betale huset ud indenfor en meget overskuelig årrække. Huset ligger inde i Vrå by kun 100 meter fra skolen,

og Michaela fortæller at det logistisk gør hverdagen nemmere for familien, at de ikke skal bo ude på landet. Satisom fortæller, at der var mange huse at vælge imellem inde i Vrå, fordi mange står tomme, og ligeledes nævner Mindaugas at han ser mange til-salg skilte i Hirtshals. Satisom nævner som den eneste af de internationale tilflyttere, at hun særligt føler sig godt tilpas i kvarteret, fordi hendes naboer også er 'professionals' og at de på den måde har det til fælles.

Med hensyn til undersøgelsens tre interne tilflyttere gælder det for Bente, at hun bor i Hundeleiv i et hus, som hendes mand har fået opført i den tid, de har kendt hinanden, mens hun endnu boede i Hørsholm. Gitte har købt et sommerhus Lønstrup, som parret går og sætter i stand, og i samme by har de lejet et rækkehus. I det hele taget beskriver Gitte sig selv og manden som projektmennesker, der elsker at bygge gamle boliger om. Victoria startede ude i Astrup men efter tre år, med en lukket Brugs, en lukket folkeskole og meget dårlig offentlig infrastruktur, som gjorde det næsten umuligt at komme til Hjørring by i weekenderne, er hun og datteren for et år siden flyttet ind til Hjørring by - kun få minutter fra togstationen. Hun har fundet ud af, at det at have muligheden for at kunne komme rundt er vigtigt for hende, især når hun ikke har bil. Alle er glade for lige præcis der, hvor de er havnet og selvom Victoria og resten af dem, der bor i hendes opgang har problemer med udlejeren fra tid til anden, så synes hun ikke at tage det så tungt, da hun er glad for beliggenheden som er meget central.

Med tanke på Helle et al.'s (2010) studie, synes det også i herværende studie at kunne spores, at tilflytterne, der ejer boliger – internationale såvel som interne – er med til at vedligeholde og istandsætte bygningsmassen i kommunen. For nogle internationale tilflyttere opfattes det måske endda ligefrem som en gevinst, at ikke alle huse er lige vedligeholdte, idet det gør det økonomisk muligt, at træde ind på boligmarkedet.

Fælles for alle tilflyttere er, at de trives det sted de bor i dag, og at de trives med naboerne. Tilflytterne finder Hjørring nem at bosætte sig i, først og fremmest fordi der både er mange muligheder på leje- og boligmarkedet og endvidere har alle oplevet, at udlejere, ejendomsmæglere og banker har været imødekommende. Få af de internationale tilflyttere fortæller, at de har trukket på deres danske netværk i forbindelse med lejeprocessen - men tilflyttere, der har klaret sagen alene, nævner ikke, at der har været kompleksiteter forbundet med at begå sig på boligmarkedet. En enkelt tilflytter uden bil, der havde drømmen om at bosætte sig på landet, har måttet sande, at det kan være noget nær umuligt at bo et sted, hvor der er stærkt indskærpede offentlige transportmuligheder, samt en nedlukket Brugs og folkeskole. En anden tilflytter fortæller ligeledes, at han benyttede sig af den første og bedste chance for at komme ind og bo centralt i Hjørring, da han ligeledes fandt, at det nedbragte hans trivsel at bo ude i ingenting og langt væk fra alt.

En enkelt af de internationale tilflyttere fortæller, at hun særligt trives i sit kvarter, fordi hun føler, at hun og naboerne finder genkendelighed i hinanden og i hinandens måde at leve på. Hun fortæller, at folk er aktive og har et arbejdsliv, der minder om mandens og i fremtiden også sit eget. På den måde kan der også drages paralleller til Savage et. al. (2005) og deres måde at forklare, hvordan mennesket bruger sin biografi, sine dispositioner og værdigrundlag, som et redskab til at skabe en tilvalgt tilknytning til stedet. Flere af de andre tilflyttere giver mere udtryk for, at de tager et skridt ad gangen og både føler sig mere etablerede og skaber mere forankring som tiden går. Tilknytningen til stedet synes i den forbindelse mere at gå gennem at skabe sig en balance i livet gennem den daglige gøren og laden med fortsatte justeringer og eksempelvis drømme om køb af egen bolig. Tilgangen til stedet synes således også at lægge sig op af det, som Buttimer (1980) vægter som afgørende og som selve udgangen for stedstilknytning, nemlig hverdagslivet og menneskets daglige rutiner - hvor tilknytningen mere kan spores i det tilflytterne gør, end i det de tænker og sætter ord på. Når det er sagt, efterlader

tilflytterne helt overordnet et indtryk af, at de trives, der hvor de bor, og de fleste ser sig selv have en mere permanent fremtid i Kommunen, som det aktuelt ser ud.

Fritidsliv

Dette afsnit vil handle om tilflytternes fritidsliv, et livsaspekt som blandt andet Søholt et al. (2012) erfarer, kan have stor betydning og indflydelse på tilflytternes trivsel i lokalsamfundet. I den norske undersøgelse ses det, at meningsfulde sociale relationer skabt gennem eksempelvis fritidsaktiviteter, forældrearrangementer, foreningsliv eller på arbejdspladsen kan være med til give tilflytterne en følelse af at høre til lokalt. Mange af respondenterne i det norske studie forklarede imidlertid, at fritid var en knap ressource i hverdagen. Særligt arbejdsindvandrerne fortalte, hvordan de både skulle passe arbejdet, gå på sprogkursus et par aftener om ugen samt hente og bringe deres børn til diverse gøremål. Derfor fandt Søholt et al. heller ikke, at deltagelsen i foreningslivet var særligt udbredt blandt tilflytterne, men af de tilflyttere der var aktive, deltog flest i sport. Andre kunne være engagerede i frivillige organisationer eller i religiøse fællesskaber, mens andre igen blot brugte fritiden sammen med venner og familie, hvor de kunne finde på at tage på ture i weekenderne (Søholt et al., 2012: 135-40).

Da vi spørger ind til hvorvidt de ti tilflyttere har stiftet bekendtskab med det lokale foreningsliv, kommer der svar fra den ene yderlighed til den anden. Flest svarer dog, at de enten ikke er nået dertil endnu, at de ikke kan finde tiden eller at foreningslivet generelt ikke har deres store interesse. Således svarer Bente eksempelvis, at hun burde have stiftet bekendtskab med foreningslivet, fordi hun bor i Danmarks nok mest aktive landsby, som hun fortæller det. I Hundeleve foregår der hele tiden noget, og man kan gå til alt, men det simpelthen bare ikke er noget, som hun prioriterer. Til gengæld fortæller hun, at hun sætter stor pris på det kollegiale sammenhold på hendes arbejde, og at de fra tid til anden ses udenfor arbejde, og at dette på mange måder opfylder hendes daglige sociale behov – en udlægning som kan genkendes hos flere af informanterne. Soei fortæller, at han aldrig har haft så meget fritid, som efter at han er flyttet til Hjørring, men at han prioriterer at slappe af med sin familie. Det samme gælder for Michaela, der fortæller at hendes børn går til fodbold og ballet, men at hun og manden har for travlt til fritidsinteresser. Ofte kan familien dog finde på at tage turen til Aalborg i weekenden.

På spørgsmålet om interessen for foreningslivet svarer Satisom, at hun deltager i de lokale Rotary møder, og at det blandt andet er her, at hun er faldet i snak med en mand, der satte hende i forbindelse med den tandlæge, som hun i dag er i praktik hos. Hun overvejer også at undersøge, om der eksisterer en form for tandlægenetværk i Nordjylland, som hun kan blive en del af. På det mere fritidsorienterede plan, fortæller hun, at hende og manden har et pakistansk netværk i Aalborg, og at de i weekenderne nogle gange mødes med venner derfra. Både Naweed og Khaldoun nævner kort, at de mødes med andre om deres religion og Khaldoun fortæller at han kommer i moskeen i Hjørring – et sted, som han særligt sætter pris på at komme og mødes med andre under Ramadanen.

To tilflyttere, Abdel og Mindaugas, fortæller, at de er aktive i lokale sportsklubber. For Abdels vedkommende opstod det mere eller mindre ved en tilfældighed, idet en fra hans arbejde er fodboldtræner og derfor spurgte, om han ikke ville spille med på holdet. Flere af kollegaerne spiller således fodbold sammen i fritiden.

For Mindaugas er hans store interesse for bordtennis selve grunden til, at han overhovedet kender Hirtshals og er kommet til at bo der. Han har spillet bordtennis på eliteplan siden han var 9 år, og da han flyttede til Danmark startede han i en klub i Kolding. Gennem turneringslivet har han lært klubben

og medlemmerne i Hirtshals at kende, og han blev tiltrukket af den måde de passioneret og fællesskabsorienteret drev foreningen - noget som han aldrig har oplevet før i Danmark og slet ikke i Litauen, hvor foreningslivet ikke er udbredt. Han beskriver, at formanden i klubben er en ildsjæl, der formår at få folk til at føle sig som en del af fællesskabet og føle sig uundværlig. Derfor tog Mindaugas for et år siden chancen, som han formulerer det, og flyttede op til Hirtshals. De træner to gange om dagen og ved siden af træner Mindaugas børnene. For de penge klubben tjener ved at afholde turneringer, tager medlemmerne ud og rejser, og besøger venskabsklubber - og alle weekender er besat med træningsturneringer rundt omkring i Danmark såvel som i udlandet. Alle synes at lægge frivillig energi i klubben, der får fællesskabet til at hænge sammen uden at der er økonomi på spil. Eksempelvis hjælper Mindaugas' kæreste med at være bogfører. For Mindaugas er det gennem bordtennis han har fundet sine venner i Danmark, og da vi spørger ind til, hvordan hans generelle indtryk af forholdet og interaktionen mellem de fastboende og tilflytterne er i Hirtshals, svarer han:

Difficult question... but I believe in what I have experienced in Denmark until now – and I think that activity connects people. If you have the same activity it doesn't matter if you are Danish or... (Mindaugas, 25 år fra Litauen).

Tilflytterne i undersøgelsen synes på hver sin måde og i meget forskellig grad at bygge deres tilknytning til stedet gennem forskellige sociale netværk og fællesskaber – det være sig på arbejdspladsen såvel som i foreninger, religiøse sammenhænge eller etniske netværk. Alle undersøgelsens ti informanter fortæller om deres engagement i forskellige sociale aktiviteter, men kun to er aktive i det mere traditionelle foreningsliv. Flere af undersøgelsens informanter – interne såvel som internationale – fortæller, at de ikke er aktive i det traditionelle foreningsliv i Hjørring. Dog skal det tilføjes, at tilflytterne heller ikke kommer fra et sted eller en hverdag, hvor de har dyrket et aktivt foreningsliv, så på den måde er det ikke noget de har droppet med flytningen, det er bare en fortsættelse af gamle rutiner. Derfor kan tilflytternes oplevelse af foreningslivet i Hjørring til dels sidestilles med Stenbackas (2012) udlægning af særligt internationale tilflytteres oplevelse af naturen på landet. Hun fortæller at mange ikke "bruger" naturen, simpelthen fordi de ikke har været vandt til "bruge" den fra tidligere og derfor ikke kender dets mulige potentiale. Vores undersøgelse viser imidlertid også, at flere er blevet inviteret med til at deltage i det lokale foreningsliv af fastboende, og at flere på den måde er kommet ind i fritidsaktiviteter. Således har foreningslivet alene tiltrukket en tilflytter til kommunen og det fortæller noget om, hvilken indflydelse fællesskabet kan have på ens liv og på ens trivsel. Når det er sagt "dyrker" alle tilflytterne fritidslivet på det mere uformelle plan. De byder sig til, hvor de synes det giver mening for dem, men foretrækker i deres nuværende individuelle situation ikke at forpligte sig til ugentlige faste aktiviteter. De tager på ture til Aalborg såvel som på opdagelse i resten af Nordjylland, de går i biografen og i teateret. De dyrker deres religion med andre og mødes med andre fra deres oprindelige hjemland.

Sprogets betydning

Gennem mødet med de internationale tilflyttere dukker særligt et emne op igen og igen. Sproget og dets betydning for tilflytternes hverdagsliv i lokalsamfundet. Med hjælp fra Halfacree & Boyle (1993) og Lundholms (2007) brug af det biografiske og livsfaseorienterede migrationsperspektiv kan der åbnes op for at skabe en forståelse for, hvordan de enkelte individer gebærder sig i relation til, hvor de befinder sig i livet. Således bliver det muligt at få et indblik i betragtninger og refleksioner omkring det at lære dansk, men også hvordan synet på sprogets betydning kan ændre sig i takt med at livet udfoldes på stedet. I dette afsnit vil jeg mere konkret gå ind i hvilken rolle kommunikation - og særligt det at kunne enten dansk eller engelsk - spiller for de internationale tilflyttere i forhold til deres oplevelse af lokalsamfundet og det lokale fællesskab. Som Søholt et al. udtrykker det i den norske

undersøgelse, "Derfor blir vi her", så synes sproget nemlig å være på dagsorden så længe det kommer innvandrere (Søholt et al., 2012: 89).

Flere af de internationale tilflyttere giver udtryk for, at de virkelig er taknemmelige for, at de kan engelsk, så de kan begå sig i hverdagen og kommunikere med både de fastboende og tilflyttere fra andre lande. Flere informanter fortæller, at deres arbejdsplads er sproglig mangfoldig og at de enten har, eller fortsat taler engelsk med kollegaer eller blander engelsk, dansk og til tider deres modersmål, hvis de arbejder med andre fra det samme hjemland. For flere af de internationale tilflyttere bliver det at kunne det danske sprog imidlertid set som nøglen til fremtiden både med hensyn til at få et arbejde men også til at begå sig i samfundet. Eksempelvis fortæller Satisom, hvordan hun de to dage om ugen, hvor hun ikke går på sprogskole, har opsøgt en tandlæge, som hun er kommet i praktik hos og kun taler dansk med. Det samme gælder for Khaldoun, der har været i praktik ved Retten i Hjørring i seks måneder ved siden af sin sprogskole. Michaela fortæller at hun ville ønske, at der var nogle hurtigere sprogkurser, så hun kunne have været hurtigere i gang med uddannelse og den vej rundt blevet hurtigere etableret i lokalsamfundet og det lokale fællesskab.

Anderledes har det været for Mindaugas, der det første lange tid i Danmark ikke var optaget af at lære det danske sprog. Hans hovedformål med at komme til Danmark handlede til at begynde med om at få en uddannelse og om at lære engelsk. Han søgte derfor bevidst en engelsksproget uddannelse og fik job på en restaurant, hvor der blev snakket engelsk i køkkenet. Med et godt engelsk ville han stå bedre på arbejdsmarkedet i Litauen efter uddannelsen. I seks år har han derfor udelukkende klaret sig på engelsk og uden at forstå dansk, noget som han forklarer således:

I got the job, I was playing table tennis and studying – so I was simply not willing to find the time for Danish. But now I have lived here so much, I got familiar with the country and it is like my second home or something like that and I want to learn the language. And then I moved to Hirtshals and here I started to gå til sprogskole nu og jeg spiller bordtennis i min fritid, vi går I forskellige turnering I Danmark og nogle gange I Sverige, så yes (Mindaugas, 25 år fra Litauen).

Med årene og med et mere etableret hverdagsliv har Mindaugas fået et andet syn på sine fremtidsplaner, og selvom han engang imellem går og overvejer om hans fremtid er her eller i Litauen, så er sandsynligheden for, at han vil blive i Danmark vokset i takt med, at han blevet mere fortrolig med det danske samfund. Dog skal hans trivsel også ses som et udtryk for, at han har fået et stærkt bånd til et dansk-talende netværk gennem bordtennisklubben i Hirtshals. For første gang er han begyndt at føle, at han mangler sproget som et værktøj til at åbne endnu mere op for at lære de fastboende bedre at kende og til at skabe en endnu større følelse af at høre til og være en del af det lokale samfund og fællesskab:

And now of course I really want to learn Danish to get bigger sense to belong and now when I have lived here so long I really want to understand the culture, to understand the jokes and these things, to really get a deeply layer of what is the difference with Danish people and Lithuanian people, because if I don't know the language it is more difficult to understand them (Mindaugas, 25 år fra Litauen).

Satisom, Khaldoun, Michaela og Mindaugas er eksempler på, hvordan sproget har fået en betydning på forskellige tidspunkter og af forskellige årsager. For både Satisom, Khaldoun og Michaela har beslutningen om at flytte til Danmark været en permanent og familieorienteret strategi og med et ønske om at etablere sig og slå rødder. For dem udgør sproget derfor et vigtigt middel til at nå målet om et godt liv her, og sproget ses som en naturlig del af pakken, der følger med valget om at bo i Hjørring. For Mindaugas var der i begyndelsen tale om et lidt andet slags forhold til Danmark. Han var

ung og havde ikke det samme langsigtede motiv med at flytte hertil, men så det mere som et stop på vejen. Derfor så han heller ingen grund til at lære dansk. Han blev fascineret af muligheden for at få uddannelse og forbedre sin levestandard. Efterhånden er Mindaugas dog blevet fortrolig med stedet og betydningsfulde venskaber er opstået, og det har fået sprogets værdi til at melde sig som et element, der endda kan være med til at styrke hans stedstilknytning. Eksemplet illustrerer således sammenvævningen af forskellige tidsmæssigt involverede elementer, sociale forhold og uforudsigeligheder, der har betydning for det enkelte individs tanke og handling.

På den måde synes tilflytterne også at have været refleksive omkring sproget betydning på meget forskellige vis, og mens det for nogle kan ses som et udtryk for en aktivt tilvalgt stedstilknytning jf. Savage et. al, så har tilknytningen til stedet mere sneget sig ind ad bagdøren hos andre, efterhånden som kendskabet til stedet og netværket er vokset. Således ses det, at de positive stedskvaliteter også kan manifestere sig over tid som både Søholt et al. (2012) og Fallov et al. (2013) argumenterer for. Set med Beatleys briller (2005) kan sproget og dets betydning kædes sammen med, hvordan fortroligheden har transformeret rum til sted og den vej rundt ladet omgivelser med værdi givet i form af fællesskab og kulturel mening.

Opsamling

I dette kapitel har formålet været at belyse, hvordan tilflytterne føler sig som en del af lokalsamfundet og det lokale sociale fællesskab, og jeg har søgt at skabe en forståelse for, hvilken betydning feltet har for tilflytternes tilknytning til stedet. Dette er blevet belyst gennem fire temaer, som jeg anser for betydningsfulde og indflydelsesrige på individets trivsel lokalt. Jeg er gået på opdagelse i hvilke oplevelser, der står frem for undersøgelsens ti informanter, jeg har belyst, hvad de finder beskrivende for deres hverdag i landkommunen, og hvad de finder værdifuldt i forhold til deres drømme og behov relateret til stedet.

I det første afsnit om **mødet med lokalsamfundet** har jeg først og fremmest fundet, at både de internationale og interne tilflyttere oplever, at de fastboende er imødekommende, hjælpsomme og venlige om end ikke frembrusende, og særligt ikke ved første møde. Tilflytterne fortæller, at der hersker en vis ro omkring de fastboende og at de ser en. Dette værdsættes som en positiv kvalitet ved de fastboende og særligt de interne tilflyttere fortæller, hvordan det har haft en afsmittende effekt på deres liv. Særligt de internationale tilflyttere fortæller, at de opfatter det som et naturligt præmis, at de skal byde sig til i lokalsamfundet, eftersom de er de nye. Få tilflyttere – internationale som interne - har oplevet, at få fastboende kan have en negativ holdning overfor nye i lokalsamfundet, men i vores undersøgelse har ingen ladet sig berøre af dette. Med hensyn til at skabe netværk og få venner, fortæller flere internationale tilflyttere, at vejen til sociale relationer på stedet oftest går gennem sprogskolen. Dette synes ikke mærkeligt, eftersom det er her tilflytterne til at begynde med tilbringer en stor del af deres hverdag. Få tilflyttere har søgt og skabt netværk andre steder i lokalsamfundet og har på den måde trukket sig fra det internationale miljø. For de interne tilflyttere gælder det, at de har deres sociale netværk blandt kollegaer, deres kærestes venner eller fra uddannelse.

I det andet afsnit handlede det om **tilflytternes bosætningsvalg** og fælles for tilflyttere er, at de trives det sted de bor, og at de trives med naboerne. Ligeledes er et fællestræk for tilflytterne, at de finder Hjørring nem at bosætte sig i – set både fra boligkøber og lejers side. Undersøgelsen viser, at langt de fleste tilflyttere har bosat sig i Hjørring by eftersom landsbyerne på flere punkter kan være svære at bo i både med hensyn til manglende indkøbs- og skolemuligheder men ikke mindst også fordi, at det er nær umuligt at bo ude på landet uden bil, da den offentlige transport ikke slår til. Flere af de internationale tilflyttere gav udtryk for at de med tiden, med en større stabilitet og forankring i

lokalsamfundet, drømte om at købe en bolig. Samtidig fandt vi, at de der allerede havde købt bolig, gik og renoverede på den og på den måde bidrog til vedligeholdelse af stedet.

I det tredje afsnit belyses **betydningen af fritidsaktiviteter**. Tilflytterne i undersøgelsen synes på hver sin måde og i meget forskellig grad at bygge deres tilknytning til stedet gennem forskellige sociale netværk og fællesskaber – det være sig på arbejdspladsen såvel som i foreninger, religiøse sammenhænge eller etniske netværk. Tilflytternes engagement i det lokale forenings- og fritidsliv synes dog i høj grad at være defineret af om og hvordan, de har været engageret i lignende fællesskaber før de flyttede til Hjørring. I et enkelt tilfælde vises foreningslivets potentiale, idet det har tiltrukket en tilflytter til stedet ene og alene ved fællesskabets kraft. Fælles for tilflytterne er, at de føler sig velkomne i foreningslivet, og flere fortæller, at de er blevet inviteret af de fastboende til at deltage.

I det fjerde afsnit stilles der skarpt på **sprogets betydning**, og hvilken rolle kommunikation med de fastboende spiller for de internationale tilflytternes oplevelse af at høre til i lokalsamfundet. Her forklares det, hvordan nogle tilflyttere fra begyndelsen har opfattet sproget som nøglen til fremtiden – både i forhold til arbejdsliv men også med hensyn til at blive en af det lokale sociale fællesskab. For andre har sproget været tilsidesat for andre personligt definerede betydningsfulde ting. I afsnittet beskrives det, hvordan oplevelsen af sprogets betydning kan skifte prioritet hos det enkelte individ med tiden samt afhængigt af sociale omstændigheder og graden af fortrolighed med stedet.

Gennem disse fire linser er det blevet tydeligt at den lokale kontekst, mødet med lokalsamfundet og det lokale fællesskab spiller en vigtig rolle for både interne og internationale tilflytteres oplevelse af og tilknytning til stedet. På dybt personlig vis og med afsæt i vidt forskellige livsfaser og biografiske udgangspunkter både vælger og skaber tilflytterne tilknytning til stedet. Tilknytningen til stedet sker både på et refleksivt og strategisk plan, der afspejler tilflytternes aktuelle ståsted og fremtidige forhåbninger og drømme, men tilknytning sker også på et mindre refleksivt og i højere grad hverdagspræget plan. Her kan tilknytningen til stedet ses som noget, der er formet af de mennesker, som tilflytterne møder, af det sted tilflytterne bor, af uforudsigeligheder, sociale netværk og ikke mindst gennem opbyggelsen af fortrolighed med det lokale sociale liv på stedet. For de internationale tilflytteres vedkommende indgår dertil den sproglige komponent, der synes at afspejle menneskets ønske om at blive og føle sig som en del af den lokale sammenhæng. Endvidere synes sprogets betydning også at afspejle, hvorvidt der er tale om en lyst til at blive og slå rødder på stedet. Med dette kapitel har jeg belyst det første af tre felter, som tilsammen skal søge at dække tilflytternes oplevelse af stedet og hvilke faktorer, der har betydning for deres tilknytning til stedet.

Del II

Kommunikation og netværk

Dette kapitel vil koncentrere sig om, hvordan tilflytterne vedligeholder relationer til familie og venskaber i Danmark såvel som i resten af verden, og derudover vil jeg belyse, hvilken indflydelse tilflytternes forbindelser til translokale og transnationalt netværk har for deres tilknytning til Hjørring. Til at belyse dette trækker jeg på Savage et al. (2005), Søholt et al. (2012), Stenbacka (2012) og Beatley (2005).

Som det også præsenteres i teoriafsnittet om stedstilknytning, taler Savage et al. (2005) om, hvordan det moderne samfunds øgede mobilitet har ført til, at mennesker i stigende grad er knyttet til flere steder, og at der med den udvikling følger en større bevidsthed og refleksivitet omkring steders forskellighed og særlige værdi. I Stenbackas studie (2012) af interne og internationale tilflyttere til landet fandt hun, at de interne tilflytteres bosætning på landet var et udtryk for et tilvalg af de landlige kvaliteter men samtidig ikke et fravalg af andre steder, idet mange også ønskede at fastholde deres forbindelse og tilknytning til det, som de kom fra. Således oplevede Stenbacka at de interne tilflyttere generelt havde et ønske om at fastholde forbindelsen til mindst to geografiske steder, der set i relation til hinanden opfyldte tilflytternes behov og drømme. Mange af de interne tilflyttere gav udtryk for, at weekender blev brugt på enten at tage til kulturarrangementer eller til at besøge deres voksne børn i byen, og mange gik med drømmen om både at have en lejlighed i byen og et landsted eller et sommerhus på landet.

Interessant er det, at de interne tilflytter-træk som Stenbacka præsenterer i sit studie går igen ved herværende studies tre interne tilflyttere. Eksempelvis fortæller Bente, der er flyttet til Hundelej for to år siden, at hun ser det som et tilvalg at bo på landet, og at hun og manden tit tager turen over til Sjælland for at besøge hendes datter på Vesterbro. Bente har endnu ikke oplevet, at de ikke også har slået et smut forbi Hørsholm, hendes tidligere sted, som betyder noget helt specielt for hende, fordi hun har tilbragt så mange år der, har venner der og kender stedet ud og ind. Samtidig drømmer Bente om, at hun og manden med tiden kan købe en lejlighed i København, som hendes datter kan bo i, og som rummer et gæsteværelse, så Bente altid kan komme på besøg. Et andet lighedstræk kan findes hos Gitte og hendes mand, der har købt et faldefærdigt sommerhus i Lønstrup, som de selv går og renoverer. For at være tættere på byggeprocessen i hverdagen, har de for en stund besluttet at rive teltprælene op og bor nu i et lejet rækkehus tæt på sommerhuset, så de 'ikke skal køre halvanden time for at slå et søm i'. Når sommerhuset står færdigt om et år er planen, at de vil vende tilbage til Aalborg, hvor deres rødder og sociale netværk er, men nu med muligheden for altid at kunne tage i sommerhus ved Vesterhavet, og på den måde få det bedste fra to verdener. Sidste interne tilflytter, Victoria og hendes datter, Adriana, har begge fundet roen ved livet i Hjørring, men tager jævnligt turen til København, fordi Adrianas far og Victorias søster bor derovre. Victoria fortæller, at hun aldrig skal flytte væk fra Hjørring, men derfor elsker hun stadig Amager og samtidig føler hun, at der er en vis tryghed i, at hun har kendt det sted, hvor hendes søster bor, næsten hele livet:

Min base er helt klart her, men der er nok også fordi, at jeg kun har min søster, så er det dejligt at hun... at jeg stadig har noget fast, som jeg kender der, og jeg kender det rigtig godt. Så er det også meget trygt at være her, synes jeg (Victoria, 34 år fra København).

Når det gælder de internationale tilflyttere fortæller flere, at både familie og gamle venner er spredt for alle vinde. Soi er vokset op i Afrika, haft sin ungdom i Japan og boede før han kom til Hjørring i Los Angeles. Det afspejles også i hans tilknytning, som er meget spredt, men som føles meget naturligt for

ham. Satisom fortæller, at mange af hende og mandens venner fra Pakistan, på samme måde som dem selv, er rejst til udlandet enten i forbindelse med uddannelse eller efter endt uddannelse. For Khaldoun, Naweed og Abdel skyldes deres spredte netværk krig i deres respektive hjemlande, men Abdel fortæller også, at meget af hans familie allerede boede udenfor Syrien før krigen begyndte, og at han derfor altid har været vant til at have et transnationalt familienetværk. Michaela har heller ikke mere familie tilbage i Rumænien, eftersom de har valgt at forlade landet på grund af det ustabile system og den årlige økonomi. Mindaugas er den eneste af de internationale tilflyttere, der refererer til, at både hans familie og gamle netværk bor i Litauen, hvor han voksede op. Til gengæld er hans kæreste, der også kommer fra Litauen, flyttet til Hirtshals for 7 måneder siden, så de kan bo sammen og spare de dyre flybilletter. Således tegner der sig et billede af, at de fleste af de internationale tilflyttere indgår i omfangsrige transnationale netværk, og at deres venner og familie ikke nødvendigvis bor i hjemlandet, men over hele verden. Langt de fleste tilflytterne fortæller i højere grad om deres tilknytning til mennesker og deres forhold til kultur og mad, end de fortæller om de geografiske steder, hvor de selv har boet eller hvor familie og venner bor.

Et gennemgående fællestræk for både interne og internationale tilflyttere er imidlertid, at det at rejse ud og bosætte sig et andet sted end der, hvor man er vokset op, for mange synes at være enten et naturligt vilkår eller træk i tilværelsen. Selvom det for de interne tilflyttere er foregået inden for landets grænser, og det for de internationale tilflytteres vedkommende er foregået på tværs af landegrænser, så er det at være bosat i Hjørring, forbundet med en følelse af, at det er her, at de på bedste vis kan indfri deres aktuelle behov og drømme. Et andet fællestræk for de internationale og interne tilflyttere er, at netværk til familie og gamle sociale relationer betyder meget for stort set alle. Alle fortæller på meget pragmatisk vis, at familie og venner er spredt i resten af Danmark såvel som i hele verden, og at det er et uomgængeligt præmis i tilværelsen.

Forbindelsen til familie og gamle netværk opretholdes via telefon, skype og chat på internettet og ved at besøge hinanden jævnligt. De interne tilflyttere fortæller, at de både besøger og får besøg af gamle venner og familie og det beskrives som et stor plus, at de nemt kan ses med gamle venner og familie over en weekend. For de internationale tilflyttere består forbindelsen til omverdenen først og fremmest via internetbaserede kommunikationsmuligheder - og det at kommunikere med eksempelvis ens familie kan have stor betydning for ens trivsel i hverdagslivet. Eksempelvis fortæller Abdel, at han har haft en meget tæt kontakt til sin familie i Tyskland i forbindelse med, at de søgte opholdstilladelse der, og efter de har fået godkendt deres papirer, kan han nu endelig ånde lettet op og fokusere mere på sig selv og andre ting, fordi han nu ved, at de kan bo der. Så selvom familien ikke er fysisk tæt på, så kan kontakten sagtens være tæt og mentalt fylde meget, og på den måde kan det at trives i Hjørring også være styret af eller have forbindelse til, hvordan eksempelvis ens familie trives andre steder i verden. Omvendt fortæller Soi, at der kan gå måneder imellem at han taler med sin familie. På den måde vises det også, at der eksisterer en stor heterogenitet i den måde tilflytteren holder kontakten til omverdenen. Når det handler om at mødes fysisk med familie og gamle netværk, så gælder det, at det oftest er de internationale tilflyttere, der rejser ud for at besøge venner og familie. Mange har således aldrig selv haft besøg af familie og venner, og det kan måske også forklare, at eksempelvis Mindaugas efter 7 år i Danmark stadig bliver spurgt af sine forældre, om han er okay, og om han får noget at spise, eftersom de ikke har set, hvordan han bor og lever.

Både de internationale og interne tilflyttere giver udtryk for, at de geografiske afstande giver nogle andre betingelser for at være sammen med familie og gamle netværk. Satisom og manden skulle eksempelvis på en måneds lang sommerferie til Pakistan og det samme galt for Soi og hans familie,

der skulle en måned til Japan. Ligeledes fortæller Gitte, at hun oplever, at hun er sammen med vennerne på en anden måde, efter hun er flyttet:

fordi nu kommer de jo og er nogle flere dage, da vi boede i Aalborg, der var de jo forbi i nogle timer og nu synes de jo det er dejligt, at komme til en badeby og til Lønstrup og det hele, ja. Så på den måde, så er der måske endda en lidt tættere forankring til venner og familie (Gitte, 50 år fra Aalborg).

Gittes tanker kan ses som et udtryk for, at den fysiske afstand til vennerne i Aalborg har skabt nogle andre præmisser for, hvordan de mødes, hvilket betyder, at de nu sætter mere tid af - og måske sætter mere pris på at ses. Så selvom hun ikke ser venner og familie så ofte, så er venskaberne måske endda blevet mere tætte og betydningsfulde. Lignende refleksioner kan findes hos andre tilflyttere.

For Gitte og for Soi knytter der sig imidlertid også en lidt anden fortælling til det at slå sig ned i Hjørring, end der gør for mange af de andre tilflyttere, eftersom de begge er bevidste om, at de bor i Hjørring for en begrænset periode. Gitte fortæller, hvordan det ubevidst betyder, at hendes relationelle netværk stadig er i Aalborg, og at hun derfor "ubevidst" ikke har kastet sig ud i nye relationer, ud over det mere uformelle men dog hyggelige kontakt til naboer. Det samme synes at gøre sig gældende for Soi, der fortæller at han ikke har etableret sig med så mange møbler, og derfor eksempelvis ikke inviterer nogen på besøg. Gitte stikker også ud, fordi hun fortæller, at hende og manden netop har et fasttømret netværk ét sted, og at de må tilbage dertil, fordi de føler, at det er der, deres tilknytning er størst. Særligt hendes mand, der har boet hele sit liv og stadig arbejder, og derfor pendler hver dag til Aalborg, har svært ved at se sig selv blive fastboer i Lønstrup – og på spørgsmålet om, hvorvidt Gitte efter det første år i Lønstrup har fået lyst til at ændre parrets plan og slå sig mere permanent ned i Lønstrup, fortæller hun, at hun sagtens kunne overtales, men at det ikke har *ændret noget i forhold til den hjemmefødsel, som jeg så har med og som jeg bor sammen med* (Gitte, 50 år fra Aalborg).

På den måde synes det i herværende undersøgelse at være en sammenhæng mellem det at skabe social tilknytning til det nye sted og det at kende sin bosætningsmæssige fremtidsplan. Ligeledes gælder det for Gittes mand, refereret af Gitte, at han er knyttet stærkt til ét geografisk punkt, Aalborg, fordi han er født og opvokset der, og fordi al hans sociale færden har sit udspring der. Således er han i herværende studie undtagelsen og dermed eksemplet på at menneskets tilknytning til sted tager sig meget forskelligt ud og til stadighed repræsenteres forskelligt hos mennesker. Ikke alle er knyttet til flere steder, selvom muligheden foreligger.

I det Norske NIBR-studie "*Derfor blir vi her*" (Søholt et al., 2012), har et undersøgelsesspørgsmål i relation til herværende felt været, om der ligger en spænding i at være flyttet på landet og samtidig have tilknytning til andre steder - og om dette i så fald fører til, at tilflytterne bliver mindre afhængig af at udvikle nye relationer på det nye sted. Dog fandt den norske undersøgelsesgruppe ikke indikationer på, at de tilflyttere, som havde en meget hyppig eller tæt kontakt til transnationale netværk, var mindre socialt aktive det nye sted. Søholt et al. fandt heller ikke at internationale tilflyttere lærte det norske sprog langsommere, fordi de havde tæt kontakt til transnationale netværk – ej heller fandt de at der var en sammenhæng den anden vej rundt. Dog fandt de at tilflytteren generelt værdsætter deres mulighed for regelmæssig kontakt til familie og gamle netværk bosat andre steder (Søholt et al. 2012: 134). I herværende studie synes et lignende billede at tegne sig. Der synes endda at være indikationer på, at netop en tæt kontakt til omverdenen kan skabe tryghed hos tilflytterne, der kan være med til at præge deres hverdag i Hjørring i en positiv retning.

Opsamling

Et fællestræk for både de interne og internationale tilflyttere er, de har bestræbt sig på at bosætte sig det sted, hvor de aktuelt finder, at de bedst kan indfri deres drømme og behov jf. Savage et al.'s måde at iagttage det moderne menneskes tilvalgte tilknytning til sted. Dette betyder også, at både de interne og internationale tilflyttere finder det er naturligt at bosætte sig andre steder end der, hvor de er vokset op, om end der i denne forståelse skal tages højde for tilflytternes forskellige baggrunde, forudsætninger og muligheder.

Overordnet set bærer særligt de internationale tilflytteres netværk præg af at være globalt sammenvævede. For de interne tilflyttere synes dette i mindre grad at være tilfældet, omend der her er tale om nationalt sammenvævede netværk. Fælles for de tre interne tilflyttere er, at de alle er knyttet til mere end ét geografisk punkt. Således har de alle holdt fast i tilknytningen til deres gamle bosted, fordi det er ladet med en fortrolighed, minder og sociale relationer. På den måde er stederne fyldt med både kulturel og social værdi og på den måde er stederne blevet en del af dem jf. Beatley. Hos de internationale tilflyttere hører vi i mindre grad fortællinger om betydningsfulde steder og i højere grad fortællinger om selve de sociale relationer og kulturen, der knytter sig til disse netværk. Dette kan skyldes, at tilflytternes familie og venner for langt de flestes vedkommende er spredt for alle vinde og derfor ikke længere bor det sted, som har knyttet tilflytterne, familien og vennerne sammen i første omgang.

Et stærkt fællestræk for alle informanter i undersøgelsen er, at muligheden for at kunne opretholde kontakten med gamle venner og familie vægtes som meget betydningsfuldt. For mange opleves det som afgørende for deres trivsel og tryghed i Hjørring, at de altid kan få fat på deres kære ved et enkelt opkald. Trods der geografisk kan tales om store afstande mellem tilflytterne og deres netværk, så oplever tilflytterne en nærhed til deres familie og venner muliggjort af teknologi. Det betyder ikke, at alle tilflyttere er lige meget eller lige ofte i forbindelse med deres netværk, men muligheden for enten at besøge eller at få besøg og i det hele taget kommunikere over diverse sociale medier, udgør en afgørende faktor for tilflytternes trivsel i hverdagen. Således opretholder både interne og internationale tilflyttere deres sociale netværk i resten af Danmark såvel som i hele verden parallelt med livet i Hjørring. Nye forbindelser mellem forskellige steder opstår og forenes båret af menneskers migration, og på den måde opstår netværk på tværs jf. Stenbackas syn på betydningen af netværk og kommunikation. Sidst men ikke mindst er flytningen til landet sjældent set som en afvisning af det urbane, tværtimod ses byen som noget, der kan vælges til, når behovet er - og dertil ses byen som et sted, hvor der er mulighed for at deltage i andre slags aktiviteter, end landet tilbyder. Således har jeg med feltet, kommunikation og netværk søgt at belyse tilflytternes forbindelse til deres tidligere sted såvel som sociale netværk, og dertil har jeg søgt at give svar på hvilken betydning tilflytternes forbindelser til tidligere netværk har for deres tilknytning til deres nuværende sted.

Del III

De fysiske omgivelser

I tredje og sidste kapitel vil jeg belyse, hvordan de fysiske rammer italesættes, opleves og påvirker tilflytterne og deres oplevelse af stedet. Som Stenbacka (2012) forklarer det, så synes de fysiske omgivelser nemlig at insistere på at få opmærksomhed og på at påvirke mennesket. Omgivelserne er en konstant nærværende faktor, der sætter sit aftryk på menneskets gøren og laden, og som igen kan tolkes som individets enten tilknytning eller afvisning af den fysiske karakter. Også Beatley (2005) tillægger de fysiske rammer en særlig værdi i relation til stedstilknytningen og argumenterer for, hvordan stedet og mennesket gensidigt påvirker hinanden i en hele tiden igangværende proces. Dertil husker Beatley os på, at vores sanseregister er selve forbindelsesleddet mellem mennesket og omverden.

I Stenbackas (2012) studie af intern og international tilflytning til i de svenske landdistrikter oplevede hun, at de interne tilflyttere nævnte naturen som en af de vigtigste komponenter og materialiserede selve intentionen bag deres flytning. Hun oplevede at de interne tilflyttere værdsatte naturen som ramme for hverdagen, og at tilflytterne så omgivelserne som et sted, hvor de kunne trække sig tilbage og genvinde energi. Således var livet på landet tæt på naturen forbundet med livskvalitet. For de internationale tilflyttere var deres relation til de fysiske omgivelser, klimaet og naturen i første omgang ofte forbundet med noget ukendt og som noget, der var knap så indlysende at "bruge". Over tid syntes stedet dog at have haft en indvirkning på flere af de internationale tilflytteres adfærd og flere fortalte, at de tog på picnic og elskede at være udenfor om sommeren (Stenbacka, 2012: 67-69).

I Hjørring gælder det, at fem ud af de syv internationale tilflyttere bor inde i Hjørring by, en hovedby på godt 25.000 indbyggere. Det er derfor begrænset, hvor landligt stedet tager sig ud, trods de bor i en såkaldt landkommune. Ingen af de internationale tilflyttere giver udtryk for, at de har valgt at bosætte sig i Hjørring på grund af stedets fysiske karakter. Mange italesætter, at de foretrak at bo i Hjørring by, hvor menneskene og mulighederne er, og få bringer selve omgivelserne, husene, naturen og klimaet op, når de fortæller om stedet. Spurgte vi direkte, var svaret ofte, at stedet og klimaet var fint, omend ikke prangende eller storslået – mere: at det nu engang bare er sådan, der ser ud og er. Dette kommer også til udtryk, da vi spørger ind til Mindaugas om hans oplevelse af Hirtshals og hans udsigt fra hans lejlighed, hvorfra han kan se vandet:

It is difficult to say... if there wouldn't be this community I would not have come here to this place, right. But as an extra thing I think it adds a little bit. But on the other hand I don't know how it is in other places in Denmark because the sea, right, surrounds Denmark. (Mindaugas, 25 år fra Litauen)

Med hensyn til klimaet har de internationale tilflyttere heller ikke de store indvendinger, dog fortæller eksempelvis Soi og hans kone, at de syntes der er koldt, at det er meget blæsende, og at den meget mørke vinter godt kan gøre dem lidt deprimerede. Omvendt fortæller Khaldoun, at han elsker klimaet og det er rart, at det ikke kan blive så varmt som i Damaskus. Når det er sagt, så fortæller flere at de tager på ture i weekenden, at de eksempelvis har besøgt Skagen og flere af byerne langs Vesterhavet, og mange besøger ofte Aalborg, når de har behov for at opleve noget mere liv og flere mennesker.

For de interne tilflyttere er omgivelser sat mere i spil og indgår både som komponent i forhold til intentionen med flytningen og oplevelsen af stedet. For Victoria var intentionen med at flytte langt ud på landet eksempelvis forbundet med drømme om det gode rolige liv, hvor hun kunne hygge sine

egne kartofter. Efter hun flyttede til Astrup, oplevede hun dog, at livet på landet uden bil også er forbundet med indskrænkede muligheder, hvilket endte med at skabe en rastløshed hos hende. Med tiden har hun fundet, at den ro hun søgte, eksisterer i Hjørring by, der set i relation til København, stadig har et helt andet tempo og en anden tæthed. For Gittes vedkommende er naturen aftryk noget af det, der har overrasket hende på den positive måde, efter hun er flyttet til:

Altså på mange måder, så har naturen jo sit helt eget niveau, altså virkelig – sådan den barske vestenvind der... der bare kan flå og rive alt omkring og så dagen efter kan vejret være fuldstændig stille og roligt og så tænker man okay, hvad skete der lige der hen over en nat, altså så det der modsætningsfyldte, der er i naturen, tænker jeg, det tror jeg har overrasket os begge på en positiv måde. (Gitte, 50 år fra Aalborg)

Set i forhold til Stenbackas (2012) fund, så genkender jeg hendes billede af hvordan omgivelserne, for de interne tilflyttere, både er forbundet med intentioner i forbindelse med flytningen og oplevelser efter flytningen. For de interne tilflyttere synes stedet nemmere at forvente sig noget af og nemmere at gå til – måske fordi de er vokset op med de nationale fortællinger om, hvad præcis den danske natur kan og er i stand til. Således synes det også at være nemmere at navigere i hvad vestenvinden eksempelvis er for en størrelse – for Soi og hans kone, er det en kold blæst og for Gitte en naturkraft, som er med til at forme stedets identitet. Ligeledes fortæller Mindaugas, at omgivelserne og udsigten er fin, men at han ikke har noget at sætte det i relation til i en dansk målestok; han mangler konteksten. Med tanke på Beatley så viser ovennævnte eksempler, hvordan menneskets sansning fremkalder dybt personlige følelser hos den enkelte. Der kan argumenteres for at mennesket, der er mere fortrolig med stedet, har nemmere ved at forstå og forene sig med stedets karakter – her med tanke på Beatleys billede af hvordan et rum overgår til sted, i takt med at mennesket bliver fortrolig med dets *væren* – en forening som kan skabes over tid. I det næste afsnit vil jeg gå mere ind i hvordan stedet sætter sig sine spor på tilflytterne.

Genkendelighed og stedets aftryk

For at skabe en forståelse for hvordan den lokale kontekst opleves og smitter af på informanternes oplevelse af stedet, vil jeg her kigge på nogle af de indtryk, som informanterne fremhæver. Således vil jeg belyse, hvordan de fysiske omgivelser danner afsættet for stedets positive og mindre positive egenskaber, og hvilken betydning det har for tilflytternes tilknytning til stedet. I ”Derfor blir vi her” forklarer Søholt et al. (2012), hvordan internationale tilflyttere i de norske landdistrikter både værdsatte men også i mindre grad værdsatte de fysiske omgivelser. Tilflytterne, der værdsatte stedets egenskaber, nævnte, at livet på landet var forbundet med et andet tempo, med mindre stress og jag, stilhed, færre mennesker og mindre kaos. De samme tilflyttere fortalte, at hvis de manglede noget liv og røre, så tog de ind til nogle af de større byer i området i weekenden. Mange af de informanter, der havde dette syn på stedet, kom fra rolige steder i deres hjemland og havde derfor søgt at bosætte sig et roligt sted i Norge. Tilflytterne der i mindre grad værdsatte stedets egenskaber fortalte, hvordan stedet føltes lille, at gaderne var tomme for mennesker efter klokken 17-18 stykker, og at udbuddet af caféer, restauranter, varer og muligheder var lille og nogen gange for lille. Informanter med dette indtryk havde ofte boet i en større by forud for deres flytning (Søholt et al 2012: 90-98).

Alle informanter i dette studie kommer fra større byer, hovedstæder eller umiddelbare nærheder til hovedstæder, og da vi spurgte tilflytterne, om de fandt livet i Hjørring anderledes eller kontrastfyldt fra deres tidligere sted, svarede alle ja. Dog brugte flere samtidig deres biografi og deres intentioner med at bo på stedet til at forklare, hvordan de fandt genkendelighed og hvordan det gav mening for dem at

bo i de nye omgivelser. Eksempelvis forklarer Satisom, der kommer fra Islamabad, hvordan oplevelsen af at bo i Hjørring slet ikke er så kontrastfuld endda i forhold til hendes tidligere bo-oplevelser:

Yes that is different but my father was in the army so we are used to move around in the country. We used to live in very small cities and very small towns as well. So I had no problem in settling here because I had that experience before from going to a very big city to a very small city. So I feel at home here. Like I lived it all my life. (Satisom, 25 år fra Pakistan)

Her forklarer Satisom hvordan genkendeligheden i forhold til stedets størrelse gør, at hun føler sig hjemme. Ligeledes fortæller Michaela, der kommer fra en af de større byer i Rumænien, hvordan livet i Vrå minder hende om den by i Rumænien hendes forældre boede i. Således fortæller hun, at det med at hilse på alle og spørge ind til hinanden går igen, og på den måde opleves Vrå ikke så anderledes. Dog er det ikke alle informanter, der på den måde kan finde genkendelighed i stedet, men så får stedet en anden plads i menneskets fortælling. Det ses eksempelvis hos Abdel, der kommer fra Damaskus, og som i begyndelsen fandt livet i Hjørring lidt svært, fordi der var så stille, på grænsen til kedeligt:

... but you should use it in a good way, like there is nothing here so I should do something and I have more time to focus and other things. (Abdel, 22 år fra Syrien)

Hos Abdel bliver stedet og dets karakter projekteret ind i hans ønske for fremtiden, og på den måde har han fundet mening med, at der ikke er så meget at lave og at der ikke er så mange mennesker og muligheder. Det der til at begynde med var mindre godt ved stedet, ser han nu som et af stedets forcer og de færre distraktioner, giver plads til at fokusere på andre ting. Således fortæller han også, at han er glad for, at han ikke er kommet til København, fordi der sker mere, der er flere distraktioner, flere mennesker og flere der kan hans eget sprog. Måske ville hans fokus derfor flyttes fra at lære dansk og fra at få et arbejde, fortæller han. Således finder jeg også, at disse tre eksempler med Abdel, Michaela og Satisom viser, hvordan mennesket er i en evig søgen efter sammenhæng og en mening bag det, der omgiver dem – og i dette tilfælde hvad der omgiver dem fysisk. De vælger stedet til og knytter sig til stedet gennem deres biografi, dispositioner og bestræbelser.

For Bentes vedkommende er stedet forbundet med et andet tempo, som har sat sit aftryk på hendes hverdag, og hvordan hun tænker. Hun fortæller, hvordan det blandt andet har påvirket hendes arbejdsliv, fra da hun boede i Hørsholm og til nu, og at det der har slået hende er, at selvom arbejdet foregik i et højere tempo i hendes tidligere omgivelser, så er:

Det er ikke fordi man når mere, men det er som om, at man selv forventer at det skal gå lidt stærkere. Så det kan man godt lære af, at alting bare ikke behøver at gå så stærkt, man når det samme alligevel. (Bente, 56 år fra Hørsholm)

Ligeledes fortæller Mindaugas, hvordan der er en afslappet stemning i Hirtshals og, at han derfor ikke føler et så stort pres som i de større byer. Michaela fortæller at Vrå og Hjørring godt kan være lidt stille og nogen gange for stille til hendes smag. Hun fortæller, at det stadig er en balancegang for hende at bo et sted uden liv i gaden, restauranter og cafeer, som hun har været vandt til fra tidligere og at et tilbagevendende spørgsmål for hende er at forstå, hvor menneskene bliver af efter klokken 15-16 stykker og 'hvorfor de slapper så meget af inde i husene i weekenden'. Samtidig føler hun, at det er meningsfyldt for familien som enhed, at bo i Vrå, både i forhold til børnene, hendes mands arbejde og

hendes uddannelsessted. Med tanke på Halfacree og Boyle (1993) og Lundholms (2007) biografiske livsfaseanskuelse kan det også huske os på at flytninger altid basseres på sammensatte forklaringer og at det at bo i Vrå ikke kun kan betragtes ud fra et spørgsmål om, om der er nok liv i gaden. Flytninger ser ikke altid ved første øjekast lige rationelle ud fra et individuelt perspektiv, hvis der er tale om en hel families flytning. Med dette eksempel ses det hvordan der er tale om en strategi til hele familiens bedste. Når det er sagt, så fortæller mange af tilflyttere – både de internationale og interne – at en af stedets positive egenskaber er den høje grad af tryghed, som følge af stedets størrelse, overskuelighed og tempo. Således synes det også at være genkendt i dette studie, at tilflytterne trods umådelig forskellig baggrund og afsæt kan mødes om et fælles sprogbrug om livet på landet jf. Stenbacka. Tryghed for en intern tilflytter skal imidlertid forstås i forhold til kontrasten til mere trafik og mindre overskuelighed i en større by, mens tryghed for en tilflytter fra eksempelvis Syrien eller Afghanistan skal forstås i forhold til kontrasten til ikke at vide, hvad der kan ske dem det næsten sekund eller rundt om næste gadehjørne.

Opsamling

I dette kapitel har jeg beskæftiget mig med hvordan de fysiske rammer italesættes, opleves og påvirker tilflytternes oplevelse af og tilknytning til Hjørring. Fra et overordnet synspunkt giver alle tilflyttere udtryk for, at de holder af stedet. Dog synes stedets fysiske rammer særligt at blive værdsat af én intern tilflytter. For hende har de fysiske omgivelser både været forbundet med intentionen med hendes flytning og indgår som et vigtigt komponent for hendes oplevelse af stedet. For de andre tilflyttere – interne såvel som internationale - gælder det, at stedets værdi i mindre grad ligger i stedets fysiske udtryk og i højere grad kan findes i de egenskaber som stedet projekterer, det være sig trygheden, roen, tempoet og gode opvækstmuligheder for børn. Komponenter som der kan argumenteres for, skabes gensidigt i relationen mellem menneske og sted jf. Beatley. Både interne og internationale tilflytterne fortæller, hvordan stedets positive egenskaber har smittet af på deres trivsel og oplevelse af stedets identitet.

Et andet interessant fund er, at flere tilflyttere bruger deres biografi, intentioner og bestræbelser til at forklare, hvordan de finder genkendelighed og føler sig knyttet til stedet. Således ses det, hvordan mennesket hele tiden søger at navigere og tillægge rammerne betydning, og på den måde kan der også argumenteres for, hvordan mennesket baserer deres tilknytning til stedet på reflekseive biografiske processer, hvori de på personlig tilfredsstillende vis kan forklare, hvorfor de føler sig knyttet til stedet jf. Savage et al.s (2005) perspektiver omkring den tilvalgte stedstilknytning. Derudover fortæller Fallov et al. (2013) også, hvordan det territorielle hverdagsliv stadig er betydningsfyldt for individet, og at mennesket fortsat har behov for at orientere sig mod et centrum, trods vi lever i en senmoderne og mobil tilværelse. I et tilfælde ses hvordan en kvindes tilknytning til stedet knytter sig til familiens fælles strategi om et godt liv sammen i stabile trygge rammer jf. Lundholms (2007) fokus på livsfaseperspektivet.

For både interne og internationale tilflytterne spiller nærheden til Aalborg en betydningsfuld rolle, og flere giver udtryk for, at det er et yndet udflugtsmål i weekender. Dog synes der ikke i denne undersøgelse at være en sammenhæng mellem at komme fra en større by og så ikke at værdsætte Hjørrings karakter, som Søholt et al. (2012) finder det i deres studie. I højere grad synes der, at være tale om, at tilflytterne i denne undersøgelse, har deres forankring i Hjørring og tilvælger byens puls efter behov.

Konklusion

Formålet med dette studie har været at undersøge interne og internationale tilflytteres oplevelse af at bo i en dansk landkommune og belyse hvilke faktorer, der har betydning for deres tilknytning til stedet. Med Hjørring Kommune som case har jeg gennem interviews med en mangfoldig tilflytterskare søgt at åbne op for oplevelsen og betydningen af stedet. Dette er gjort ved at fokusere på ligheder såvel som modsætninger i informanternes fortællinger, ved at belyse fortællingerne ud fra forskellige syn på stedstilknytning og ved at arbejde ud fra tre felter: lokalsamfund og fællesskab, kommunikation og netværk og de fysiske omgivelser. Grundlæggende for undersøgelsen er vægtningen af det biografiske hverdagslivsperspektiv. Dette perspektiv gør det muligt at komme tæt på det enkelte menneskes sammensatte forklaringer, der har afsæt i alt det, der eksisterer i og udspringer af hverdagslivet, og som afhænger af, hvor man er i livet, og om man er alene eller har familie. Således bliver det også klart, at migration ikke kan sættes på formel og ikke er et produkt af en lineær proces, men i stedet skal forstås i relationen mellem fortid, nutid og fremtid. Trods tilflytternes meget forskellige baggrunde synes ét fællestræk at tone frem, som knytter sig til tilflytternes intentioner om at skabe en meningsfuld og stabil tilværelse i deres nuværende omgivelser. Det er dette fællestræk, der åbner op for at se på, hvordan stedet opleves og hvordan stedstilknytningen repræsenteres hos tilflytterne.

En vigtig komponent i undersøgelsen er anerkendelsen af, at informanternes oplevelser ofte bygges på relationelle forståelser. Vores livsverden er fyldt med relationelle opfattelser, og vi forstår ofte kun verden og særligt nye steder, fordi vi kan sammenholde vores oplevelser, følelser og stedets karakter med andre steder vi kender. Således ses det hos tilflytterne, at de bruger deres biografi og deres refleksivitet til at skabe retning og mening bag deres liv i deres nuværende omgivelser.

I delkapitlet om lokalsamfund og fællesskab er det gennem fire temaer blevet tydeligt, at den lokale kontekst, mødet med lokalsamfundet og det lokale fællesskab spiller en vigtig rolle for både interne og internationale tilflytteres oplevelse af og tilknytning til stedet. På dybt personlig vis og med afsæt i vidt forskellige livsfaser og biografiske udgangspunkter både vælger og skaber tilflytterne tilknytning til stedet. Tilknytningen til stedet sker både på et refleksivt og strategisk plan, der afspejler tilflytternes aktuelle ståsted og fremtidige forhåbninger og drømme. Dog ses det også, at tilknytningen til stedet sker på et mindre refleksivt og i højere grad hverdagsorienteret plan. Her kan tilknytningen til stedet ses som noget, der er formet af de mennesker, som tilflytterne møder, af det sted tilflytterne bebor, af uforudsigeligheder, sociale netværk og ikke mindst gennem opbyggelsen af fortrolighed med det lokale sociale liv på stedet. For de internationale tilflytteres vedkommende indgår dertil den sproglige komponent, der synes at afspejle menneskets ønske om at blive og føle sig som en del af den lokale sammenhæng. Endvidere synes sprogets betydning også at afspejle, hvorvidt der er tale om en lyst til at blive og slå rødder på stedet.

I delkapitlet om kommunikation og netværk belyses det, hvordan både de interne og internationale tilflyttere har bestræbt sig på at bosætte sig det sted, hvor de aktuelt finder, at de bedst kan indfri deres drømme og behov. Dette fund afspejler den tilvalgte tilknytning til sted. Dette betyder også, at både de interne og internationale tilflyttere finder det naturligt at bosætte sig andre steder end der, hvor de er vokset op, om end der i denne forståelse skal tages højde for tilflytternes forskellige baggrunde, forudsætninger og muligheder. At bo andre steder end sit netværk og familie er et præmis som informanter i denne undersøgelse ser som uundgåeligt i den moderne tilværelse. Dog er et vigtigt fund, at muligheden for at kunne opretholde kontakten med gamle venner og familie vægtes som meget betydningsfuldt. For mange tilflyttere opleves kontakten som afgørende for deres trivsel og

tryghed i Hjørring. Til trods for at der geografisk kan tales om store afstande mellem tilflytterne og deres netværk, så oplever tilflytterne en nærhed til deres familie og venner muliggjort af teknologi. Således opretholder både interne og internationale tilflyttere deres sociale netværk i resten af Danmark såvel som i hele verden parallelt med livet i Hjørring. Nye forbindelser mellem forskellige steder opstår og forenes båret af menneskers migration, og på den måde opstår netværk på tværs.

I delkapitlet om de fysiske omgivelser er det tydeligt, at det for en overvejende del af tilflytterne gælder, at stedets værdi i mindre grad ligger i stedets fysiske udtryk og i højere grad kan findes i de egenskaber som stedet projekterer, det være sig trygheden, roen, tempoet og gode opvækstmuligheder for børn. Komponenter, som der kan argumenteres for, skabes gensidigt i relationen mellem menneske og sted. Både interne og internationale tilflytterne fortæller, hvordan stedets positive egenskaber har smittet af på deres trivsel og oplevelse af stedets identitet. Et andet interessant fund er, at der er flere tilflyttere, der bruger deres biografi, intentioner og bestræbelser til at forklare, hvordan de finder genkendelighed og føler sig knyttet til stedet. Således ses det, hvordan mennesket hele tiden søger at navigere og tillægge rammerne betydning, og på den måde kan der også argumenteres for, hvordan mennesket baserer deres tilknytning til stedet på reflekse processer. Heri kan de på personlig tilfredsstillende vis forklare, hvorfor de føler sig knyttet til stedet som det også genkendes i den tilvalgte stedstilknytning.

Jeg har med de ovenfor nævnte tre felter og dertilhørende underkategorier søgt at belyse tilflytternes oplevelse og tilknytning til Hjørring. Jeg kan konkludere at alle felter sættes i spil i forhold til tilflytternes stedstilknytning. Ud fra denne undersøgelse kan det konstateres, at der ikke findes én bestemt type tilflytter til en landkommune. Tilflytterne kommer med vidt forskellig bidrag i form af vidt forskellige biografier. Informanterne afspejler både en stor mangfoldighed i relation til hinanden, og de synes også at afspejle en stor personlig rumlighed og åbenhed både overfor sted og overfor medborgere. Dette synes forklaret i den sociale omgang med andre på stedet, som er kommet frem i analysen. Ligeledes synes stedets positive egenskaber at smitte af på tilflytternes tilknytning til stedet. Med andre ord skaber vi sted og sted skal os. Trods tilflytterne udgøres af vidt forskellige individer, så synes der at være store lighedstræk i deres oplevelse og indtryk af stedet. Ligeledes finder jeg, at de forskellige og nogen gange modsætningsfyldte perspektiver jeg har brugt til at belyse tilknytning til stedet med, repræsenteres på kryds og tværs hos alle tilflytterne og flettes ind og ud af deres individuelle biografiske udgangspunkt. Således kan jeg konkludere, at jeg har oplevet, at alle både reflekseivt vælger deres tilknytning til stedet men også mindre reflekseivt og i højere grad uintenderet oplever den stedstilknytning, som knytter sig til fortrolighed, og som indfinder sig over tid, og som er forbundet med det vi gør, mere end det vi italesætter.

Perspektivering

Om end min undersøgelse handler om tilflytternes oplevelse og tilknytning til stedet, så er det nødvendigt at se den i lyset af et større perspektiv, der handler om, at landdistrikterne er i forandring. Således kan mit projekt ses som det første trin i en sociologisk proces, der er indeholdt i ideen med det oprindelig Hjørring-projekt: MultiRur. Dette projekt skal desuden belyse stedet og dets forandring set både fra et fastboende syn og et institutionelt perspektiv.

Referencer

- Beatley, T. (2005): Native To Nowhere: Sustaining Home and Community in a Global Age, Island Press
- Buttimer, A. (1980): Home, Reach, And The Sense of Place, The Human, pp. 166-186
- Danmarks Statistik: Kommunedetaljer for Hjørring Kommune
<http://www.dst.dk/da/Statistik/kommunekort/kommunefakta/kommune.aspx?kom=860>, tilgået 22.10.16
- Det nationale integrationsbarometer, Hjørring Kommune
<http://integrationsbarometer.dk/pdf-filer/860.pdf>, tilgået den 31.10.16
- DR, Megabyer: I 2050 bor to ud af tre borgere i en by (27.10.15)
<https://www.dr.dk/nyheder/udland/megabyer-i-2050-bor-ud-af-tre-borgere-i-en>, tilgået 04.11.16
- EU-Oplysningen: <http://www.eu.dk/da/fakta-om-eu/politikker/eu-udadtil/eoes>, tilgået den 22.10.16
- Fallov, M. A., Jørgensen, A. & Knudsen, L. B. (2013): Mobile Forms of Belonging, 8:4, 467-486
- Flyvbjerg, B. (2006): Five Misunderstandings About Case-Study Research, Qualitative Inquiry, Volume 12 Number 2, 219-245
- Halfacree, K. H. & Boyle P. J. (1993): The Challenge facing migration research: the case for a biographical approach, Progress in Human Geography 17,3 pp. 333-348
- Halkier, B. (2001): Kan pragmatisme være analytisk? Pedersen, K., B. & Nielsen, L. D (Eds.), Kvalitative metoder – fra metateori til Makroarbejde, pp. 41-59, Frederiksberg: Roskilde Universitet
- Hedberg, C. & Haandrikman, K. (2014): Repopulation of the Swedish countryside: Globalisation by international migration, Journal of Rural Studies 34, 128-138
- Hirtshals Havn: Havnens historie <http://www.hirtshalshavn.dk/Havnen/Havnens-historie>, tilgået 22.10.16
- Hjørring Kommune (2015): Plus15 plan og udviklingsstrategi,
<https://hjoerring.dk/demokrati/planer-politikker-og-strategier/plus15/>, tilgået 22.10.16
- Hjørring Kommune (1): Befolkningsudvikling for 2. Kvartal 2016,
<https://hjoerring.dk/om-kommunen/fakta-om-hjoerring-kommune/>, tilgået 22.10.16
- Hjørring Kommune (2): <https://hjoerring.dk/om-kommunen/>, tilgået 22.10.16
- Johansen, P. K., Nielsen, S. P. P. & Larsen, J. P. H. (2014): Mangfoldighed på landet – En undersøgelse af indvandreres bidrag til udviklingen i 7 danske landdistrikter, Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet
- Kommunernes Landsforening (2014): Danmark i forandring – Udvikling i lokal balance
- Kommunernes Landforening artikel (26.09.16): Danskerne er vilde med at bo på landet
<http://www.kl.dk/Momentum/momentum2016-1-id210950/?n=0>, tilgået 22.10.16
- Kvale, S. (2007): Interview – en introduktion til det kvalitative forskningsinterview, København, Hans Reitzels Forlag

- Lundholm, E. (2007): New Motives for Migration? On Interregional Mobility in the Nordic Context
- Niedomysl, T. (2010): How Migration Motives Change over Migration Distance: Evidence on Variation across Socio-economic and Demographic Groups, *Regional Studies*, Vol. 45.5 pp. 843-855, June 2011
- Nørgaard, H., Jensen, J. O., Simon, C. & Anders, H., S. (2010): SBI 2010:52 Tilflyttere til yderområder: forandring, integration og strategier, SBI, Aalborg Universitet
- Olsen, H. (2003): Veje til kvalitativ kvalitet? Om kvalitetssikring af kvalitativ interviewforskning, *Nordisk Pedagogik* 1/2003:1-20
- Savage, M., Longhurst, B. & Bagnall, G. (2005): *Globalization & Belonging*, London: Sage Publications
- Stenbacka, S. (2014): International Migrants and Resilience: Rural Introductory Spaces and Refugee Immigration as a Resource
- Stenbacka, S. (2012): "The Rural" Intervening in The Lives of Internal and International Migrants: Migrants, Biographies and Translocal Practices
- Søholt, S., Aasland, A., Onsager, K., & Vestby, M. G. (2012): "Derfor bliver vi her" – innvandrere i Distrikts-Norge, NIBR-rapport
- Tanggaard, L. P. (2003): Forskningsinterviewet som diskurser der krydser klinger, *Nordisk Pedagogik*, 23(1), 21-32.